

فجر کتاب حماسه

کتابی است پر برگ و سبزه فراسوی هر برگش، طوفانی از حماسه، بر هر شکوفه اش، شبنمی از خون شهید، درختی است تناور و باشکوه سر برگرده در مسیر تاریخی به بلندی شهبای جهان و نسیم که از سرشاخه هایش می گذرد، سرودی بهارینه را ساز می کند، سرود انقلاب.
 در پیش روی فجر، دریچه نامل را بر نسیم زین نور می گشاییم تا جانمان از خورشیدهای حماسه سرشار شود.

روز دوشنبه با حضور رئیس جمهوری معرفی می شوند

برترین کتاب های ۸۵ سال

اسلام هم مراسم کتاب سال جمهوری اسلامی در تالار وحدت برگزار می شود تا جامعه فرهنگی کشور کتابهای برگزیده سال را انتخاب کند. تنها تغییر در برنامه روزی ها، تغییر روز برگزاری مراسم از چهاردهم به شانزدهم بهمن است.
 به گفته مسئولان در اکثر بخش های هیئت منصفه ها مشخص شده اما تا روز دوشنبه حضور رئیس جمهوری اعلام نمی شود. این همه از هفته گذشته رسانه های خبری به گمانه زنی درباره برگزیدگان پرداخته اند اما آگاهان معتقدند تا ساعت اعلام رسمی برگزیدگان پیش بینی ها نباید چندان جدی گرفته شوند.

آخرین اطلاعات نحوه داوری ها از زبان دبیر کتاب سال

دبیر بخش جایزه جهانی کتاب سال معیارهای انتخاب را تشریح کرد

ویژگی های آثار برگزیده کودکان و نوجوان در گفت و گو با کارشناسان

کتاب های چون «مراوه» از محمدعلی آزاد، «خواه» «بایز در قطار» نوشته محمد کاظم مرتضی، «روای جویی» از احمد اکبرپور، «پایه خوش بگذرد» اثر عذرا جوزدانی و «کاش بکنی قصه اش را می گفت» نوشته شکوه فاقه سنا در بخش کتاب های تالیفی نوجوانان به مرحله نهایی راه یافته اند.

گفت و گو با احمد بیگدلی، نویسنده

روایت اعتصاب های نفت با زبان مثنوی

خانه کتاب به صورت دیجیتال ارائه می دهد

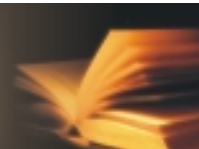
تمام کتابها در دسترس همگان

جلال ستاری
 از تازه ترین اثر خود می گوید
**ردپای
 اسطوره ها
 در تهران**

www.ketabsal.ir

سایت کتاب سال جمهوری اسلامی ایران راه اندازی شد

- پیشینه کتاب سال
- ضوابط و آیین نامه ها
- اسامی برگزیدگان
- عکس و اخبار

چراغ راه

ما امروز در دورانی زندگی می‌کنیم که پیشرفت‌های دانش و صنعت و فن بشری - به اصطلاح، تکنولوژی دقیق و ریز- سرعت و سهولت دسترسی را به حدی رسانده که انسان حاضر نیست کتاب باندصد صفحه‌ای را از اول تا آخر مطالعه کند، تا شاید از آن مطلبی را به دست بیاورد. شما همان مطلب را در یک کتاب پنجاه صفحه‌ای بگذارید. زبده‌نویسی و گزیده‌نویسی و دقیق‌نویسی که مه‌ل‌نست؛ به طوری که هر کلمه، حاکی از یک معنای مورد نظر باشد؛ نه اینکه همین طور برف انبار باشد!

امروز لازم است این چیزها در کار نوشتن و تبلیغ دین مورد نظر قرار بگیرد، واقعاً تبلیغ و تبیین این است؛ او‌لیندروا قومهم اذآ رجوع‌الیه‌م؛ و الا اگر بر دانتشیم...حجم کتاب را زیاد کردیم...؛ واقعاً آن کاری نیست که امروز به آن نیاز است.

ازبیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار اعضای پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی ۱۳۷۱،۱۰

حمایت و وزارت ارشاد از انتشار دانشنامه ادب فارسی

در پی طرح خبری با عنوان دانشنامه ادب فارسی با کمبود بودجه روبه‌روست؛ مدیرعامل سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از حمایت جدی این سازمان از انتشار مجموعه دانشنامه ادب فارسی خبر داد. در جوابیه این سازمان آمده است:

سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به رغم مشکلات عدیده مالی، در راستای رسالت فرهنگی خویش همی بر حمایت از پروژه‌های بزرگ تحقیقی در حوزه کتاب، انتشار مجموعه چندجلدی دانشنامه ادب فارسی را با جدیت در دستور کار خود قرار داده است. به گونه‌ای که مجلد نهم این مجموعه به زودی منتشر و در دسترس دانش پژوهان و علاقه‌مندان ادب فارسی قرار خواهد گرفت و برنامه ریزی به عمل آمده، پنج مجلد دیگر آن در سال‌های آینده منتشر خواهد شد. افزون بر این، بازچاپ مجلد قبلی از جمله جلد‌های ۲ و ۵ و این مجموعه با ویرایش و بازنگری، در دست اقدام است.

در پایان، یک بار دیگر اعلام می‌شود که سازمان چاپ و انتشارات همچنان آماده هر گونه همکاری با پدیدآورندگان و مولفان ارجمند، به‌ویژه پژوهندگان حوزه فرهنگ هنر و ادب ایران اسلامی است.

سال ۸۷

کتابخانه ملی به عرصه دیجیتال می رسد

رئیس کتابخانه ملی گفت: تا سال ۱۳۸۷ کتابخانه ملی وارد فاز دیجیتال خواهد شد.

به گزارش روابط عمومی سازمان اسناد کتابخانه ملی، علی‌اکبر اشعری با اشاره به مواردی که منجر به از میان رفتن اسناد مکتوب به عنوان بخشی از حافظه ملی کشورمان می‌شود به هزینه‌های بالای مرمت و بازسازی اسناد دولتی و غیردولتی اشاره کرد و خواستار توجه بیشتر مراکز علمی و پژوهشی به رعایت استانداردهای نگهداری کتب و اسناد شد.

وی آموزش نیروهای شاغل در آرشیوها و باگانی‌های مراکز مختلف را از بخش‌های اصلی طرح جامع اسناد ملی کشور خواند. رئیس کتابخانه ملی با اشاره به فعالیت‌ها و وظایف سازمان اسناد و کتابخانه ملی و پیشنهاد فعالیت و سرمایه‌گذاری مشترک میان این سازمان و دانشگاه‌های کشور، که به منظور انتشار کتب و نسخه‌های ناب مطرح کرد اظهار داشت: تا سال ۱۳۸۷ کتابخانه ملی وارد فاز دیجیتال خواهد شد.

در ادامه این جلسه نیز معاونین پژوهشی دانشگاه‌های استان تهران از کتابخانه ملی به عنوان منبع علم و معرفت ایران و اسلام یاد کرد و خواستار به روز رسانی زبان علمی این منابع جهت استفاده محققان ایرانی و غیر ایرانی شد.

تحلیل وضعیت فرهنگی کشور در جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی

رشد سالانه ۱۴/۱ درصد ی انتشار کتاب

گزارش تحلیلی شورای عالی انقلاب فرهنگی نشان می‌دهد تعداد عناوین کتب منتشر شده از ۷۵۱۶ عنوان در سال ۱۳۷۰ با رشد متوسط سالانه ۱۲/۱ درصد به ۳۹۷۵۵ عنوان در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته است که این میزان رشدی معادل ۴برابر نشان می‌دهد. و در این میان تولید کتاب در حوزه دین و ادبیات رشد چشمگیری داشته است.

به گزارش خبرگزاری کتاب ایران (لیتا)، به نقل از اداره کل روابط عمومی دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، در بخش اول جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی که شنبه گذشته به ریاست دکتر خداحامی حیدر عادل تشکیل شد، گزارشی تحلیلی از وضعیت فرهنگی کشور توسط هیات نظارت و ارزیابی فرهنگی

خانه کتاب به صورت دیجیتال ارائه می‌دهد

تمام کتاب‌ها در دسترس همگان

مدیر روابط عمومی موسسه خانه‌کتاب معتقد است که در حال حاضر مشکلات حقوقی و قانونی مانع راه‌اندازی کتابخانه الکترونیکی جامع کشور است.

سعید اسماعیلی با بیان این مطلب افزود: موسسه خانه‌کتاب ایران از نظر فنی امکان راه‌اندازی نخستین کتابخانه دیجیتالی و جامع کشور را دارد و دستگاه‌های پیشرفته‌ای به این منظور تهیه شده که از سال‌ها قبل در اینجا قرار دارد.

وی افزود: تنها مانع جدی بر سر راه‌اندازی این کتابخانه الکترونیکی مسائل حقوقی و مشکلات قانونی است که باید برطرف شود. هنوز در کشور قانونی که به پشتوانه آن بتوان کتابخانه الکترونیکی بنسب کرد و حقوق ناشران را هم رعایت کرد وجود ندارد.

موسسه خانه‌کتاب ایران پیش از این اعلام کرده بود

تعمینده‌بجهبان درمجلس

مراسم کتاب سال

مطالعه عمومی را گسترش می‌دهد

وی بر لزوم مشارکت جدی تمامی نهادها و سازمانهای دولتی و غیردولتی مرتبط با کتاب و در مراسم کتاب سال تاکید کرد و ادامه داد: اگر دامنه مراسم کتاب سال افزایش یابد، تحولات بیشتری را در حوزه فرهنگ شاهد خواهیم بود.

به گزارش ستاد اطلاع‌رسانی بیست و چهارمین دوره کتاب سال، این نماینده مجلس هتم به جایگاه مناسب مراسم کتاب سال در میان مخاطبان اشاره کرد و افزود: کتابهای پرگزیده این مراسم، معمولاً با استقبال عمومی مخاطبان روبه رومی شوند و از این حیث، مسئولان بخش فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در توسعه کتاب و فرهنگ مطالعه به اهداف و سیاست‌هایشان نزدیک شده‌اند.

ویش از ۹۱۳ درصد از افراد در اوقات فراغت خود به

تماشای برنامه‌های تلویزیون پرداخته‌اند. فعالیت‌های انجمن‌ها و تشکل‌های غیردولتی در حوزه فرهنگ نیز با رشد مناسبی مواجه بوده‌است و در سالهای اخیر فعالیتهای قرآنی و دینی رشد چشمگیری داشته‌است. همچنین مراکز مذهبی با میزان ۵۲۷۴ درصد در اختصاص دادن فضاهای فرهنگی کشور به خود، بالاترین رتبه را دارند.

همچنین در این جلسه موضوع انتقال دبیرخانه شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی مطرح شد و به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید.

و علمی شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه شد.

بر اساس این گزارش، تعداد عناوین نشریات کشور از ۲۰۰ عنوان در سال ۱۳۷۰ به ۲۲۲۱ عنوان در سال ۱۳۸۲ رسیده است که رشد متوسط سالانه ۱۹ درصدی را نشان می‌دهد. شمارگان نشریات نیز از ۱۹۷ میلیون نسخه با رشد متوسط ۱۶/۸ درصد به بیش از یک میلیارد و ۶۲۲ میلیون نسخه در سال ۸۲ افزایش یافته است.

این گزارش می‌افزاید، مجموعه تولیدات فرهنگی کشور دارای افزایش کمی است و در این میان هنرهای نمایشی با رشد متوسط سالانه ۱۸/۲ درصد روبه روبروده است. میزان بخش برنامه‌های تلویزیونی در سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۲ از رشدی ۸۲برابری برخوردار بوده‌است.

تعمیر جلد کتاب قابل دسترسی است.

همچنین اطلاعات مربوط به کتاب‌های مصور به همراه پیشگفتار، فهرست و مقدمه کتاب که به صورت فایل PDF قابل مطالعه است در این پیگاه قرار داده شده است.

کتابخانه دیجیتالی خانه کتاب در سال ۱۳۸۳ ایجاد شده، و برای این منظور حجم بالایی از کتاب‌ها نخست اسکن شده و بعد این کتاب‌ها به صورت نسخه‌پی‌دی‌اف (PDF) در آمد و با استفاده از نرم افزارهای خاص فایل‌های pdf صفحات کتاب تبدیل به HTML‌های قابل استفاده است.

در حال حاضر "خانه کتاب" این فرطیت را دارد که تمامی کتاب‌هایی که در کشور منتشر می‌شود را به صورت دیجیتالی در دسترس همگان قرار دهد.

در ایام دهه فجر اتفاق می‌افتد

برپایی ۱۰ هزار نمایشگاه کتاب در ۱۰ هزار مدرسه

همزمان با فرا رسیدن ایام الله دهه مبارک فجر، نهمین دوره نمایشگاه کتاب منادی تربیت در قالب ۱۰ هزار نمایشگاه کتاب در ۱۰ هزار مدرسه برپا می‌شود.

به گزارش روابط عمومی وزارت آموزش و پرورش، در نهمین دوره از نمایشگاه کتاب منادی تربیت حدود ۴ میلیون و ۵۰۰ هزار جلد کتاب در قالب ۵ هزار و ۳۰۰ عنوان و هزینه‌ای بالغ بر ۷۵ میلیارد تومان در مدارس سراسر کشور توزیع می‌شود.

در نمایشگاه کتاب اسمان منادی تربیت، بیش از ۵۲۰ ناشر بخش خصوصی و دولتی حضور دارند که حاکی از استقبال خوب ناشران از برپایی نمایشگاه در سطح مدارس است.

نتایج این گزارش کتاب‌های ارائه شده برای حضور در نهمین نمایشگاه کتاب منادی تربیت در مرحله اول توسط کارشناسان وزارت آموزش و پرورش و نویسندگان برجسته کشور بررسی و داوری شده و سپس کارشناسان آموزش و پرورش براساس نیاز مناطق خود با روش‌های متفاوت کتاب مناسب را شناسایی می‌کنند و با حضور در نمایشگاه متمرکز که موسسه منادی تربیت تهیه می‌کند کتاب‌های مورد نظر را برای ارسال به مدرسه و ارائه در نمایشگاه کتاب مدرسه انتخاب می‌نمایند.

انتخاب کتاب سال شهبید غنی پور به مرحله نهایی رسید

مرحله نهایی داور کتاب‌های رسیده به پیر خاتمه ششمین دوره انتخاب کتاب سال شهبید غنی پور آغاز شد. داوران در مرحله نهایی انتخاب کتاب سال شهبید غنی پور در بخش های دفاع مقدس، نوجوان و بزرگسال یازده روزه به عنوان نایزده‌تایی دریافت جایزه معرفی کردند.

بسیار جزئی ششمین دوره انتخاب کتاب سال شهبید غنی پور به کتاب هفته گفت: کتاب های هر روزگاری که هنوز بی‌چشمه و چشمه‌انراغ نشده بود نوشته فرهنگسازان، آوازه‌سازان، منتقدان و نویسندگان قصه‌ی قصه‌ی حقیقت یافتان، از حبیب احمدزاده قصه‌ی حقیقت در قطار کتابی از محمد کاظم مرتضایی به مرحله نهایی داوران رسید.

رسول فلاح پور از انتخاب کتاب‌های بلندمدت نوشته سارا امروغی و فتنی جنگ تمام‌شده اثری از ساسان ناظم برای مرحله نهایی خبر داد و افزود: «امضا که تقریباً نیمی از کادری از هوشتنگ مرادی کرمانی، اندکی سیاه از احمد گلگانی و وشتان پنجشنبه نوشته حسین فتاحی نیز به همراه کتاب‌های اثری از آرش ازرس و سیدمیرزا کاظمی یکی تصدای زامی گفت نوشته کبک و قاسم تا موردم بررسی نهایی داوران این جشنواره قرار می‌گیرند و به احتمال زیاد آثار برگزیده از بین ۱۱ عنوان کتاب اعلام شده خواهد بود».

دبیر اجرایی این جشنواره و تقدیر از مرحوم محمد مهدی انتظامی را به عنوان یکی دیگر از برنامه‌های این جشنواره اعلام کرد و اظهار داشت: ایشان در زمینه ادبیات گروه سنتی نوجوان فعالیت‌های زیادی داشته‌اند. همین دلیل از آقای مجید ملاحمدی دعوت شده است تا به عنوان پسر آن مرحوم در این مراسم حضور داشته باشند.

برگزاری نمایشگاه یک‌روزه از کتاب‌های برگزیده و کتاب‌های شهبید غنی پور به همراه عکس‌های از دوره‌های قبلی جشنواره از دیگر برنامه‌های ششمین دوره انتخاب کتاب سال شهبید غنی پور است.

رسول فلاح پور با اشاره به جای سومین ویژه نامه جشنواره درباره پنجمین دوره انتخاب کتاب سال شهبید غنی پور گفت: فرهنگسازان همچون نویسندگان مسجد جوادالامنه، مطالبی از نویسندگان نوجوان همچون بهرام سولاق کاری آنها گفت و کار با داوران برگزیده‌های دوره پنجم و نقد آثار برگزیده آن دوره از بخش‌های مختلف این برایش خواهند بود.

فرمانده انتظامی ششمین دوره انتخاب کتاب شهبید غنی پور ۱۰ اسفندماه بعد از اقامه نماز مغرب و عشاء در مسجد جوادالامنه برگزار خواهد شد.

دبیران رییس شورای علمای شیعه افغانستان از کتابخانه آستان قدس

رئیس شورای علمای شیعه افغانستان گفت: کتابخانه و تحقیقات ارزشمند دانشمندان را در قالب گرانمایترین گنجینه مذهبی جهان در اختیار دارد. موزه‌ها و مراکز آستان قدس رضوی، رئیس شورای علمای شیعه افغانستان و موسس حوزه علمیه خاتم النبیین (ص) کابل که با هدف ایجاد ارتباط، همکاری و کنویرتاری از ساختار مدیریتی و فنی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی برای راه‌اندازی کتابخانه حوزه علمیه خاتم النبیین (ص) از این کتابخانه بازدید می‌کرد. گفت: این مجموعه عظیم علمی و فرهنگی، سراسر زیبایی و معنویت است و از برکت مرقد مطهر حضرت (ص) است که روزانه پنج هزار نفر از این مجموعه استفاده می‌کنند.

پایه گذاران جایزه کتاب سال دفاع مقدس تجزیل می شوند

معاون ادبیات و انتشارات بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس گفت: در جشنواره دهم قرن کتاب سال نمونه دفاع مقدس از بهروز اثباتی تجزیل می‌شود.

حمید حسام با اشاره به این که در جشنواره اربع قرن کتاب سال نمونه دفاع مقدس از پایه گذاران جایزه کتاب سال دفاع مقدس تجزیل خواهد شد، افزود: در واقع جشنواره جشنواره‌ها را در سال آینده خواهیم داشت، به این معنی که ۱۰ دوره جایزه کتاب سال دفاع مقدس به داوران گذاشته می‌شود. وی ادامه داد: البته این کار در ابعاد بسیار بزرگ و با مشارکت سازمان‌های متعددی از جمله حوزه هنری، انجمن قلم ایران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ارزش و بنیاد شهید برگزار می‌شود.

حسام یادآور شد: گسترده‌ترین کار به شکلی است که در ابتدا شورای سیاست‌گذاری تشکیل شد و در آن شورای افرادی چون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و معاون فرهنگی ایشان به همراه نمایندگان دیگر تشکیل‌دهنده یاری دهنده و فرماندهان عالی رتبه دفاع مقدس هم چون رئیس بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس و بعضی از مجموعه‌های دیگر چون سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران هم حضور داشتند.

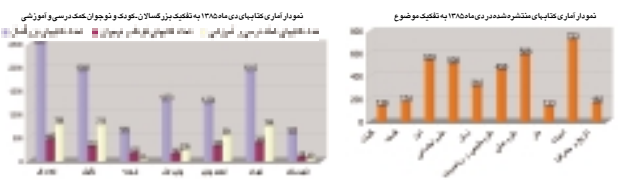
معاون ادبیات و انتشارات بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس با بیان این مطلب که سعی ما برگزاری متفاوت‌ترین جایزه است، به فارس گفت: تفاوت هم در این است که تا حد زیادی از مجموعه‌های دیگری، البته نه در حد مشارکت و سهم خواهی مالی و امکانات، بلکه در بحث‌های داوران و انتخاب دبیر استفاده کرده‌ایم.

چاپ نخستین کتاب درباره امام زمان (عج) به خط بریل

برای نخستین بار کتابی درباره حضرت مهدی (عج) ویژه نابینایان به خط بریل، توسط انتشارات مسجد مقدس جمکران منتشر شد.

مؤلف انتشار مسجد مقدس جمکران، نام این کتاب را «فایده‌اولی با ماست» عنوان کرد و گفت: این کتاب شامل زندگی‌نامه حضرت مهدی (عج) با مباحث غیبت صغری، غیبت کبری و وظایف منتظران است. با استقبال خوبی از سوی نابینایان کشور همراه شده است. حسین احمدی انتشارات کتاب انجمن موعود به زبان روسی و از دیگر اقدامات این انتشارات برشمرده و اظهار داشت: برای نخستین بار است که چنین کتابی با تفکر شیعی درباره موضوع مهدویت منتشر می‌شود. وی با بیان این که این کتاب حاوی مطالبی چون: منجی از نظر ادیان و مهدویت در قرآن و حدیث می‌باشد، گفت: این کتاب توسط تعدادی از طلاب غیر ایرانی اهل روسیه که در قم مشغول به تحصیل علوم دینی اند، در روسیه توزیع شده است.

گزارش آمار کتاب در یک نگاه (از تاریخ ۱۳۸۵/۱/۲۵ تا ۱۳۸۵/۱/۲۵)		موضوع	مقدار	واحد
اطلاعات توصیفی		نوع کتاب‌های منتشر شده	۸۹۱	عنوان
کار و مقام‌های نگارندگان		نویسنده	۱۵۰	زبان
گزارش آمار کتاب		گزارش آمار کتاب	۳۳۰۰۰	زبان
بیشترین نوع چاپ		مرتبه	۵۷	زبان
بیشترین فراز		نسخه	۵۳۰۰	زبان
کمترین فراز		نسخه	۳۰۰	زبان
بیشترین صفحه		صفحه	۱۲۰۸	زبان
کمترین صفحه		صفحه	۲	زبان

گزارش آمار کتاب‌های دی ماه ۱۳۸۵ به تفکیک بزرگسال - کودک و نوجوان - کمک درسی و آموزشی		موضوع		نوع کتاب‌های بزرگسال	نوع کتاب‌های کودک و نوجوان	نوع کتاب‌های کمک‌درسی و آموزشی
تعداد کل	۱۶۰۸	۲۴۹۷	۵۸۹	۱۹۷۳	۱۹۱۲	۵۵۵
ترجمه	۲۹۱	۲۲۶	۱۵۵	۳۰۳	۳۸۰	۶۶
تعداد کل	۱۳۱۷	۲۲۷۱	۴۳۴	۱۶۱۴	۱۵۳۲	۴۸۹

گزارش آمار کتاب‌های منتشر شده در دی ماه ۸۵ به تفکیک موضوع		موضوع	عنوان	نایف	ترجمه	چاپ اول	جدید چاپ	شهرستان
۱	کتابت	۱۳۶	۱۱۶	۲۰	۲۸	۸۸	۹۶	تهران
۲	فلسفه	۱۷۲	۷۷	۹۷	۷۲	۱۰۲	۱۲۷	تهران
۳	دین	۵۲۹	۲۵۵	۸۲	۲۱۲	۳۱۵	۳۸۲	تهران
۴	علوم اجتماعی	۵۰۸	۲۲۰	۶۸	۲۱۲	۲۹۶	۲۲۸	تهران
۵	زبان	۳۰	۱۹۲	۱۸	۱۳۷	۱۳۱	۲۶۶	تهران
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۲۵۶	۳۹۰	۶۶	۱۲۵	۱۷۳	۲۱۲	تهران
۷	علوم عملی	۵۸۸	۴۳۲	۱۵۲	۳۳۵	۵۲۳	۲۲۰	تهران
۸	هنر	۱۳۳	۸۲	۲۹	۷۲	۱۱۲	۱۱۲	تهران
۹	ادبیات	۷۳۳	۵۲۲	۱۶۱	۳۴۶	۳۷۷	۵۸۸	تهران
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۱۶۲	۱۲۲	۳۸	۶۸	۹۲	۱۲۱	تهران
۱۱	جمع بندی	۳۷۹۰	۲۹۷۲	۷۵۰	۱۶۵۱	۲۰۷۸	۳۰۳۸	تهران

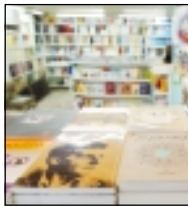
کوتاه ... کوتاه ... کوتاه ...

نمایشگاه کتاب در حسینیه امام خمینی(ره)

معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران، نمایشگاه کتاب و محصولات فرهنگی به همراه نرم افزارهای فرهنگی را در حسینیه امام خمینی(ره) برگزار کرد. به گزارش روابط عمومی موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران در این نمایشگاه، ناشران کتاب های با موضوعات قرآنی و مذهبی ویژه پیامبر اعظم(ص) و کتاب های با موضوع امام حسین(ع) و فرهنگ عاشورا را به همراه نرم افزار و محصولات فرهنگی با تخفیف ۲۰٪ عرضه کردند. این نمایشگاه از هفتم تا دوازدهم بهمن ماه برگزار شد.

صدمین نمایشگاه کتاب استانی در بو شهر

صدمین نمایشگاه کتاب استانی و چهارمین نمایشگاه کتاب استان بو شهر به همت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و با همکاری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان، استانداری بو شهر و موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران در محل مصلی نماز جمعه بو شهر برگزار می شود. این نمایشگاه در فضایی به وسعت ۳ هزار متر مربع و با حضور ۳۰۰ ناشر از سراسر کشور با ارائه ۲۰ هزار عنوان کتاب در زمینه های مختلف برپا شد.

نمایشگاه کتاب بو شهر از دوازدهم بهمن ماه به مدت یک هفته پایتختی علاقه مندان کتاب است.

ناشران ایرانی در نمایشگاه کتاب تایپه

نمایشگاه بین المللی تایپه ۱۰ بهمن ماه طی مراسمی با حضور نخست وزیر تایوان در محل برگزاری مرکز تجارت جهانی شهر تایپه افتتاح شد. به گزارش روابط عمومی موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران در این نمایشگاه بیش از ۱۹۰۰ ناشر از سراسر جهان حضور دارند.

موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران به نمایندگی از نمایشگاه بین المللی کتاب تهران و با مشارکت برخی از ناشران کودک و نوجوان در

بخش بین المللی این نمایشگاه حضور دارد. این نمایشگاه از ۱۰ تا ۱۵ بهمن برپاست.

نکوداشت شیخ بهایی در سال آینده

کنگره نکوداشت شیخ بهایی قرار است از سوم اردیبهشت ماه سال آینده در سه سال پیاپی با عناوین انتشارات علمی و خلاصیت های مهندسی در سال اول، ابعاد فقهی، ادبی و عرفانی شیخ بهایی در سال دوم و به صورت بین المللی در سال سوم با همکاری دفتر همکاری های فناوری ریاست جمهوری پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و انجمن فنواران شیخ بهایی برگزار شود.

حجت الاسلام و المسلمین در نجف آبادی رئیس کنگره نکوداشت شیخ بهایی در نخستین جلسه هیئت امنای این کنگره گفت: اهتمام در معرفی و تبیین شخصیت بزرگی چون شیخ بهایی، پاسداشت میراث گرانبگ تمدن اسلامی و ایرانی و قدرانی از مقام شایخ اهل علم، اندیشه و خرد است. به گزارش خبرگزاری ایسنا، در نجف آبادی با اشاره به ابعاد وجودی شخصیت جامع شیخ بهایی در عرصه های مختلف هنر، معماری، ادبیات، علوم پایه و مهندسی، نجوم، عرفان و ... خواستار تشکیل کار گروه های فعال در این زمینه ها شد.

هفته فرهنگی «حلب» در اصفهان

هفته فرهنگی شهر «حلب» سوریه با حضور دکتر نسیان آغاویز فرنگ و شیخ پدرا لاین حسون مفتی جمهوری سوریه و جمعی از مقامات عالی رتبه ایران امروز در شهر اصفهان گشایش می یابد. علاوه بر وزیر فرهنگ مفتی سوریه، ۳۰ هنرمند و استاد دانشگاه این کشور نیز در برگزاری هفته فرهنگی حلب در اصفهان شرکت فعال خواهند داشت.

به گزارش خبرگزاری ایسنا، هفته فرهنگی اصفهان نیز از ۲۸ بهمن تا چهارم اسفندماه سال جاری در شهر حلب برگزار خواهد شد.

اتحادیه ناشران خراسان تاسیس می شود

مهدی زابلی پور رئیس اتحادیه ناشران خراسان گفت: از سال آینده ناشران مشهدی اتحادیه صنفی اختصاصی خود را تاسیس می کنند.

زابلی پور گفت: تاکنون تلاش های زیادی از سوی ناشران و فعالان صنف نشر در شهر مشهد صورت گرفته تا اتحادیه صنفی مستقل برای خود تاسیس کنند اما تاکنون این تلاش ها نتیجه نداده است.

رئیس تعاونی ناشران خراسان افزود: هم اکنون حرکتی در میان ناشران خراسان آغاز شده است که اگر به نتیجه برسد و موفق باشد در سال آینده شاهد عواهم بود که نخستین اتحادیه ناشران این منطقه تشکیل شود.

دفاع مقدس

از نگاه نویسندگان آذربایجان شرقی کتاب «وقتی ماه طلوع کند» مجموعه ای از داستان های نویسندگان آذربایجان شرقی درباره دفاع مقدس به گوشش رضا قلی زاده علیار انتشار یافت.

این مجموعه شامل ۱۸ داستان کوتاه از نویسندگانی چون صمد رمضان، جلال شمع سوزان، قاسمعلی فرست، رضا قلی زاده، مینا محمدی، جلال محمدی، خلیل محمدی و ساسان ناطق است. این کتاب از سوی انتشارات صریح منتشر شده است.

تجلیل از مقام علامه «فرزان»

همایش سراسری بزرگداشت مقام علامه فرزان

و بررسی تحقیقات ادبی معاصر با حضور محققان سراسر کشور اردیبهشت ۸۶ برگزار می شود. سید مهدی رحیمی رئیس دانشکده ادبیات بیرجند درباره همایش فرزان شناسی گفت: دانشگاه بیرجند در راستای انجام رسالت علمی و فرهنگی و پر کردن خلأ فرهنگی و تخصصی در زمینه های مختلف اقدام به برگزاری نشست ها و همایش های علمی کرده است. رحیمی از علامه فرزان به عنوان متفکر ادیب و دانشمند یاد کرد و گفت: آموزش و پرورش و آموزش عالی ایران اسلامی مدیون خدمات و تلاش های علامه فرزان است. دبیر همایش فرزان شناسی مهلت ارسال مقالات را تا پایان بهمن ماه جاری اعلام کرد.

آموزش، شناخت و تصحیح

مؤن کتب فارسی، مرکز پژوهشی میراث مکتوب دوره های آموزشی و تصحیح متون کتب فارسی را برگزار می کند. این کلاس ها در سه درس و هر دوره در شش جلسه برگزار می شود. براساس اعلام این مرکز، دوره نسخه شناسی و فهرست نویسی را سید عبدالله انوار، «اسک شناسی و متون کتب فارسی» از علی روانی و «شناختی مبانی زبان شناسی برای تصحیح متون کتب فارسی» را علی اشرف صادقی تدریس می کند.

تقدیر معاصر در مشهد

مدیر کل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی گفت: همایش تحلیل و بررسی شعر معاصر با حضور شعرا و شخصیت های فرهنگی و ادبی خراسان ۱۶ بهمن ماه برگزار می شود. سید جواد جعفری گفت: مهم ترین برنامه دهم فجر در سال جاری در مشهد، برگزاری جشنواره بین المللی شعر فجر است که برای اولین بار در مشهد برگزار می شود. به گزارش خبرگزاری مهر همزمان با جشنواره بین المللی شعر فجر همایش تحلیل و بررسی شعر معاصر با حضور شعرا و شخصیت های فرهنگ و ادب خراسان ۱۶ بهمن ماه برگزار می شود.

تجلیل از شاعران جوان عاشورایی در همایش لاله های اندیشه

هزمران با سالروز شهادت سید الشهداء ۷۳هـ.ق از بارش از شاعران جوان عاشورایی تجلیل شد. به گزارش مهر، در همایش ادبی و شیب شعر عاشورایی لاله های اندیشه که با حضور جمعی از نویسندگان و پژوهشگران ادبیات دینی و آیینی در سالن اجتماعات فرهنگسرای حکمر برگزار شد. هست تن از جوان ترین شاعران ادبیات عاشورایی پس از فرقت سوگ سوره های خود مورد تقدیر قرار گرفتند.

در این همایش علاوه بر شعر خوانی، اسبند و پژوهشگران حاضر به تجلیل ادبیات سید الشهداء و فلسفه قیام تاریخی امام سوم شیعیان پرداختند.

تقدیر آثار جخوف و محمود رضا صفردی

«سیناسیو» نوشته محمدرضا صفردی و «فرد سلمانی» اثر آنتوان جخوف در کانون ادبیات ایران

تقد می شود. محمدرضا گوهرزی مسئول نشست های ادبی کانون ادبیات در گفت و گو با خبرنگار مهر گفت: قرار است در این کارگاه ها از این پس داستان های کوتاه نویسندگان پیشگسوت ایرانی هم مورد نقد و بررسی قرار گیرد. تا پیش از این به غیر از داستان های اعضای کارگاه صرفا داستان های کوتاه نویسندگان خارجی نقد و بررسی می شده است. این نشست روز چهارشنبه ساعت ۱۸ تا ۱۹ در محل کانون ادبیات ایران تشکیل می شود.

مجموعه توخه و مرتبه های عاشورایی منتشر شد

کتابی نامه خوشبید به گوشش محمدرضا قاسم

فردوسی جهنمی در ۲۰۹ صفحه و سه دفتر نوحه های عاشورایی، شعرها، مرتبه های عاشورایی، و نوحه ها و مرتبه های عاشورایی به زبان های فارسی، آذری و عربی به چاپ رسیده است. این مجموعه حاصل اقدام مشترک مجمع فرهنگی عاشورا و معاونت فرهنگی ستاد مشترک سپاه است که با اهتمام فراوان نوحه ها و مرتبه های عاشورایی از ابتدای سال ۱۳۸۵ شروع به اطلاع رسانی و ارتباط با ناشران را توسعه داد و همکاران فعال در این زمینه کرده و سرانجام از بین سه هزار و ۱۵۰ رسیده، مجموعه حاضر، تهیه و با شمارگان ۱۰ هزار نسخه منتشر شده و بلافاصله با شمارگان ۳۰ هزار نسخه در چاپ دوم در اختیار علاقه مندان قرار گرفته است.

در مقدمه این کتاب آمده است: این مجموعه به عنوان نخستین گام با تأکید بر شناخت آفت ها و نارسایی های که اصالت های نوحه سرایی و مرثی عاشورایی را تهدید می کند، پاسخی سره ها، در غنچه های مقدس در جهت معرفی سره ها، نغمه ها و ادبیات اسبیل عاشورایی، کتب نامه خوشبید یا فراز های آ دیدگاه های مقدمه معطر بهی حضرت آیت الله خامنه ای درباره قیام امام حسین (ع) و برکات احیای ذکر عاشورا آغاز می شود.

انتشار پنججاه و دومین چاپ از حماسه حسینی

«حماسه حسینی» شهید مرتضی مطهری به چاپ پنجاه و دوم رسد. جلد اول «حماسه حسینی» شامل مجموعه سخنرانی های این مفکر درباره کربلاست، که توسط نشر مدارا انتشار آت شد. شهید مطهری به نژادگی برای بنیاد و دین باز منتشر شده است. جلد دوم اثر یادشده شامل سایر یادداشت های برای نوبت تجلی و دوم به چاپ رسیده است. همچنین کتاب های «آینده انقلاب اسلامی»، «فداقت»، «امجد نشی»، «سوی در سیرت نبوی (ص)»، «سوی در سیرت نبوی (ص)»، «مقام حقوق زن در اسلام»، «جاذبه و داده علی (ع)» و «مساله حجاب» به ترتیب برای نوبت های بیست و پنجم، سوم، سی و نهم، سیام، چهل و سوم، پنجاه و سوم و شصت و نهم منتشر شده اند.

پستخوان جهانی

ترجمه: مهدی جدی‌نیا

ادبیات ۲۰۰۷ نفس کشید

اگرچه کران‌دسای پس از پن‌د جایزه ادبی معتبرتر و که به عنوان جوایزترین برنده این عنوان به جمع پزگان نام‌نویس در دنیای ادبیات پوسٲ، اما با نگرانی از وضعیت بحران هویتی در غرب کلایهٔ می‌کند.وی که در یک مصاحبه تلویزیونی رفتار پد نزاد پرستانه غربی‌ها با سپاهوستان و سرخوستان را مورد تلافی قرار داده است. می گوید بارها در خیابان‌های کیکاو و کلمات زشت را به شخصی دیده‌و شنیده است.

کران‌دسای ۳۵ساله با ناکاراش کتاب میراث کم‌گشتگی که روایای تاریک پدیده مهاجرت، جهانی شدن و پارامنده‌های صمیمیت زندگی روستایی را در هند به‌صورت کشیده است. تاوانست جایزه ۵۰هزار یوندی کتاب پوکر را در سال ۲۰۰۶ بخود اختصاصی دهد.
شای که هفت سال وقت خود را برای نگراش این کتاب اختصاص داده است، اکنون بیش تر وقت خود را برای حضور در فستیوال‌های ادبیات در کشورهای مختلف اختصاص داده و شدیداً از نگاه غربی مردم به زندگی افتخار می‌کند.

دسای اگرچه بخش بیش تر داستان خود را در هند و آمریکا نوشته، اما سه سال را در برزیل، شیلی و مکزیک گذرانده است.

وی با اشاره به این که شاید هسته اصلی داستان بعدی‌اش نیز درباره مهاجرت باشد، گفت: نمی‌تلم چه خواهم نوشت؛ شاید کافی درباره هند، خانواده یا موضوعی بین کشورها باشد، تا از این طریق تجربه آمریکای لاین را نیز در نگراش آن استفاده کنم.
او در ادامه گفت: یک اثر خوب نمی‌تواند نتیجه شاد بودن یا بودن جایزه باشد؛ بلکه نتیجه تردید، تردید، تردید، تردید است. من به دنبال نوشتن کتاب متفاوتی هستم. این درحالی بود که کارتر نیز در هفته گذشته شدیداً به رسانه‌های آمریکایی در حمایت یکجانبه و کورکورانه از اسرائیل اتقاد کرد.

جیمی کارتر، رئیس‌جمهوری اسبق آمریکا که برای نوشتن کتاب فلسطین‌صالح، نه تعیض نژادی اماغ اتفاقات موضع‌گیری‌ها قرار گرفت، در دفاع از کتاب خود اعلام کرد: با وجود تمامی این اتفاقات، هنوز هم می‌گویم کتاب جز حقیقت نیست.

کارتر در سخنش یک سمبولیزم سه روزه در دانشگاه جورجیا گفت: بعد از نوشتن کتاب همه من را دروغگو، منحرف‌ساز قی و سوسو خطاب کردند. اما این املات‌ها و اتهامات نمی‌توانند این حقیقت را که هر یک سازنده کتاب من درست است و نوشتن آن یک ضرورت بود.

پس از انتشار کتاب فلسطین‌صالح، نه تعیض نژادی ۴نفر از اعضای هیئت مشاوره مرکز کارتر استعفا کردند. کارتر در این باره گفت: حتی یک نفر از متقدان من نمی‌توانند با مباحث اصلی کتاب، که همان شکنجه و سرکوب و هشتاک مردم فلسطین است، مخالفت کنند. وی افزود: مردم فلسطین به صلح و عدالت نیاز دارند و امیدوارم تاثیر اندک کتاب من بتواند کمک به سوی صلح باشد.

این درحالی است که علیرغم گذشت چند ماه از انتشار این کتاب، کتاب فلسطین‌صالح، نه تعیض نژادی هم اکنون یکی از ۵ کتاب پرفروش پوکر اند. ریدرز آمریکا در بخش غیرفان‌فانتازن.

در همین حال کتاب جنجال‌انگیز الگس‌لندر لئوینتکو -جاسوس روس که به صورت مشکوک در انگلین کشیده شد به چاپ دوم رسید. کتاب انجبار روسیه به قلم لئوینتکو در حالی از سوی موسسه انتشاراتی Gibson Square تجدید چاپ شد، که نویسنده کتاب، دو ماه قبل به علت سموت ناشی از رادیواکتیویمان خود را دست‌داده.

به گفته مسوول این موسسه انتشاراتی، کتاب انجبار روسیه فاش می‌سازد که مقامات کرملین در انجبارهای زنجیره‌ای آپارتمان‌ها در سال ۱۹۹۹ که منجر به کشیده شدن ۲۰۰۰ تن شده دست داشته‌اند. این در حالی است که مسکو جدایی طلیان چین را مسوول آن انجبار‌ها معرفی کرده بود.

به گزارش آسوشیته پرسی، این کتاب با همکاری یوری فلجینسکی نوشته شد و ابتدا در سال ۲۰۰۲ با هزینه شخصی یک میلیونر نیجیدی روس چاپ شد. گفتنی است کتاب انجبار روسیه طی ماه‌های آینده در هند، فرانسه، آلمان، دانمارک و چند کشور دیگر نیز به چاپ خواهد رسید.

اما یکی دیگر از وقایع مهم کتاب در هفته گذشته انتخاب بهترین کتابهای جهان به انتخاب بخش ادبی هفته نامه تایم از سوی نویسندگان بود؛ تایم در شماره ۴۳ خود، فهرست این کتاب‌ها را منتشر کرده است. این هفته نامه از ۲۵ نویسنده نام دارد جهان درخواست کرده بود تا ۱۰ کتاب پوکر جهانی را به سلیقه خود معرفی کنند. بر اساس این فهرست، کتاب آنا کارنینا نوشته لئو تولستوی در مکان اول قرار داد. رتبه دوم به مقام بوواری نوشته گوستاو فلوربر متعلق است. جنگ و صلح

تولستوی سومین کتاب برتر تاریخ ادبیات جهان است، که در این فهرست به چشم می‌خورد. در رتبه چهارم، لولینا نوشته ولادیمیر ناباکوف جای دارد. ماجراجهای هاکنبری فین نوشته مارک تواین پنجمین اثر معرفی شده است. ویلیام شکسپیر با اثر جاودانه هملت در این فهرست رتبه ششم را در اختیار دارد. همچنین گنستی بزرگ نوشته اسکات فینزجرالد، در جست‌وجوی زمان از دست‌رفته نوشته مارتل پروست، داستان‌های آنتوان چخوف اثر چخوف در هفتمه میدان مارچ نوشته جورج الیوت دیگر کتاب‌های برتر تاریخ ادبیات جهان معرفی شده‌اند.
از دیگر رویدادهای مهم این هفته کتاب نیز ارائه اسامی نامزدهای جایزه کتاب گلبرگ کانادا بود. این جایزه که بزرگترین جایزه کتاب در کانادا است و در سال ۱۹۸۹ در کانادا پایه‌گذاری شد و هر ساله به نویسنده‌ای که علاوه بر سبک نگارش زیبا، وقایع تاثیرگذار در سیاست‌های داخلی و بین‌المللی را به‌صورت کشیده‌باشد، اهدا می‌شود.

در فهرست نامزدهای اعلام شده برای جایزه اسمال، کتاب ملت

خطریاک نوشته ویرجرت کاکان به چشم می‌خورد، که جایگاه آمریکا را از روزهای آغازین شکل‌گیری‌اش تا قرن بیستم و همچنین سیاست‌های سلطه‌طلبانه‌اش را مورد بررسی قرار می‌دهد.

دو اثر پرفروش نیز در این فهرست به چشم می‌خورد؛ برج آسفارک، القاعده، و جاده‌ای به سوی یازده سپتامبر نوشته لارنس رايت و شکست منقذخانه (سگ‌گشت ارتش آمریکا در عراق) نوشته توماس ریگس. از دیگر کتاب‌های نامزد این جایزه به نیکسون در چین نوشته مارگارت مکن میلان و نبرد جهانی بر سر عراق نوشته دیوید ملون می‌توان اشاره کرد. برنده اسمال نبرد جهانی بود.

جایزه کتاب لیونل گلیر، که ۵هزار دلار نیز جایزه نقدی دریافت خواهد کرد، روز ششم مارس (۱۵سپتامبر) معرفی خواهد شد. اما پنج‌اید از اینکه چند کتاب مهم تاریخی در چین این هفته به لیست سیاه اضافه شدند، دولت چین، به‌منظور جلوگیری از ترویج برخی اظهارات و گفته‌های وهشتکاران این کشور دربارهٔ وقایع تاریخی، حسان چین، هست کتاب تعدادی از نویسندگان معروف چین را ممنوع اعلام کرد.

انجاده عمومی چاپ و نشر چین در حالی دستور ممنوعیت این هشت کتاب را صادر کرد که یکی از این کتاب‌ها، داستان‌های قدیمی ستاره‌های ابرای چینگ، نوشته نویسنده معروف چین، ژانگ بی است. این حال که به آسیا رسیدیم، بشنود از اینکه کتاب سه فئان‌چای نوشته گرگ مورتسون و دیوید اولیور رین نیز به عنوان بهترین کتاب سال ۲۰۰۶ قراره آسیا انتخاب شد.

هفته نامه تایم هم در تازه‌ترین شماره خود، کتاب پادشاه را با عنوان فرعی «مأموریت یک مرد برای مبارزه با تروریسم و ساخت کشورها»، یک مراد به در یک عصر شایسته دریافت جایزه بهترین کتاب سال ۲۰۰۶ قراره آسیا انتخاب کرد.

کتاب سه فئان‌چای که در ماه مارس سال گذشته پرفروش‌ترین کتاب

نیویورک تایمز نام گرفت، در حالی کاندیدای این جایزه می‌شود که در رقابت سخت با دیگر کتاب‌هاست.

اما بدینست سری هم به شمال آفریقا رتیم چرا که سی‌وهفتمین کتابتگاه بین‌المللی کتاب قاهره که از کتابتگاه‌های غربی جهان است هفته گذشته افتتاح شد.

در کتابتگاه اسمال کتاب قاهره، ۲۶ کشور از جمله، ۱۲ کشور خارجی و ۱۶ کشور عربی حضور دارند و حدود ۴۰۰ نوع فعالیت فرهنگی، شامل برگزاری سیمینار، میزگرد و نمایش‌های سینمایی در این کتابتگاه انجام شده است.
مهاظر که در دست مطلب هم اشاره شده این هفته کتابتگاه انگار که از نیت تند و روحیات آغاز سال نو به‌مناسبت باشد سرچ قره کرد و حساسی خیرآفریدند. در این میان اعلام فهرست نهایی نامزدهای سی‌وسومین جایزه سالانه انجمن مستفید کتاب ملی آمریکا نیز از اجیان مهم بود. در بخش کتاب‌های داستانی، کران‌دسای برنده جایزه بوکر ۲۰۰۶ با کتاب میراث کم‌گشتگی بیشترین شانس را برای دریافت یک جایزه معتبر دیگر دارد. کورماک مک کارثی نیز با کتاب جاده دیگر نامزد اصلی به‌شمار می‌رود، از دیگر نامزدهای بخش داستان می‌توان از ریچارد فورد برای کتاب شیب زمین نام برد که سومین زمان و زمان و درباره فرناک باسکومر و دنباله کتاب روزاستقلال برنده جایزه پولیتزر ۱۹۹۶است. نیمه خورشید زرد نوشته جیماماندا نوری ادوچی، تجربه‌ای ای نیز در این فهرست به چشم می‌خورد. این کتاب داستان جنگ‌های داخلی در آفریقایاست.

همچنین داو ایگز با کتاب وات چپست، که زندگی‌نامه ولنتیو آچاک‌دنک پانجاه‌جنگ داخلی سوان می‌خورد. این کتاب داستان جنگ‌های داخلی در دهه ۰۸ر ۰۹است. در بخش کتاب‌های داستانی نامزد شده‌است.

در کتنام، سومین اثر سه‌گانه تلور برنج، نامزد اصلی است. این کتاب زندگی‌نامه مارتن لوتر کینگ، رهبر سپاهان آمریکا را در مبارزه علیه تعیض نژادی نشان می‌دهد که تاوانست عنوان پرفروش‌ترین کتاب تاریخی سال ۲۰۰۶ را بدست آورد.

مایکل پولان برای انجبار و فروش دو راهی مهم چیز خوراکی و سیمون اسکاتل با کتاب قطعه‌های دستور از دیگر کتاب‌های غیرداستانی منتخب هستند.
صرف نوشته پاتریک کاندولر، دختری که رفتند، نوشته آن فسلو، درخت لیمو نوشته سند لولان نیز در بخش کتاب‌های غیرداستانی نامزد شده‌اند.

اما در بخش کتاب‌های شرح حال، مشهورترین مرد آمریکای زندگی‌نامه هنری وارد بیچر نوشته دیو ایل گیت نامزد اول معرفی شده است. جیمز پی‌تری زندگی دوگانه اسپین شلدون نوشته جولی فلیس، اساسی از جهان نوشته جیمسون روبرتو از دیگر نامزدهای معرفی شده هستند.

اما این هفته نیز بازار کتاب در قفسه کتابهای رژیم غذایی و لایف‌وی به‌د کتاب زندگی باریزم دست‌نظار به قلم باب کرین توانست، تکرار فروش این هفته نیز از آن خود کند و به‌عنوان کتاب مذبذب دور کیم را بشما و رژیم‌ها بود که در هفته‌های گذشته نیز فروش خوبی را تجربه کرده و قفسه‌ها را تصاحب کنند. کتاب شما در رژیم که درمناقصه علمی انجام رژیم برای افراد است نخستین بار است که به بررسی لانه راه‌حل در رابطه با ننگت جانی درباره رژیم مثل اینکه چرا بعضی‌ها لاغر نمی‌شوند و چرا بعضی رژیم‌هایاری بعضی افراد کارآمد نیست، می‌پردازد. این کتاب که مجموعه مطالعات و بررسی‌های علمی و روشنی در باب رژیم غذایی و تاثیر آن بر سلامتی و با توجه به متابولیسم افراد مختلف، توسط مایکل ادف ویزون و همکاران تهیه شده است.

کتاب فلسطین‌صالح نه آری‌راید، کتاب باصفیالی دیگری بود که در دهه کتاب‌های غیرداستانی است که علیرغم عدم مطالعاتی صورت گرفته با آن، فروش خوبی را تجربه می‌کند. این کتاب ۹۸ صفحه‌ای توسط انتشارات میسین تومسوز به چاپ رسیده است.

کتاب بی‌پولی آرزو نیز فروش خوب خود را از هفته‌های گذشته تداوم بخشید و در سائپنگ اینترنتی کتاب فروش موفقی انجابه کرد. این کتاب توسط باراک اوباما در ۳۸۲ صفحه تهیه شده، توسط انتشارات کوروت منتشر شده است. همزمان با ارائه نام این نویسنده به عنوان بهترین انتخابی رتبه آینده در ایالات متحده و امکان رقابت داخل حوزی او با هیلاری کلتینز دموکرات، این کتاب تجربه فروش خوبی را مزمود می‌کند.

کتاب راز اما جانی خود را با کتاب سویی فرانسو نوشته ابن‌نمیروفسکی عوض کرد درحالیکه کتاب ۹۰۰ صفحه‌ای ویکرام چاندرا با عنوان بازی‌های مقدس، فروش خوبی را تجربه نمود.

کتاب دوسکرت اثر ترا رابرتو در کنار میوه‌های تازه از سوی‌شی آگوی و بیان قطره به قلم دیوید سبایر از دیگر کتاب‌های برنده که این هفته فروش خوبی را تجربه کردند.

اطلاعات نشر در خانه کتاب

خانه کتاب در ادامه معرفی خدمات خود که در هفته‌های گذشته شاهد آن بودید، این هفته شمارا با خدمات اطلاع‌رسانی آشنایی سازد. اطلاع‌رسانی در حوزه کتاب، نخستین و اصلی‌ترین هدف این موسسه است. به گونه‌ای که بسیاری از فعالیت‌های این موسسه، چه در گذشته و چه در اوقات آینده در ارتباط مستقیم با این هدف معنی می‌یابند.

خانه کتاب از بدو تاسیس که اقدام به ایجاد بانک‌های اطلاعاتی کتاب کرد، بررسی و ارزیابی ابزارها و روش‌های اطلاع‌رسانی را سرلوحه کارهای خود قرار داد.

مخاطب‌شناسی نخستین گام در این عرصه بود. به طوری که از ابتدای شروع فعالیت‌ها، همواره این سوال مطرح بود که مخاطبان خانه کتاب چه کسانی هستند؟ چه انتظاراتی دارند؟ چه نیازهایی دارند؟ و از این اطلاعات چه استفاده‌هایی می‌کنند؟

پاسخ گویایی به این پرسش‌ها و بهره‌گیری از روش‌های «مخاطب‌شناسی» به منظور ارائه بهترین «خدمات اطلاع‌رسانی» خانه کتاب را به سوی استفاده از روش‌های مختلف و ارائه محصولات متنوع سوق داد. به گونه‌ای که امروز می‌توان ادعا کرد دهگان بدون محدودیت سنی و بدون داشتن تخصص و دانش تخصصی می‌توانند متناسب با نیاز خود از خدمات اطلاع‌رسانی این موسسه استفاده کنند.

براین اساس، با توجه به نیاز و شرایط مخاطبان، خدمات اطلاع‌رسانی به سه شیوه عرضه می‌شود؛ ۱- مکتوب ۲- رایانه‌ای ۳- حضوری

۱- مکتوب
خانه کتاب کوشیده است تا اطلاعات تولید شده خود را به گونه‌ای تدوین و عرضه کند که همه مخاطبان هم از سازمان‌ها یا افراد، متناسب با نیاز و علاقه خود از آن بهره‌مند شوند. بر این اساس، اطلاعات مکتوب در قالب سه محصول در دسترس مخاطبان قرار می‌گیرد:

الف- کتاب هفته نشر به‌ای است که با هدف خبررسانی در حوزه کتاب منتشر می‌شود و افزون بر آن، فهرست موضوعی «الفبایی تمام کتاب‌های منتشر شده در هفته را نیز دربرمی‌گیرد.

ب- کتاب ماه نشریاتی هستند که با هدف تقویت و گسترش محتوای کتاب‌های منتشر شده در کشور از طریق نقد آثار تهیه می‌شوند و در حیطه موضوعی، کلیات، ادبیات و فلسفه، دین، علوم اجتماعی، علوم و فنون، هنر، تاریخ و جغرافیا، کودک و نوجوان به صورت ماهانه انتشار می‌یابند.

در این نشریات علاوه بر مقالات موضوعی و تخصصی در حوزه اطلاع‌رسانی و نقد و بررسی کتاب، فهرست و مشخصات کتاب‌های منتشر شده در همان ماه نیز در بخش فهرست و کتاب‌های منتشر شده ماه، مجله به چاپ می‌رسد.

پ- کارنامه نشر، کتاب کارنامه نشر مشتمل بر فهرست تمام کتاب‌های منتشر شده در یک سال است. این کتاب بیشتر با هدف استفاده در کتابخانه‌ها و تجهیز آنها، مجموعه‌سازی کوچک و محدود، همچنین مغرارش خرید کتاب تهیه و انتشار می‌یابد. آماده این مقلب را هفته آینده می‌خوانید.

www.ketab.ir

۶۶۶۶۶۶۱۱-۰۶۶۶۶۶۱۱

روابط عمومی خانه کتاب

طلوع کتاب در شامگاه زنجان

هوا به شدت سرد است. نه برای ما که در تهران زندگی می‌کنیم و بهره‌ای از برف و باران و هوای پاک نمی‌بریم، بلکه برای خود اهالی زنجان نیز این روزها بسیار سرد است تا حدی که به نظر خیلی‌ها سابقه چنین سرمایگی به ۱۴۲۰ تا ۳۰ سال قبل بازمی‌گردد.

اما همین سرما هم حتی مانعی برای دیدار از کتابخانه‌های شهر زنجان و تهیه گزارش از فعالیت‌های حوزه کتاب و کتابخوانی در این شهر تاریخی نمی‌شود.

این هفته سراغ شهر زنجان و شاید بهتر است بگوییم سراغ استان زنجان و قلم‌نویس‌ها و فعالان حوزه کتاب در این استان، جایگاه کتاب در بین کتابخانه‌های مردم و خیلی مسائل دیگر که به نوعی به کتاب و کتابخوانی مربوط می‌شوند مقله شویم.

۲۵ باب کتابخانه فعال
زنجان از جمله استان‌هایی است که با داشتن ده‌ها کتابخانه فعال در راستای گسترش فرهنگ مطالعه و

پرورش تفریحی کودکان و نوجوانان مواجه شده بودم. کتابخانه‌های بسیار کانون‌ها معمولاً ما نشین‌های جیب یا لندروور هستند که کتاب‌هایی را به مناطق دور دست در روستاها یا شهرهای محروم می‌برند.

اما مدیریت امور کتابخانه‌های زنجان نیز برای گسترش فرهنگ مطالعه و رساندن کتاب به ساکنان روستاهای این استان اقدام به راه‌اندازی کتابخانه بسیار کرده است.

البته این مدیریت برای ارسال کتاب به جای استفاده از لندروور یا جیب ترجیح داده از مینی بوس استفاده کند.

طرح راه‌اندازی کتابخانه بسیار در استان زنجان در سال ۱۳۸۴ توسط مدیریت امور کتابخانه‌های زنجان به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان ارسال می‌شود که پس از موافقت، بودجه‌ای برای این امر اختصاص می‌یابد.

بودجه مصوب امکان خرید سه دستگاه مینی‌بوس

را فراهم می‌کند تا این خودروها کتاب‌هایی را به مناطق دور دست زنجان، خدابنده، ماه‌شنان و جاهایی که کتابخانه ندارند ارسال کنند.

محمد صدیق احمدخانی مدیر امور کتابخانه‌های استان زنجان معتقد است کتابخانه‌های بسیار در استان‌هایی که محروم هستند امکان ساخت کتابخانه در همه شهرها و روستاهای آن فراهم نیست می‌تواند بسیار کارآمد و مفید باشد.

وی در ادامه می‌گوید، مدیریت استان در صورت

دارای ۱۲ باب کتابخانه فعال است. اما جالب است بدانید که شهر زنجان شهر دارای ۱۳ باب کتابخانه است که در سطح استان زنجان بیشترین کتابخانه را در زمینه کتابخانه‌های شهر زنجان شهر زنجان بیشترین کتابخانه را در زمینه کتابخانه‌ها دارد و ۶ باب کتابخانه در دهکده‌ها و روستاها با تأیید بیشترین تعداد کتابخانه در استان زنجان قرار دارد. بعد از خدابنده، شهرستان خرم‌دوره با داشتن ۲ باب کتابخانه جایگاه بعدی را به خود اختصاص داده است. شهرستان‌های طارم و لاجورد نیز هر کدام دارای ۳ باب کتابخانه هستند.

شهرستان ماه‌شنان نیز با داشتن دو باب کتابخانه در پایان این فهرست قرار دارد.

کتابخانه‌های بسیار
پیش از این با نام کتابخانه‌های بسیار در کانون‌های

موفق بودن طرح کتابخانه‌های بسیار، قول اختصاص اعتبار برای افزایش کتابخانه‌های بسیار را داده است. اما نکته‌ای که باید اضافه کرد فعال بودن آنها در حال حاضر است.

احمدخانی در این باره می‌گوید: برای راه‌اندازی کتابخانه‌های بسیار نیازمند کتاب‌های بسیار است. ما نیاز داریم که در هر صورت تلاش خواهیم کرد تا کتابخانه‌های بسیار استان فعال شوند.

در انتظار ۳۰ باب کتابخانه
استان زنجان با داشتن ۲۵ باب کتابخانه ثابت و

سیار همچنان نیازمند کتابخانه‌های بیشتری است تا پاسخگوی نیاز مخاطبان استان باشد. براساس برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته تا پایان پنج ساله چهارم تعداد کتابخانه‌های استان می‌بایست به ۷۵ باب برسد. البته اسامی برای علاقه‌مندان به کتاب و کتابخوانی در استان زنجان سالی پر خاطره بود چرا که در آریام هفته دولت، شاهد افتتاح چندین کتابخانه در نقاط مختلف استان بودند که از جمله این موارد افتتاح کتابخانه‌های عمومی فرهنگ در زنجان، کتابخانه عمومی دانش در زیاده‌نهر زنجان و کتابخانه عمومی الزهرا در اهر بود.

در این عرصه به مسائل قابل توجه دیگری چون راه‌اندازی مرکز خدمات اطلاع‌رسانی کتابخانه عمومی سهروردی نیز می‌توان اشاره داشت. گرچه کلیه کتابخانه‌های استان دارای امکانات و تجهیزات رایانه‌ای هستند اما وضعیت کتابخانه عمومی سهروردی بسیار متفاوت و منحصر به فرد است. این مرکز در کتابخانه سهروردی به واسطه داشتن امکانات متنوع، خدمات مختلفی را به اعضا و مراجعان ارائه می‌دهد که از جمله آنها امکان استفاده از اینترنت و نرم‌افزار نمای است.

همچنین برای افزایش اعضای کتابخانه به کلیه کسانی که به مرکز خدمات اینترنتی سهروردی مراجعه می‌کنند، اگر عضو یکی از کتابخانه‌های استان باشند، تخفیف ویژه داده می‌شود.

کتابخانه‌های نغمه‌ها می‌زنجان
مدیریت امور کتابخانه‌های زنجان برای گسترش امر مطالعه، توجه ویژه‌ای به راه‌اندازی کتابخانه‌های نغمه‌ها می‌دارد که به عنوان مثال به واسطه هست این مدیریت کتابخانه‌هایی در زندان مرکزی و شهید لاجوردی زنجان راه‌اندازی شده است. اما یکی از کتابخانه‌های نغمه‌ها می‌زنجان که جایگاه ویژه و منحصر به فردی را در کتابخانه مسجد جامع زنجان دارد به کتابخانه حسینیه معروف است.

این کتابخانه که از جمله کتابخانه‌های قدیمی زنجان است به واسطه داشتن چند صد جلد کتاب چاپ سنگی و خطی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. پیش از این همواره نگارنی از بین رفتن این آثار با ارزش برای اهالی فرهنگ و ادب استان وجود داشت اما خوشبختانه با تاسیس کتابخانه‌ای سه طبقه و مجهز در مجاورت مسجد، علاوه بر فراهم شدن امکان نگهداری مناسب از این کتب، یک سالن مطالعه بزرگ برای اعضا و همچنین بخش رایانه نیز در این محل دایر شده است.

مجزرتین کتابخانه مرکزی کشور
بر اساس برنامه‌های پیش‌بینی شده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تعدادی از مراکز استان‌ها می‌بایست صاحب کتابخانه مرکزی شوند؛ استان‌هایی چون کهگیلویه و بویراحمد، فارس، ارومیه و... که بعضی از

این استان ها مانند آذربایجان شرقی هم ایکه دارای چنین کتابخانه ای هستند.

استان زنجان نیز از جمله استان های است که برنامه ریزی شده تا در آینده نه چندان دور صاحب کتابخانه ای مرکزی شود.امیارات ساختن این کتابخانه و همچنین زمین ساخت آن مشخص شده است اما مسئولان پیگیر ساخت کتابخانه تلاش می کنند تا با مشاهد و بررسی اغلب کتابخانه های مرکزی کشور مقدمات ساخت یک کتابخانه کاملا مجهز را در زنجان فراهم آورند.

قرار است کتابخانه مرکزی زنجان صاحب امکانات متنوع و متعددی از جمله مهدکودک،سینما، آمفی تئاتر، سالن های متعدد قرانت، سالن ورزش، رستوران و... باشد.

این اموزاری وجود دارد که این کتابخانه بسیار متفاوت است اخر آن ۸۸آماده بهره برداری شود.

جسالت نقد کتاب

در اغلب استان‌های کشور برنامه های مردمی و خودجوش - البته با حمایت تعدادی از ادارات دولتی در راستای امر کتابخوانی - تقدیر و مخاطب هستند که حکایت از علاقه مندی آنها به کتاب می کند.

یکی از این برنامه ها برگزاری جلسات نقد کتاب با حمایت امور کتابخانه های استان در شهر زنجان است که نمونه آن را در کنفرانسی دیده ایم. این جلسات که از سال ۱۳۸۳از اندازی شده اند در پنج گروه ادبیات، تاریخ، فلسفه، علوم سیاسی و کلیات فعالیت می کنند. روش کار این گروه ها به این صورت است که کلیه جلسات آنها در طول سال مشخص شده و هر گروه حداقل ماهی یک نشست دارد. در نشست هر ماه، کتابی برای نقد و بررسی از قبل مشخص می شود و سخنران جلسه که اغلب از چهره های شاخص استان در همان حوزه هستند درباره آن کتاب به گفت و گو می نشینند. با نزدیک شدن زمان برگزاری هر جلسه اطلاع رسانی مناسب در ادارات، دانشگاه ها و اماکن فرهنگی استان صورت می گیرد که البته پس از گذشت دو سال از برگزاری این نشست ها بسیاری از قبل از برنامه های ماه هستند.

تاکنون ۸۰جلسه از این برنامه ها که عصر کتاب نام دارند، برگزار شده اند و برنامه ریزی های صورت گرفته تا به زودی گروه های هنر و زبان نیز دار شوند. البته مقصد نهایی این نشست ها توجه به کلیه ۱۰گروه کتابداری و برگزاری نشست های نمونه در دیگر شهرستان های استان زنجان است.

به اعتقاد استادان و دانشجوئی که در این جلسات شرکت می کنند این نشست ها به گسترش فرهنگ مطالعه بسیار کمک می کند چرا که قبل از برگزاری هر جلسه همه افراد کتاب مورد نظر آن جلسه را مطالعه می کنند و در عین حال در همان جلسه کتاب های متعددی نیز دربارهموضوع مورد بحث معرفی می شود.

اما از نتایج مهم راه اندازی این جلسات حضور استادان دانشگاه و فرهنگیان استان در کتابخانه های عمومی است که باعث تشویق دانش آموزان و

دانشجویان برای حضور در این مکان ها می شود.

استان پرتور در امر کتابخوانی

استان زنجان در هفته کتاب آسال به عنوان یکی از استان های که در امر کتاب و کتابخوانی بسیار فعال است معرفی شد.

برای کسب امتیاز لازم در این خصوص ۹گزینه وجود داشت که زنجان در ۸مورد از آنها جزو برترین ها بود.

در زمینه اهداف کتاب نیز چهار استان انتخاب شدند. ملاک دیگر این گزینش حضور خیرین و فعالیت آنها بود که استان زنجان در این خصوص نیز جزو برترین ها بود.

یکی دیگر از موارد، معرفی برترین انجمن ها بود که انجمن امور کتابخانه های شهرستان اهر جزو نشی انجمن برتر کشور معرفی شد.

نشریه کتابه

ملمیریت کتابخانه های عمومی استان زنجان با هدف اطلاع رسانی از بهمن ۱۳۸۲ تصمیم به راه اندازی نشریه ای با عنوان کتابه گرفت. این نشریه که با همکاری اغلب کتابداران استان شکل می گیرد علاوه بر توزیع در کتابخانه ها و ادارات استان به سایر استان های کشور نیز ارسال می شود تا علاقه مندان از آخرین اتفاقات کتاب و کتابخوانی استان زنجان مطلع شوند. آخرین شماره کلیه شامل مطالبی چون خبر، گزارش، تحلیل از کتابداران، گزارش عصر کتاب، مقالاتی درباره کتابداری و ده ها مطلب خواننده دیگر مرتبط با کتاب و کتابخوانی است.

طرحی برای کتابخوانی

اخیرا ملمیریت امور کتابخانه های استان زنجان مجری برگزاری طرح جالبی در زمینه جلب نظر مردم به کتابخوانی شده است. طرحی که زمینه حضور خانوادها را در کتابخانه های عمومی فراهم می کند. به واسطه این طرح سازمان ها، ادارات، شرکت ها، دانشگاه ها، مدارس و... با خریداری و اهدای کارت عضویت در کتابخانه های عمومی استان، به نیروی انسانی تحت پوشش خود، همطرا با سایر امور فاعی که در اختیار کارمندان و کارکنان خویش قرار می دهد و به کتاب و مطالعه و ارتقای سطح آگاهی های تئوری استانی خود و خانواده های ایشان به ااداه و با این ابتکار، کتابخوانی را هم در حین اهمیت اقلام غنایی، روزرشی و تفریحی آنها قرار می دهند.

در این طرح دو نوع کارت عضویت طراحی شده است. کارت عضویت هزاد تومان برای عضویت در یکی از کتابخانه های عمومی استان با نظر صاحب کارت و کارت عضویت چهارهزاد تومان که امکان استفاده از همه کتابخانه های عمومی استان را فراهم می کند.

به اعتقاد یکی از کارشناسان امر کتاب و کتابخوانی استان زنجان این طرح جالب که مورد توجه و استقبال بسیاری از کارکنان ادارات زنجان واقع شده است می تواند با نظارت ملمیریت امور کتابخانه های عمومی کشور تبدیل به یک حرکت ملی در راستای گسترش امر کتابخوانی شود.

یک مشکل تکراری

کتابخانه های استان زنجان نیز مانند بسیاری از دیگر کتابخانه های کشور مشکل تامین منابع دارند، بودجه ای که بخشی از آن فراراست توسط شهرداری های استان تامین شود. در حال حاضر کلیه کتابخانه های استان بالغ بر ۲۵۰ میلیون تومان از شهرداری ها طلبکار هستند که بخشی از این مطالبات مربوط به سال ۹۲مواخشی دیگر نیز مرتبط با سال ۸۵است.

مدیر امور کتابخانه های استان معتقد است در صورت همکاری شهرداری ها با امور کتابخانه ها قطعا شاهد تحولات گسترده ای در این عرصه خواهیم بود و خواهم ترانس خدمات بیشتری ربه اعضا و مخاطبان کتابخانه ها دیم.

جایگاهی مناسب برای زنجان

زنجان در مقایسه با دیگر استان های کشور از لحاظ

ازای هر صد نفر در رتبه ۲۸ کشور قبل از گیلان و سیستان و بلوچستان قرار دارد. این شاخص بیان کننده این نکته است که به رغم وجود تعداد کتابخانه های فراوان در استان، این تعداد کتابخانه از داشتن فضای کافی برای اسکان استان محروم است.

استان زنجان در حال حاضر ۵۷ مترمربع فضای کتابخانه ای برای هر یکصد نفر دارد در صورتی که استان بزده تهران رتبه برتر این شاخص برای هر یکصدنفر دارای ۳۵۷ مترمربع فضای کتابخانه ای است. این شاخص مسئولان امور کتابخانه ای استان ربه این موضوع رهمتمود می کند تا علاوه بر افزایش تعداد کتابخانه ها به گسترش فضای مطالعه ای نیز توجه داشته باشند.

کتابخانه های استان زنجان از لحاظ داراییون تعداد کتاب در وضعیت مطلوبی قرار دارد و بر اساس این

شاخص در رتبه ششم کشوری واقع است به طوری که در حال حاضر برای هر صدنفر ساکنی این استان تقریبا ۳۲جلد کتاب در کتابخانه های استان یافت می شود. قبل از استان زنجان بر اساس این شاخص، استان های سیستان، بزده ایلام، چهارمحال و بختیاری و بوهر واقع هستند.

کتابخانه های استان به ازای هر صدنفر تقریبا ۸۹ جلد کتاب دارند.

شایان ذکر است در کل کتابخانه های کشور به ازای هر یکصدنفر جمعیت تقریبا ۲۲جلد کتاب وجود دارد.

دیگر فعالیت های فرهنگی استان

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان زنجان با همکاری سایر مراکز فرهنگی استان طی سال گذشته برنامه های هنری و فرهنگی متنوع و متعددی را برگزار کرده است که هر کدام از آنها نماینده خاص خود را داشته اند که از جمله آنها برپایی نمایشگاه کاراکتوهای برگزیده هولو کاست، برپایی کارگاه فیلمنامه نویسی مستند، برپایی نمایشگاه قرآن، اجرای جشنواره قصه گوئی، برپایی نشست های ادبی و سپرده است.

ام.ا.. حسینی معاون امور فرهنگی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان از برنامه های آئی این اداره کل در استان می گوید: در دو ماه گذشته از سال شاهد برپایی جشنواره زمستانی تئاتر، جشنواره موسیقی استانی، جشنواره خوشنویسی و اولین جشنواره قهوه خانه ای استانی خواهیم بود.

وی در ادامه می افزاید: در جشنواره موسیقی اسال بخش ویژه ای نیز به مناسبت سال پیامبر اعظم(ص) خواهیم داشت که از حضور استادان این عرصه استفاده خواهیم کرد.

نمایشگاه کتاب، خردسال آینده

استان زنجان تاکنون دو بار میزبان نمایشگاه بزرگ کتاب استانی بوده است و سطح آسانی نیز مزیمه های برپایی سومین دوره آن مطرح شد. اما به دلیل وجود سرمایه ای امر به سال آینده موکول شد. حسینی در این باره می گوید: طبق اتفاقات و صحبت هایی که با موسسه نمایشگاه های فرهنگی کشور صورت گرفته است امیدواریم سومین نمایشگاه بزرگ کتاب استان زنجان در خردادماه برپا شود.

دارا بودن کتابخانه به نسبت جمعیت آنجا در وضعت نسبتا مطلوبی قرار دارد.

این استان در حال حاضر با داشتن تعداد ۲۲باب کتابخانه فعال ثابت و ۳کتابخانه سیار، بر اساس شاخص تعداد جمعیت به ازای هر کتابخانه پس از استان های سمنان، بزده بوهر، کهگیلویه و بویراحمد، مرکزی و ایلام در رتبه هفتم کشوری قرار دارد. در استان زنجان بر اساس آمار جمعیت سال ۱۳۸۲که بالغ بر یک میلیون نفر است، تقریبا برای هر ۲۲ هزار نفر یک باب کتابخانه وجود موجود است. این وضعیت برای استان سمنان که رتبه اول کشوری را بر اساس شاخص مذکور دارد به این صورت است که برای هر چهارده هزار نفر یک کتابخانه وجود دارد.

اما نکته ای که در مورد کتابخانه های استان زنجان بسیار حائز اهمیت و نیازمند توجه است کمبود فضاهای همین تعداد کتابخانه موجود است. چراکه زنجان بر اساس شاخص مقدار فضای کتابخانه ای در استان به

بازتاب

در پی گفت وگویی کتاب هفته با مدیر کل کتاب و کتابخوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در شماره ۵۶ توجیهاتی از سوی اتحادیه ناشران و کتابپروشان تهران به دفتر نشریه ارسال شد که عینا در پی می آید.

جناب آقای حمیدزاده، مدیر کل محترم اداره کتاب و کتابخوانی در مصاحبه با نشریه کتاب هفته ۱۳۰/۸۵۰در پاسخ به سوال نگر درباره اعضای کمیته اعیبت خرید کتاب اظهار می دارند... با استفاده و دعوت از شکل هایی که در حوزه نشر فعالیت می کنند، شکل های نوپسندگان که نمایندگان از ایشان حضور دارند و در عین حال برخی جلسات با حضور افرادی از تعاونی ناشران و اتحادیه ناشران جلساتمآن را تشکیل می دهیم. لازم به توضیح است از خردادماه ۱۳۸۳تاکنون که در ابتدای بهمن ماه ۱۳۸۵به سر می بریم هیچ نماینده ای از سوی تعاونی و اتحادیه ناشران و کتابپروشان تهران در هیچ جلسه ای در هیئت خرید کتاب نه دعوت شده و نه حضور داشته است.

اگر چه جناب آقای حمیدزاد در مصاحبه به ذکر «اتحادیه ناشران و تعاونی ناشران» بسنده کرده و معلوم ساخته اند که کدام اتحادیه و کدام تعاونی را منظور می داند، اما از آنجاکه ممکن است از فرمایشات کلی ایشان، اتحادیه و تعاونی ناشران و کتابپروشان تهران مستفاد شود؛گمانیکه بسیاری از همکاران عضو اتحادیه تهران پس از مطالعه مصاحبه در این باره اظهار تعجب نموده اند؛ این مطلب جهت استحضار عموم اعضا، اعلام می شود که افراد اشاره شده در مصاحبه جناب آقای حمیدزاده، قطعا از اتحادیه و تعاونی ناشران و کتابپروشان تهران نبوده اند. به هر تقدیر مجددا از مدیر کل محترم اداره کتاب و کتابخوانی درخواست می شود، در موضوع خرید کتاب، به تأکید مکرر بر اصلاح بند متمم عت خرید کتاب از ناشران دولتی در آیین نامه خرید کتاب بسنده نفرماید و با انتشار آیین نامه و نیز انتشار فهرست کتاب های خریداری شده همراه نام ناشران اقم از دولتی و خصوصی و نام و تعداد هر عنوان کتاب خریداری شده عملکرد اداره متوع خود را به طور شفاف اعلام فرمایند. در این صورت برای عموم ناشران مفهوم «کتاب خوب و مناسب» و سایر مفاهیم کلی که تا به حال اعلام شده به مفاهیمی شفاف و قابل درک و دریافت تبدیل خواهد شد.

جعفر حایب
سخنگوی اتحادیه ناشران و کتابپروشان تهران

در ادبیات

دوازدهم

پنجم ناصح

علی اوجبی دبیر کتاب سال جمهوری اسلامی ایران: از سال آینده

داوران با فراخوان انتخاب می شوند

علی اوجبی، در این ماه، با عنوان دبیری بیست و چهارمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی نیازی به معرفی ندارد. معاون فرهنگی خانه کتاب در دهه پنجم زندگی اصلاحاتی را در روند برگزاری کتاب سال جمهوری اسلامی آغاز کرده که با چراغ میز اهالی فرهنگ مواجه شده است. معرفی داوران بخش های مختلف یکی از این اقدامات است که در این گفت و گو به آن هم اشاره شده

اوجبی از آخرین اتفاقات مرتبط با کتاب سال در گفت و گو با کتاب هفته خبر می دهد.

آقای اوجبی لطفاً پیش از هر چیز درباره فلسفه وجودی کتاب سال و مهم ترین اهداف و انگیزه های این مراسم توضیح بفرمایید.

در همه جای دنیا و همه کشورهایی که به مقوله فرهنگ اهمیت می دهند، برای کتاب ارزش زیادی قائلند که کشور ما نیز از این امر مستثنی نیست. در واقع یکی از اموری که تجلی فرهنگ و تمدن یک ملت است مقوله کتاب است. همه ادیبان و هنرمندان در تمام حوزه ها نظریات و افکارشان را به صورت کتاب برپایه های ماندگار می گذارند از این جهت برای ارزش گذاری به فرهنگ و دانش می بایست از صاحب قلم و معرفت قدرتی کرد که کتاب سال هم نمونه ای از این قدرتی است. به این طریق می توانیم کتاب ارزشمند و پدیدآورندگان آن ها را به مردم بشناسیم و از آن تقدیر کنیم. عصر حاضر دوران کنونی که هر چه آبی می آید تکنولوژی اطلاعات است و تسلط جوانان ما با کتاب انس و الفت کمتری دارد، شناختن و شناساندن کسانی که در زمینه کتاب زحمت می کنند و ارج نهادن به این تلاش ها، بسیار جای اهمیت است. علاوه بر این می توانیم با توجه به کتاب های منتشر شده در یک سال، به نوعی گزاره آن سال بویازیم. مثلا اسنادی که اهمیت کم است یا کم ارزش است، کم توجه ما باشد کسی نوشته ایم که دل کل به آن نگاه می کنیم نه تنها به نظر همه (که بعد از طبعی کتاب سال حسنت) بلکه به اعتراف همه داورانی که در حدیثشان بوده ایم. سطح کتاب ما نیز پدید آورنده و اثر نظر کیفی چندان شد نداشته ایم.

آیا کتاب سال می تواند نقش جهت دهنده ای بر سیاست گذاری های فرهنگی ایفا کند؟

التیوتی کشتی ماروشن شود دست اندرکار نمی تواند. سیاست گذاری ها یا شان را به سمت و سوی رفع آن کاستی ها سوق دهند. مثلا چند سالی است که بر اساس برآوردهایی که انجام شده اهمیت ادبیات داستانی مورد تاکید قرار گرفته و به آن توجه شده است.

فروچی از سال های اخیر، خصوصاً سال گذشته ما در بخش ادبیات داستانی کتاب برگزیده نامنظمتیم. اسامی چطور؟

در دوره گذشته کلیتاً که در حوزه ادبیات حوزه رتبه شونده شدیم ولی با توجه به مدقه های که در این خصوص وجود دارد قرار شد که اسامی برگزیده ای از این بخش داشته باشیم. ادبیات داستانی از آن جا دارای اهمیت است که می تواند مادر بسیاری از رشته ها باشد. وقتی ادبیات داستانی قوی باشد می تواند در دیگر هنرها از جمله سینما و تئاتر و... تاثیر گذار باشد. حتی در مسایل غیر هنری هم چون فلسفه نیز می تواند موثر باشد. ما در صدد آن بودیم که اگر نتیجه داورانی که به شکل ما باشد که در این زمینه اثر برگزیده ای داشته باشیم برای حمایت بیش تر از این بخش همان طور که حدس می دویم نه بر اساس شغلی و کمک ما بلکه خود آثار شرایط برگزیده شدن را احراز کرده اند. ملاک های برتری یکی اثر و حوزه ادبیات داستانی،

از طرف دبیر خانه کتاب سال تعیین می شود یا توسط داوران؟

ما در بسیاری از بخش ها که در حوزه مسایل علمی است هیچ سمت و سویی نداریم چون یک مقوله علمی است و یک مقوله علمی هیچ نگاه بیرونی لازم ندارد. رویکردها و ملاکهای ارزیابی و سنجش نیز متفاوت نیست مثل تمامی علوم محض و علوم کاربردی چون شیمی، پزشکی و... که ملاک های که در آن علم هست برای داورانی

اگر اثری معیار این اصول باشد و اثری که از ساختار ادبی، عصر خصل و... در آن در حد اعلام استفاده شده باشد در این دیدگاه جلی ندارد. در دیدگاه دوم اعتقاد بر این است که در ادبیات پس از انقلاب، جوانی را داریم که آثار ارزشمندی را خلق کرده اند. ما در زمینه ادبیات داستانی و شعر قطعاً باید از داورانی استفاده کنیم که به این نگاه دوم معتقدند. هر چند از شخصیت هایی که به فرم اهمیت بیش تری می دهند نیز برای شناسایی ملاک های فرمی می توانیم استفاده کنیم ولی

کتابی است که اما در زمینه ادبیات داستانی و شعر گرایش ها متفاوت است. در رویکرد اساسی در گزینش یک اثر در این حوزه وجود دارد. یک رویکرد ارزش اساسی را به ساختار می دهد. و به درون مایه در مرحله دوم نظر دارد. اگر برای درون مایه ارزش قابل استفساری بر آن نداده که این درون مایه بر ارزش های اخلاقی استوار باشد. همین که عصر حال در آن به صورتی استفاده شده باشد، می تواند یک اثری ارزشمند باشد که سبب شود سویی رمان یا شعر در جهت تعالی ارزشهای انسانی نباشد. به عبارت دیگر ادبیات را برای ادبیات و هنر را برای هنر می خواهد. چنین گناهی شاید معتقد باشد که ما پس از انقلاب به مان نویسی و شاعر مدح گردانیم و هر اثر شخصیتی مربوط به پیش از انقلاب با مطرح های اول انقلاب ادبی یعنی به نسل جوان ما اهمیت نمی دهد. اما در رویکرد دوم (که می غلبه بر این که رشته ام ادبیات نیست به این نگاه معتقدم) علاوه بر اهمیت که برای فرم قائلند بر عنصر درون مایه به همان میزان بلکه پیش تر توجه دارند. ما برای درون مایه ای ارزش قائلیم که اگر هم بیان گر آموزه های دینی باشد، حد اقل معیار آن ها نباشد. هدف یک داستان یا شعر، تعالی انسان است نه این که از آن ها در جهتی خلاف اخلاق و تعالی انسانها استفاده شود.

در آینده قصد داریم به کتاب سال اکتفا نکنیم و کتاب فصل و شاید هم ماه داشته باشیم تا به این وسیله تقدیر از صاحبان کتاب های ارزنده را در تمام طول سال استمرار دهیم

نیاید به آن بسنده کنیم. یا توجه به سیاست جدید دبیر خانه کتاب سال میسر بر معرفی یک نماینده از هر بخش داورانی آیا از بخش ادبیات داستانی هم نماینده ای برای پاسخ گوئی تعیین خواهد شد؟

قطعاً با حفظه ای که در ادبیات داستانی وجود دارد و خوشبختانه داوران این بخش، نظر بر معرفی معرفی نماینده دارند. چنانچه پس از مراسم در زمان مناسب شناسایی برای کتاب و یا صاحبان اثر بررسی استفاده خواهد شد. اما اختصاص داده خواهد شد.

در خصوص اعتراض های احتمالی در نحوه داورانی چه سیاستی اتخاذ کرده اید؟

هر کار بشری از جمله داورانی مصون از اشتباه نیست ما تلاش خود را بر اساس ملاک های گفته شده انجام می دهیم و از داورانی که متعهد هستند و از دانش کافی برخوردارند استفاده می کنیم. مهم این است که انسان اغراض شخصی اش را در داورانی هاد دخالت ندهد. در همه گروه ها حتی رشته های علمی هم چون پزشکی نیز احتمال خطا وجود دارد. اما به هر صورت نتیجه داورانی را نمی توان تغییر داد. دیگر اینکه محرز شود در داورانی ملاکهای فردی حاکم شده است نه ضوابط کتاب سال.

آیا علاوه بر ملاک های اخلاقی ملاک های سیاسی نیز در تعیین اثر برگزیده دخیل است؟

همان طور که پیش از این گفته شد، درون مایه برای ما رتبه اول است. مسأله ما نمی توانیم یکد ومانی که از جهت سیاسی نظام ما را تعقیب بیاوریم و بخوانند. ما به سمت صدور رتبه های سومی و دهده معیار اثر برگزیده را انتخاب کنیم. ذکر این نکته لازم است که در بحث نظری موضوع فرقی می کنند. مثلا در یک کتاب در زمینه علوم اجتماعی، یونسکو به ثبت تورنگ می کند و حتی ممکن است باورهای ما به چالش برانگیز باشد. ما با معیار اثری مشکل نداریم ما در ادبیات چون بحث نظری

نیست و عصر خیال نقش اساسی دارد و با مقوله خرد و تعلل متفاوت است. و همچنین مسئله سلامت میان نیست محدودیت هایی در این زمینه وجود دارد.

اسامی خیر از افزایش در مقدار جایزه کتاب سال شده است. آیا این افزایش در مقدار جایزه است یا تعداد افرادی که جایزه می گیرند؟

طبق ضوابط در هر رشته ای می توانیم یک برگزیده داشته باشیم. بیک برگزیده در ترجمه و یک برگزیده در تالیف افزایش نخواهد یافت. این افزایش به مقدار جایزه ای که هر فرد (صاحب اثر) دریافت می کند مربوط خواهد شد. که از ۲۰ سکه به ۵۰ سکه افزایش یافته است و با توجه به آن داد که در سال های آینده این مقدار فزونی یابد.

علاوه بر این جایزه، آیا تسهیلات دیگری هم چون حمایت مالی در زمینه انتشار مجله، ارائه در نمایشگاه های داخلی و خارجی و... برای پدیدآورندگان آثار در نظر گرفته شده؟

این موارد پیشنهاد های خوبی است که می توانی آن ها را تکمیل کرد. این تسهیلات را نیز در نظر گرفت اما در سال حاضر نیز برضی موسسات فرهنگی دولتی هم اعلام آمادگی کرده اند که از برگزیده کتاب سال حمایت مالی کنند که این مسئله اگر قطعی شود آن را اعلام خواهیم کرد.

آیا در زمینه ترجمه آثار برگزیده، صادرات فرهنگی تصمیم های گرفته شده است؟

البته اگر ارزش خاصی باشد و تائیدی از جانب این اثر استناد کند ما از این کار حمایت می کنیم.

در کنفرانس مطبوعاتی که اخیراً در خصوص کتاب سال برگزار شد شما از نمایان به انجام برخی تغییرات در سال های آینده خبر دادید این تغییرات در چه زمینه هایی است؟

یک سری از آکادمی که در روند ارزیابی ها وجود دارد ناشی از تنگنای قانونی است که امید است ما با پیشنهاد ما و با پذیرفتن مراجع قانونی آن ها در سال آینده رفع شود. طبق ضوابط مطبوعاتی و غیره و صاحب نظر که نظر احیاناً کتاب سال بوده اند و هم برای ارزیابی و تفسیر داورانی را تأمین کرده اند ولی به هر حال کار بشری به گونه ای است که در روند خودشان با آزمون و خطا مواجه می شود. این چه ضرورت شورای عالی انقلاب فرهنگی است که سری قوانین کلی است. هم آن قوانین یک سری نکات مهم دارد و هم عمل. این نامه اجرایی با توجه به نظر داوران نیاز به اصلاحاتی دارد که در دوره گذشته اغلب داوران اسامی بوده اند که سال ها به کار داورانی کتاب سال مشغول بوده اند در سال گذشته تغییرات اندکی داشتیم. سال آینده (با توجه به این که هم اکنون مشغول برنامه ریزی هستیم) فراخوانی برای همه ای دانشگاه ها، موسسات و انجمن های صنفی فرسین ما داوران خود را اعلام کنند. در صورتی که این داوران منطبق بر ضوابط باشند از آن ها استفاده کنیم. در واقع این قسمت تقبی کنید و فرودین ماه سال آینده این فراخوان را فرستاد.

در این جا این تولید را می فهمد که در آینده قصد داریم به کتاب سال اکتفا نکنیم و کتاب فصل و شاید هم ماه داشته باشیم تا به این وسیله تقدیر از صاحبان کتاب های ارزنده را در تمام طول سال استمرار دهیم. که البته این مسئله از زیبایی به مراسم کتاب سال ندارد و طریقی است که در معارف فرهنگی خانه کتاب در حال بررسی آیم که امیدواریم به زودی اجرا شود.

کتاب و نگار

مهرداد مرتضوی

دبیر بخش جایزه جهانی کتاب سال ، معیارهای انتخاب را تشریح کرد

وزنهٔ علمی بر ترازوی داوری

«ایدیوم رونده و پویه رشد جایزه جهانی کتاب سال مستقیم باشد، دکتر بهمدارشا وضعی حالا که جایزه جهانی کتاب سالشان انجمنی ایرانی جهانی به دست آورده سال آنچه سال جمله امی تر به منظور چون جهانی کتاب سال آنچه سال جمله امی کل دفتر جمیع و فعالیت های فرهنگی در روزنه ای که در سفری خارج از کشور به سر می رود در گذت و گویی اینترنتی یا کتاب هفته به گونه‌هایی از رویه فعالیت جایزه جهانی کتاب سال اشاره کرده است. اشاراتی که در پی می آید.

اساس فلسفه جایزه جهانی کتاب سیست و مهم ترین هدفی که در این دوره زمانی حساس می توان برای آن بر شمرود کدام است؟

هدف جایزه جهانی آن است که سرمایه های فکری و معنوی آن سوی مرزها در راستای نفوذ ثبات ملی توسعه هويت دينی و ملي در حد توان استفاده شده و در هدايت و نفوذ خدمتگزاران علمی بوده و از سوی دیگر زمینه نقد آن افکار را در محافل علمی داخلی فراهم آورد.

آنچه بر ما در راستای این هدف واجب است، ثبت و درج و تحلیف و نقد فقی در مباحث علمی و منطقی است که به مباحث مربوط به ایران از اسلام در خارج از ایران می پردازد و به بطور خاص امروز این وظیفه دو چندان است، زیرا در هیچ دوره تاریخی همچون امروز ایران از سطح فلسفی سرشار در داخل کشور و خارج از آن در کنار امکانات عالی علوم و تیزتایات سیاسی و اجتماعی لازم و حسرت بر تکیه گنگگان بر عود را نبوده است.

از سوی دیگر هیچگاه هويت ملی ملل، معذکریه راه اندازه آنچه امروز می دهد به چالش نمی گرفتند و هیچگاه مانند امروز افکار جهانی دچار لغزش و چون و چراهایی تولیده، از سوی رسانه های عمومی نبوده است.

ملاک و میزهای داوری در بخش جایزه جهانی کتاب سال چیست؟
ببینید ملاک اصلی داوری، صحت و وقت علمی اثر است و قرار گرفتن در جمل چوب پژوهشی به دور از سلیش ها و یا میانه گیری ها و یا گنج نابی های غیر علمی. در نتیجه بسیاری از آثار به دلیل توسط بودن سطح فکر حلقه می شود «هر چند از حیث زیبایی و تاریخی گاه بعضی نقلی باشند. شاید بهرین دلیل ما همچون حوزه گردشگری سازمان میراث و یادمان فرهنگ و ارثیات اسلامی تولیده به اندازه حسرت و توبیخی شیعی نبوده است. اما ما چو جهانی کتاب سال بر ما خوب است و این نامه نمی تولده به آنها بریزد.»

آیا آشنا آثاری را که کنشایی می کنید به سایر مراکز هم معرفی می کنید؟

غالب آثار را برابر تقویم میلادی فهرست برداری می کنیم و به مراکز علمی همکار یا جایزه جهانی که تا کنون قریب به پنجاه مرکز هستند اعلام آثار مهم را با ثبت سفارش و یا خرید از نمایشگاه های بین المللی تهیه می کنیم در عین حال در صورت علاقه مندگی داوران و سایر مراکز در حد امکان نسخه هایی را تهیه و در اختیارشان قرار می دهیم. **آیا جایزه جهانی تا کنون تولفته است به تمام وچیزه موجود در هر صنف مطالعات اسلامی و ایرانی پرداخته و آنها را رصده است؟**

این کتاب سالنامه ای بسیار وسیع دارد و یادآوردن حق همه وجود تاریخ تمدن ایران و اسلام کار بسیار دشواری است و رصد جمیع و آن وظیفه بنیاد های دانشنامه ای و دارالمعرفی مراکز دانشگاهی و ایرانی شناسی نیز هست. از جمله دشواری های کار ما این بهترین اثر علمی در بخش های گوناگون با توجه به پراکندگی زمانی و موضوعی است و در نهایت قرار دادن این آثار بر روی میز داوری، شاید یافتن صدف و مروارید بسیار شبیه باشد. کاری دشوار که باید در فاصله زمانی اندک انجام پذیرد.

داوران یا چه معیارهای انتخاب شده اند؟

داوران باید از دو ویژگی کلی برخوردار باشند. ویژگی اول اینکه به موضوع علمی مورد بحث در هر یک از دو شاخه مطالعات اسلام و ایران آشنا باشند و دیگر آشناي کامل با زبان اثر نگارش شده است. بار این رو در مواقع لازم به منظور شناسایی منابع و داوری در مراحل نخست مورد های فراوانی نیازمند پژوهشگران و داوران آشنا به آن رشته در خارج از کشور هستیم.

جایزه جهانی هر سال بخشی را به شناخت ارزیابی و نقدی از آثار ایرانی شناسان اختصاص می دهد، سوال مهم این است که در حال حاضر ایران شناسی در دنیا در چه شرایط و موقعیتی قرار دارد و آیا ما نیازمند اقدامات مستمر

به علت کمبود های فراوان خود را محدود به دوره تاریخی پیش از اسلام کرده اند. در همان روتی پیشین از بین رفته است هر چند رشته مطالعات ایران پیش از اسلام هنوز وجود دارد.

در لرون بازیگ با بودن چند استاد متخصص در تاریخ ادیان و تاریخ جهانشنی اوضاع قابل قبول است.

به شمار می آید اوضاع ناسف بار است و امروز کمتر دانشگاهی را می توان یافت که قوت سابق خود را در این رشته حفظ کرده باشد. بیشتر استادان ایران شناسی در این کشور بدون بدیل و بدون جایگزین اند و فقط افتخار مطالعات

دیگری در طول سال در این خصوص هستیم یا خیر؟

پوشش بسیار مهمی است، مانفاته ایران شناسی در خارج از ایران در شرایط سختی به سر می برد و رونق گذشته خود را ندارد، چاشینی برای استناداتی که باز نشسته می شوند با قوت می کنند در نظر گرفته نمی شود. بسیاری از دانشگاه ها که در گذشته دارای کرسی ایران شناسی و بازیان و افتیات فارسی بودند. امروز در عموم کشور های اروپایی و امریکا، تعطیل شده اند و استادان شاطل و رسمی در این رشته گاه از عده انگشتان دست کمتر است.

مطالعه وضعیت موجود در مقایسه همزمان آن را رشد بسیار شده و از مطالعات غربی با تاریکی از جمله کتاب مهم

و منتشره تاریخ شده ای است که باید از سوی اروپای خود در کشور مورد توجه قرار گرفته و سیاست جهانی روشن در این بخش ایجاد گردد. «ایدم اول این مهم در دستور کار شورای ایرانیان خارج از کشور که در نظر رئیس جمهور و با عضویت چندین وزیر از جمله وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی شکل گرفته است. قرار گرفته است نامه کنم به رقم ضعف های فراوان در این رشته در ایتالیا و استرالیا ایران شناسی هنوز رونق خوبی دارد، در پارسی نیز مطالعات ایران در دوره پیش از اسلام وضعیت نسبتاً بدی ندارد، اما همانگونه که می فایند.

از جمله دشواری های کار ما یافتن بهترین اثر علمی در بخش های گوناگون با توجه به پراکندگی زبانی و موضوعی است و در نهایت قرار دادن این آثار بر روی میز داوری

موری در تولیده علم در تاریخ شریعت داشته اند. از این رو پراختن به تاریخ علوم و دانشی فنی در اسلام در ایران امروز باید مورد توجه باشد.

در سه سال گذشته کوشش بر آن بود تا اولین با شناخت لایزرتی نگارشی از علوم اسلامی و روش علمی آثار ارائه کنیم. در این بخش در هدف را دنبال می کنیم. اول ترسیم سبتر تاریخی جهتی علمی - دانشی ایران و ایرانی شناخت و معرفی آثار مربوط به آن

... و دوم دست یافتن به ترسیم از تمامیت فرهنگی و علمی در فوات تمدن اسلامی

تمامیت باید شده همایی است که جویان اسلامی در یک سرخوردگی تاریخی فراموش کرده اند و غرب سیاسی و اقتصادی نیز در یک دوره عوامی چون آید تمایل با افزایش

به این مهم که اسلام نیز دارای مهم و زندگن باشد، یافته شده و بارداره که اینها را با اسبھی و بهودی می داند

و نقش سلیمانان در گذشته و حال آن را انجام می کند. **انتقالبی شما از علم جهان است امروزه در غرب مطرح است و آیا به پی گویی علوم می چون فلسفه، فلسفه، نقد و موقله**

های از این دست پرداخته اید یا موضوعاتی گسترده تر؟ از ویژگی های علم و تکنولوژی در اسلام آن است که کم - کم با موقله - کیف - محسنتین است و آن گاه که سخن از ماده در میان است وجه اشراق جهان هستی نیز در آن جای دارد. از این رو دارندگان دانش های فنی و علمی همان حکیمان متالیه بوده اند و این خود درسی است برای جوان ایرانی که قصد دارند باز دیگر با قوت تمام از این عرصه را در زورند.

علمی که در رشته حسنار کار ما بوده است دارند از: جغرافیا، شوم سازی، معماری، هندسه، نجوم، کارگی کارگراف، نقشه نگاری، جغرافیا، شیمی، موسیقی و هندسی صوت، ریاضیات، هندسه، جبر، مثلثات، علم کشاورزی، زمین شناسی، گیاه شناسی، جانور شناسی، فیزیک، دریا نوردی، هوا شناسی و علم طب. تاریخ برخی از مکان های علمی نیز دنبال شده است، همچون رصدخانه مراغه، رصدخانه سمرقند، و بیابانستان جنیدی شاپور، منصوریه در قاهره، و توره در دمشق ...

در سایر رشته های ایران شناسی مثل جغرافیای طبیعی چطور؟

این بخش از جمله بخش هایی است که متخصصان داخلی می تولند در آن موفق تر عمل کرده و خروج جغرافیای طبیعی و توصیف جامع شهرها و قصبه های ایران در مراکز دانشگاهی و مطالعاتی باید. جلدی گرفته شد و دولت از پایان نامه های دکتری و ن این رشته حمایت کند زیرا ما تجربه به سبیل دستیاری ارتباطات کنونی بسیاری از سوزها و خطاهای هرگی دچار شده است و آینده نه چندان دور در مطالعه ها با هم نخواهد ماند.

مانفاته برخی از بنیادهای مطالعاتی در دوره ای از انسان ها کتاب هایی که در این حوزه نوشته اند بیشتر مدینه جبرایی غیر آکادمیک است و غیر آن بوده که هزینه ها را صرف کار علمی می کردند. این گونه یافت، راه هایی نیست که ارزش معرفی و ارسال و بیروشنگران در خارج از کشور داشته باشد. البته نباید از حق گذشت و کارهای بسیار زیبایی را که بنیاد فارس شناسی منتشر کرده، تا دیده نگاشته، با این حال کاری از رصدهم از کشور این در سال گذشته انتخاب گردید که به علت چندین بودجه آن مورد توجه مراکز تخصصی کشور در این بخش قرار گرفت. روابط علمی مستمری بین آنان و دانشگاه های بیرونی داشته است.

به جغرافیای خلیج فارس و کاربوگرافی تاریخی آن هم پرداخته اید؟

بله در این بخش آثاری را از پیش از بنیاد نامه جلد چاپ و به انتظار وروده آن به بازار بویم. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در معرفی مقدمه برخی از آنها وظیفی را به انجام رساند و طبیعی است که این بخش نیز از جمله بخش های مورد مدافه در داوری بایزه جهانی باشد.

گفت‌وگو، سام محمودی

جایزه جهانی کتاب سال، برای چهاردهمین سال متوالی به آثار برجسته حوزه مطالعات ایرانی در جهان اختصاص می‌یابد. این موضوع انگیزه‌ای است برای گفت‌وگو با چند تن از پژوهشگران ایرانی در مورد اهمیت این جایزه و لزوم اهمیت دادن بیش از پیش به پژوهش‌های با اهمیت و شایسته جهان در حوزه مطالعات اسلامی - ایرانی.

چاپ دکتر ائوشه! شما چند سال پیاپی جزو داوران جایزه کتاب سال جهان مطالعات ایرانی در ابتدای این گفت‌وگو از شما پرسیم، نحوه ارزیابی‌ها و داوری‌ها است اساسا جایزه جهانی کتاب سال بر چه مینا و اصولی استوار است و چه ضرورتی باعث اختصاص جایزه‌ای به نویسندگان و ایران‌شناسان خارجی شده است؟

این جایزه به باور من در اصل شنوبیقی است برای ایران‌شناسان و اسلام‌شناسان برجسته جهان و آثار در خوری که در این حوزه به زبان‌های مختلف نوشته و منتشر شده است و به نوعی یادآور آن نکته است که ایرانیان به کار و تلاش پژوهشگرانی که رویکردی علمی در تحقیق پیرامون اسلام و ایران دارند ارجح می‌نهد. طبعاً همین نکته حکایت از فایده جایزه کتاب سال دارد و باعث دلگرمی خاورشناسان برجسته جهان است تا ناگزیران را به شکل جدی‌تری دنبال کنند و در شناساندن آیین و اندیشه مسلمانان ایرانیان کوشا باشند. از این جهت این حرکت در صورت سامان صحیح می‌تواند باعث رشد و اعتلای فرهنگ ایرانی -اسلامی در جهان باشد و حاصل اندیشه‌وری مسئولان فرهنگی ایران است.

داوری‌ها بر چه مبنایی صورت می‌گیرد؟

بنیاداً دبیرخانه جایزه جهانی کتاب سال با دقت خاصی -حاصل کرده آمدن اهالی تحقیق و پژوهش و به‌طور کل اهل نظر است- آثار را فارغ از ملیت یا زاد نوسندگان مورد بررسی قرار می‌دهد.

شما به برشش من دروازه داوری‌ها پاسخ ندادید.

یکن از مهم‌ترین ویژگی‌های داوری کتاب سال جهانی ناشناس باقی ماندن داوران است به طوری که داوران حتی هم‌دیگر را نمی‌شناسند.

پژوهشگران فرهنگ اسلامی را می‌ستاید

در پایان نیز در صورت همسانی امتیازهای تعلق گرفته به دو پایه اثر در یک نشست چندساعته با داوران از داوران نظرخواهی می‌شود.

این نشست در مراحل پایانی چقدر می‌تواند در انتخاب یا رد یک اثر تاثیر داشته باشد؟

چند سال پیش پدیم هست که یک پژوهش درجه دو در یک رشته خاص به مرحله نهایی راه یافته بود. من با ارائه استدلال‌ها و شواهدی به دبیرخانه و مسئولان پیشنهاد کردم که می‌توان به دلیل عدم قوت در این رشته از تخصیص جایزه صرف‌نظر شود که مورد قبول واقع شد. این نمونه‌ای از تاثیر این جلسه است.

معیار داوری‌ها چیست؟ یعنی یک اثر باید واجد چه شرایط و ویژگی‌هایی باشد تا برگزیده اعلام شود؟

طبعاً یکسری از شرایط در مورد ارزیابی هر پژوهش باید مورد توجه قرار گیرد. شرایطی نظیر ترفیق در سامان‌دادن به طرح پژوهشی، پرورش دست‌وس دادن صحیح و عاری از علاقه‌های شخصی و عقاید نویسنده به پژوهش و ... سوالی که می‌خواهم در این بخش از گفت‌وگویمان مطرح کنم وجه افتراق جایزه جهانی کتاب سال نسبت به دیگر جایزه‌های جهانی در اقصی نقاط دنیا است.

کنشور فرانسه هر سال به پژوهش‌ها و ترجمه‌هایی که از آثار فرانسوی توسط محققان نویسنده‌گان و مترجمان برجسته جهان در جهت آشناسازی کنشورهای مختلف با فرهنگ فرانسه صورت می‌گیرد جایزه‌ای تحت عنوان شوالیه اهدا می‌کند یا جایزه و اگر من در آلمان، اما یک تفاوت اصلی بین این جایزه با جایزه جهانی وجود دارد و آن اینکه متولیان این جایزه تحقیقات درجه‌اولی که به فرهنگ ایرانی -اسلامی در جهان منتشر می‌شود را مدنظر دارند و از سوزی دیگر جایزه جهانی کتاب سال ایران کسب‌یکت اثر را مدنظر دارد نه کسب‌یکت.

اگر بخواهیم این حرکت و آسیب‌شناسی کنیم به چه نکته‌هایی می‌توان اشاره کرد؟

به باور من کتاب‌ها را باید با وسعت نظر بیشتری مورد ارزیابی قرار داد. هر چند که مقدمه اثر شایسته به هر حال خوش را نشان می‌دهد اما گاه

می‌بینیم که از ارزیابی‌های فرهنگی یا سفر بخانه‌ها درخواست می‌شود که اثر برگزیده را به دبیرخانه معرفی کنند. در این حالت اغلب ارزیابی‌ها و سفر بخانه‌ها به شکل کلیلا غیرجدی و غیرعلمی برخورد می‌کنند. از این جهت مقدمه که در مورد کتاب‌ها باید از پژوهشگران و اهل نظر، در مورد یک کتاب با سنجو عه کتاب‌های مورد ارزیابی پرسید.

این آثار ظاهرا به فارسی ترجمه نمی‌شوند یا اگر ترجمه‌هایی از این کتاب‌ها صورت بگیرد به شکل ضروری است نظر شما چیست؟ آیا می‌توان به واسطه راهکارهای علمی از مزایای کاری در ترجمه آثار جلوگیری کرد؟

مقدمه که کارهای فردی تاکنون خوب بوده ولی گاه دفتر چاپ‌ها و مجله‌ها از صورت ترجمان دعوت می‌کنند که این کتاب‌ها را ترجمه کنند. البته هنوز به شکل سیستماتیک این کار دنبال نشده است.

... و حرف آخر

شناخت ملت ایران و فرهنگ ایرانی -اسلامی در جهان آرزوی همه ماست طبعاً هر تحقیق هر فرضی که یک ملت و فرهنگ را مدنظر داشته باشد شایسته قدرنانی است. چه به صورت جایزه و چه به شکل سیستم‌گرایی کلامی به واسطه ترجمه آن اثر.

پژوهشگرانی که یک فرهنگ را مدنظر دارند اثری ماندگار خلق می‌کنند و طبعاً فرهنگ بسته به مسائل حاشیه‌ای نیست، چرا که حاشیه‌ها از بین می‌رود و فرهنگ باقی می‌ماند.

گفت‌وگو

محمدعلی ابراهیمی

دکتر **صیادصق سجادی**، معاون پژوهشی **دایرةالمعارف بزرگ اسلامی از جمله تاریخ پوزمان ایرانی** است که با رویکردی انتقادی به جایزه جهانی می‌نگرد و نکاتی دارد که خواش مجدد این جایزه و اهداف آن را تاگزیر می‌کند. حاصل کتب و گفت‌گوتها ما با این تاریخ پوزه در پی می‌آید.

جناب دکتر سجادی جایزه جهانی کتاب سال تا چه حد می‌تواند در **اعتلای فرهنگ ایرانی اسلامی در جهان تاثیرگذار باشد**؟
بنیاداً طبعاً اختصاص دادن جایزه‌ای به پژوهش‌های جهانی درباره فرهنگ و اندیشه ایرانی -اسلامی درخور تقدیر است و در مقیدی آن شکی نیست اما آنچه نباید فراموش شود این است که انتخاب یکا اثر برگزیده شرایط خاصی می‌طلبد، فراموش نکنیم که حدود و نغور مطالعات اسلامی بسیار گسترده است نمی‌توان به صرف اینکه مطالعات اسلامی مدنظر قرار می‌گیرد به تقدیر یکا اثر بسنده کرد. مقدمه که باید بدون توجه به کشور، ملیت و زاد پژوهشگر یا در گروه دانشگاهی خاصی آثارشان مورد بررسی قرار گیرد. گاه دیده‌ایم که برخی از دانشگاه‌ها با تحقیقات مورد کم لطفی قرار می‌گیرند.

می‌توانید نمونه‌ای بیاورید؟

بله به کشورهای اسکندریانوی تاکنون کمتر توجه شده و به پژوهشگران کنشوری نظیر سوندد، که محققان شایسته‌ای در حوزه مطالعات اسلامی دارند.

اختصاص چنین جوایزی در جهان اسلام سابقه هم دارد؟

فکر نمی‌کنم. به احتمال قریب به بائین ایران مبلغ این نوع ارج‌گرایی به فرهنگ ایرانی - اسلامی است. جایزه‌هایی البته ممکن است به صورت داخلی به پژوهش‌های داخلی در جهان اسلام اختصاص یابد اما به شکل جهانی من ندیده‌ام و از این جهت می‌توان آن را جزو اولین تلاش‌ها در جهت ارتقاء در به مطالعات اسلامی قلمداد کرد.

این حرکت و تاثیر آن در برقراری ارتباطات فرهنگی بین ایران و دیگر کشورها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

طبعاً تلاش‌هایی از این دست به روابط فرهنگی بین کشورها و دیگر کشورهای جهان داری می‌رساند و باعث نزدیک شدن زبان و نظام می‌شود. البته نمی‌توان فراموش کرد که عرصه رقابتی نیز ایجاد می‌شود. اما فراموش نکنید که تحقیق این خواسته نیازمند شرایطی است که در مرحله نظر بسیار ساده می‌نماید اما در عمل بسیار دشوار است چرا که به باور من نباید به عوامل بازدارنده یا نقض کننده این خواسته و فعی نهاد و دبیرخانه کتاب سال می‌بایست یا نکاهی بی طرفانه همه پژوهش‌ها را صرف نظر از رویکردهای سیاسی و

معاون پژوهشی دایرةالمعارف بزرگ اسلامی با اشاره به جایزه جهانی کتاب سال عنوان کرد:

رقابت‌ها ، اینجا به تفاهم می‌رسند

حاشیه‌ای مورد بررسی قرار دهد. تصور می‌کنم با ارائه متن بدون نام نویسنده و کشور منتشر کننده اثر پژوهشی، بهتر می‌توان به تحقیق این خواسته کمک کرد و این کار متولیان این جایزه است.

برای اینکه معافان ایرانی از این نگاه اعلام پوزمان و ایران‌شناسان جهان مطلع شوند چه رویکردی نیاز است؟ منظور من بحث برگردان آثار برجسته ایران‌شناسان غربی و شرقی به فارسی است.

این بحثی است که سال‌ها در مطبوعات، محافل علمی، فرهنگی و حتی دولتی مطرح و مسئولان در پی یافتن راهکاری برای آن هستند. البته این جست‌وجو فقط بنظر داشته و تاکنون راهکار علمی مقضی برای آن اندیشیده نشده است. هر سال بحث‌هایی می‌شود، راهکارهایی پیشنهاد می‌شود ولی مشکل همچنان سرچای خودش باقی‌مانده. تصور می‌کنم تقریباً همه اهل تحقیق و پژوهش و ترجمه بر این واقعیت اتفاق نظر داشته باشند که ما نیاز به یک بانک اطلاعاتی در مورد پژوهش‌ها و برگردان کتاب‌های خارجی داریم تا هرکس خواست کتابی را به فارسی برگرداند یا موضوعی را مورد پژوهش قراردهد، با مراجعه به آن بانک اطلاعاتی و پس از تأییدین پژوهش‌ها و ترجمه‌ها، اثر مورد ترجمه‌اش را در این بانک اطلاعاتی ثبت کند تا مزایای کاری‌هایی که موجب هدردن کار و انگیزه مترجمان و پژوهشگران می‌شود پیش نیاید. البته هرچند گاه برگردان غیرحرفه‌ای یکا اثر درخشان، آن کتاب را از بین می‌برد اما به هر حال می‌توان برای راهمی از این وضعیت تمهیدی (چنانکه عنوان شد) اندیشید.

راحمه ناضلی

گفت و گو با احمد بیگدلی، نویسنده

روایت اعتصاب‌های نفت با زبان مثنوی

نوشته شدن این داستان موجب شد قصبه ای که سال‌ها به شکل تامنامی مطرح شده بود و در ادعای عوامی یابی مانده بود، به شکلی درست و اصولی تر مطرح شود. شما بیشتر به نوشتن داستان کوتاه گرایش دارید و چند مجموعه داستان نیز منتشر کرده اید. چطور شد به سمت رمان گرایش پیدا کردید؟

من در سال‌های ۸۵ تا ۸۷ بیشتر درگیر فعالیت‌های تئاتری بودم و سال ۸۵ نیز به عنوان دانشجوی تئاتر، در دانشگاه هنرهای دراماتیک مشغول به تحصیل شدم، اما نتوانستم جای خود را پیدا کنم. البته یکی از نمایشنامه‌هایم با عنوان "با موفقیت می‌نظری" مواجه شد. زیرا به موضوعی پرداخته بودم که پیش از آن کسی به آن توجه نکرده بود، یا این حال بعدها بارها بدون ذکر نامی از من بر اساس آن نمایشنامه‌ها و داستان‌هایی نوشته شد.

سال ۹۷ که نوشتن اندکی سایه را شروع کردم، بیشتر مایل بودم کار بلند انجام دهم، یعنی به طور جدی به نوشتن داستان کوتاه توجه داشتم. فکر می‌کنم تکلیف نوشتن این رمان نوازهای درونی‌ام بود. احساسی نیاز به تخلیه کردن خاطرات دوران کودکی برای همه نویسنده‌ها پیش می‌آید.

تألیک که سال ۹۳ در نجف آباد کار جدی من در داستان‌ها را گذرانیدم آغاز شد. از آن به بعد دوره‌های داستان‌نویسی در انگلند و مسافت داستانی‌ام تقویت شد. اما همواره به داستان کوتاه توجه بیشتری داشتم.

من روی فرم خیلی تأکید دارم. با توجه به این دستاوردها تصمیم گرفتم کاری جدید و تکنیکی تازه در داستان به کار گیرم.

به چه شکل این کار را کردید؟
گذشته را در زمان حال تعریف کردم. به گذشته نمی‌روم تا از گذشته صحبت کنم. عین گذشته را به زمان حاضر می‌آورم و از آن صحبت می‌کنم.

یعنی همان جریان سیال ذهن؟
بله. تا حدی جریان سیال ذهن است. بدون آن که وقایع را از صرف رفتن به گذشته کنیم، گذشته را در زمان حال حاضر کردم.

به چه چیزهای سیال ذهن از چه دیگری در این رمان استفاده کردید؟
با آوردن مصراع‌هایی از مثنوی معنوی و گنجینه الاسرار عثمان سامانی و آیه‌های شریف قرآن مجید، سعی

شازدهم یمن، کتاب سال جمهوری اسلامی ایران همزمان با اهداف جایزه جهانی کتاب سال، معرفی می‌شود. رمان اندکی سایه نوشته احمد بیگدلی، یکی از چهار کتاب راه یافته به مرحله پایانی کتاب سال ادبیات داستانی است. بیگدلی مولود ۱۳۲۴ اهواز و فارغ التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک در رشته تئاتر است. او تا کنون مجموعه داستان‌های ششی بیرون از خانه و من و بریان شده ام را به چاپ رسانده است و دو مجموعه داستان آوای نهنگ و آتای بیخ را در دست چاپ دارد. اندکی سایه اولین رمان این نویسنده است که فروردین ۸۵ از آن رونمایی شد. بیگدلی که سال‌ها در عرصه نمایشنامه‌نویسی فعالیت داشته است، بازنشسته آموزش و پرورش است و از سال‌ها پیش در انجمن سینمای جوان نجف آباد، فیلم‌نامه‌نویس درس می‌دهد. او که در ورش به دنیای نوشتن را مدیون لطف پروردگار است در این گفت‌وگو با اندکی سایه و دغدغه‌های یک نویسنده صحبت کرده است.

«اندکی سایه» از کجا شروع شد؟
این کتاب از نخستین آثار سال ۹۷ نوشته شد که خیلی مفصل‌تر از این بود. سال ۹۲ بازنویسی‌اش کردم در نهایت پس از بازنویسی سوم بار از این چاپ به انتشارات نسیمت سپردم. این بار روی ساختار و تکنیک زبانی رمان کار کردم و سعی کردم در موضوعی که به نظر نمی‌آمد، آید بشود ای به کار گیرم که بنویسد.

موضوع رمان، اعتصابات کاری شرکت نفت در آغازین روزهای سال ۱۳۳۰ و اتفاقاتی است که در آن جا رخ داد. به خاطر کوچکی آن به خاطر انتخاب من مربوط می‌شود. از آن جا که پدرم کارگر شرکت نفت و یکی از فعالان سیاسی ضد سلطنت بود، کارگرانی که با حضور انگلیسی‌ها در ایران مخالف بودند، در خانه ما جمع می‌شدند و من هم در جریان برخی مسائل قرار می‌گرفتم. این داستان به آن دوره مربوط می‌شود. البته باید تأکید کنم که هیچ‌گاه کار من در این کتاب، خاطره‌نویسی نیست، چرا که بیشتر آن داستان‌ها برداشته‌اند. خودم است و سعی کرده‌ام به آن فرم و تکنیک‌های منحصربه‌فرد و کار هنری در نوشتن انجام دهم. نکته جالب این‌که پس از چاپ کتاب خانواده‌هایی (قهرمان زمان) از من تشکر کردند زیرا

میان‌توسه‌نگار معاصر به ویژه جوانان هنرمند و آندامست. آنها سعی می‌کنند موضوعات اخلاقی کتاب‌ها را بررسی و با سراسر نقوشان‌های این کارآیی کنند. البته کتاب‌های خوبی منتشر شده‌اند. ما هنوز با نقدهای که باید ترسیم‌بدهیم، ملاحظاتی که باید موضوع به سراج نویسنده بروند. در غیر این صورت از تیروی خلافت ای که در پس زمینه ذهن آدم هست کاسته می‌شود و اجازه نمی‌دهد، اما سوال و اشراق غلبه کند و جوهره قوی‌تر باطن فعال شود. نویسنده نیز مانند عارفی است که پس از سال‌ها ریاضت، به کشف و شهود می‌رسد.

یعنی نویسنده باید منتظر ماندن تا سوز به سرافش پاید؟
بله. سوز باید به سراج‌ها مایه‌اید. این روزها نویسندگان به ویژه جوانان بیشتر از آن که بخوانند، می‌نویسند. در حالی که باید بیشتر مطالعه کنند. آنها خیلی اشتیاق چاپ کتاب دارند و خیلی زود کتاب چاپ می‌کنند. با وجود این که گاهی مجموعه داستان‌هایی می‌خوانیم که ساده‌ترین و بدیهی‌ترین تکنیک‌ها نیز در آن‌ها رعایت نمی‌شود. بعد از آن هم خودشان را نویسنده می‌دانند و دیگر جایی برای یادگیری برای خود قائل نمی‌شوند، اگر هم به آنها تذکره دهی، نمی‌شنوند. در نوشتن برای این که طرف همه‌ش خالی باشد باید خوانند، تا بتواند بر همه‌اطوری کلمات، پادشاهی کرده‌تر این که دنبال کلمات گشت.

کردم به این اثر فرم جدید و شکل تازه ای بدهم. چون خودم به اصول و اعتقادات مذهبی و اخلاقی خیلی پایبند هستم. این رمان کوچک‌تر از ۱۴ فصل و به نسبت بندی آزاد می‌گیرند اما به دلیل علاقه‌ام به معنومین این تقسیم‌بندی را انجام دادم.
فکر می‌کنید دلیل قرار گرفتن اندکی سایه میان اثر راه یافته به بخش پایانی کتاب سال چیست. فرم یا محتوا؟
به نظر خودم دلیل این انتخاب این است که بخشی از تاریخ اجتماعی سیاسی ایران بدون موعج‌گیری سیاسی‌ها در آن مطرح شده‌است و اگر جهت‌گیری‌ای در رمان وجود دارد، جهت‌گیری‌اش کاملاً عاطفی و اعتقادی است. شخصیت‌های داستان من، انسان‌هایی شریفی هستند که مرگ شریف، مزه و انسانی دارند. با این حال آرای زورق پیچیده نشده‌اند و بسیار معمولی‌اند. این شخصیت‌ها به نظرم آن قدر واقعی‌اند که می‌توانیم می‌آرا در همسایگی خودمان ببینیم. سعی کردم به معنویت‌دوران‌های درونی آدم‌ها توجه کنم. علم می‌خواست تحولی در آنها ایجاد شود که خودم شنیده‌ام و آن کمال و معنویت هستند.
و صحبت ادبیات داستانی را در حال حاضر چطور می‌بینید؟
فصل‌ها از این‌فردا بروی‌روای‌ها شده‌اند و روی‌هلم در این منطقی می‌توانم نظر دهم. فکر می‌کنم نوعی سرکشی

و دوران به طرز قطع به این نکته گفتات ویژه‌ای دارند. اما چه بسیارند مترجمان و پژوهشگرانی که بدون اطلاع از چنین پدیده‌ای به اغلاطی فرهنگ و ادبیات ایران - که حوزه کاری خود بوده نیز محسوب می‌شود - پرداخته‌اند و هنوز هیچ‌کس نمی‌شناسدشان. نمونه بارز مدعای من محمد فراتی است که با برگردان حافظ و خیام ادبیات ایران را به جهان عرب شناساند و ماجش نام او را شنیدیم. در ارتباط با ادبیات عرب - به عنوان حوزه تخصصی بنده - بسیاری از پژوهشگران عرب زبان در شناساندن فرهنگ و ادبیات شرق و گسترش ایران اسلامی کوشیده‌اند اما هنوز نامی از ایشان در میان نیست. خصوصاً می‌کنم که بها دادن به این پژوهشگران و آثارشان می‌تواند آنها را با دیگران بیشتر در جهت پرداختن به این مهم یاری کند.

چاپ‌های جدیدی
کمک مانده امروز حتی بقالی‌ها و سوپرمارکت‌های این کشور نیز به مشتریانشان جایزه می‌دهند اما چه تفاوتی میان جایزه فرهنگی و جایزه تجاری و بازرگانی وجود دارد؟
تقریباً همه کسانی که به نوعی با قلم و نوشتن سر و کار دارند می‌دانند که پژوهش و حتی ترجمه کاری طاقت‌فرسا و کنش‌گرا است و هر کس به این حرفه درآید می‌بایست تن به بی‌خواهی و گرسنگی و فقر و تنگدستی بدهد. آیا ارزش مدای جایزه‌ای که در مراسم کتاب‌سال جهانی می‌نویسندگان کشورها دیگر و حتی نویسندگان ایرانی تعلق می‌گیرد هم‌شان با فرهنگ این مملکت و آن پژوهش است؟
مثالی می‌زنم. در قطر جایزه‌ای تحت عنوان سلطان اویس به ادبیات اختصاص داده شده به ارزش دوازده هزار دلار. طبعاً این جایزه به کار دل داده می‌شود و نه کار گل‌آوی و این کار دل ارزشی بیش از چند سکه دارد. از

این حیث می‌بایست اولاً جایزه هم‌شان با ایران اسلامی و در مرحله دوم قابلیت ارجح‌تری به کار دل یک پژوهشگر داشته باشد و گرنه چه بهتر که تندیس و تقدیرنامه‌ای مهیا کنیم و به ارزش معنوی آن اکتفا کنیم و...

۳- ارتباطات فرهنگی
اصل ارتباط فرهنگی از مهم‌ترین ویژگی‌های جنبش جهانی‌های می‌تواند باشد. صرف‌نظر از جایزه‌ها مسائل مادی، زمانی که نام‌نویسنده‌ها یا پژوهشگرانی به ایران دعوت می‌شود صرف‌نظر از مسائل مادی، منطقی‌های فرهنگی دو ملت در این ارتباط شناسایی و تقویت می‌شود. طبعاً حتی خودروسازان نیز خود می‌دانند که با خودروسازی نمی‌توان بازار جهان و حالت موضع‌منانه شد.

۴- حافظه و توانمند او
گاه در برخی از نشست‌های فرهنگی که در کشور‌های عرب‌زبان برگزار می‌شود و بنده نیز به عنوان مدعو در آن گردهمایی‌ها شرکت می‌کنم، این سوال مطرح می‌شود که پس از گذشت زمانی قریب به هفت هشت قرن از حافظ و خیام و شاعران بزرگ، یادگان این بزرگان چه کرده‌اند؟ پس از گذشت قریب به سی سال از انقلاب اسلامی چه موافق‌هایی اندیش‌خاصی در ایران صورت گرفته؟ شاعران انقلاب چه موافق‌هایی دارند و فرق آنها با دیگر شاعران چیست و سوال‌هایی از این دست که پاسخ به آنها دشوار است.
یا پژوهشی در مورد انقلاب ایران دنیا در دیگر کشورها صورت گرفته؟ آیا به این پژوهش‌ها نهاده‌اند شده و یا در آن ادبیات هم بررسی است؟ جایی نیست.

یادداشت
موسی بندج

تقدیر از کار دل

در این واقعیت و حقیقت که اساساً اهالی قلم از درون خودشان سفارش می‌گیرند شکمی نیست و به طرز قطع در این واقعیت هم که‌ای شایسته که حاصل رنج و جسیم پژوهشگر است، مورد تقدیر قرار گیرد تردیدی نمی‌توان کرد. از این حیث می‌توانم بگویم باشم که جایزه جهانی کتاب سال و انتخاب اثر شایسته و اهداف جایزه‌ای به نویسنده آن به خودی خود قابل تقدیر و ستایش است. اما آنچه می‌خواهم در این مجال به طرح آن بپردازم اشاره به چند نکته ضروری است:

۱- این مورد وثوق برده‌ای جایزه.
چه آثاری قابلیت مطرح شدن در این کشور را دارند. این سوالی است که عموماً در ذهن مسئولان فرهنگی این موزوم به دنبال پاسخ می‌گردد. اصعباً اینکه پژوهشگری به ایران و اسلام پرداخته‌اند، قابلیت شناساندن شدن در ایران را دارد. طبعاً هر اثری فقط ضعف و قوت خاص خودش را دارد

در منابع اولیه اولین شخصی که کتابی به عنوان «مقتل‌الحسین(ع)» نوشت، اصمغ بن یثاق بود. اومأمور لشکر و نیروی ویژه امیرالمؤمنین علیه‌السلام بود. همدان لشکری بود و وقتی حضرت به یقه شتراف فرما شدند، با شش هزار نیرو آن را تشکیل دادند. اصمغ یکی از فرماندهان آن بود وی پس ازامیرالمؤمنین(ع) و تا حدود سال صد در قید حیات بود و اولین کسی است که کتابی با نام مقتل‌الامام‌الحسین(ع) نوشت.

ابو مخنف نیز صاحب مقتلی درباره ابی عبدالله‌الحسین(ع) است که از شهرت زیادی برخوردار است.

وی نیز از اصحاب امیر مومنان بوده و مقتل منسوب به وی نیز از اولین‌هاست هشام بن محمدبن صاحب‌کلی(موفی ۲۰۵ هجری قمری)، نصرین مزاحم و ابراهیم بن اسحاق اصرمی (شوفای ۳۹۸ هجری قمری) نیز از اولین نویسندگان مقتل درباره امام حسین(ع) بوده‌اند.ابو اسحاق ابراهیم قفقی که از خوششان مختار قفقی است و این واضح اخباری نیز از نخستین‌ترین‌نویسندگان مقتل درباره حسین بن علی علیه‌السلام بوده‌اند.

از معارف‌جیمه فرزند شیخ صدوق صاحب کتاب ازشتندی به نام مقتل است، همچنین شیخ الطائفة، شیخ طوسی نیز در این زمینه کتاب نوشته‌اند.

به هر حال نگارش مقتل از مسان قرن اول هجری و در پی شهادت‌حسین بن علی(ع) و بازگشت در سرزمین کربلا و با انگیزه تبیین مظلومیت امامعبدالله(ع) آغاز شد. و به تدریج گسترش یافت. آنچنان‌که امروز ما به نام ده‌ها کتاب با عنوان «مقتل» برخورد می‌کنیم. هر یک از کتاب‌های ارزشمند، لطیف و مستحکم‌النگار، مجمع‌المعنیین و… از آنها یاد شده، به گزینگی که در بررسی اجناسلی، به‌حدود یکصد عنوان مقتل در این فهرست‌ها برمی‌خوریم بدون شک مهم‌ترین و معتبرترین منبع آگاهی از واقعه عاشورا و چگونگی حوادث و اتفاقات آن از دیدگاه مطالعه منطقی و همچنین نقل از آنها و نیز مقتل خوانی بوده‌است. روشی که مناسباته با جایگزین شدن روش‌های دیگر وبعضاً کم‌مستند و شتابی‌عرافی، جایگاه خود را از دست‌داد. هر گزشته‌های نه‌چندان دور، حتی بزرگان و خطای مشهور نیز با استفاده از روش مقتل خوانی به ترویج مطالب وارد و با ابعادالله‌الحسین و اصحاب و یاران و خاندانش می‌پرداختند، روشی که ضمن رعایت‌امانت، در جلوگیری از تحریف و پیرایه نیز کفکی بسیار می‌گرداین سنت بسیار ارزشمند اگرچه در حال حاضر هم در گرشه و کنار دیده می‌شود اما بدون تردید زیارت‌نامه اشیا و ترویج روحانتهای دینی و هنگی جامعه است. این گزارش به معرفی اجمالی برخی مقاتل نامور و همچنین برخی نوشته‌های معاصران که سعی در ارائه آن در قالب مقتل داشته‌اند، می‌پردازد.

مقتل نویسی از گذشته تا امروز

همسفر با قافلهٔ شقایق‌ها

حسین(ع) و حکومت معاویه آمده است و آنکه به تفصیل به وقایع قیام حسینی(ع) پرداخته است که اهم عناوین آن عبارتند از: ماجرای درخواست بیعت یزید از متغذان عرب و امام حسین(ع) و عدم بیعت آن حضرت، خروج امام حسین(ع) از مدینه به سوی مکه، نامه‌های کوفیان به امام حسین(ع) و گسیل مسلم بن عقیل(ع) به کوفه، وارد شدن ابن زیاد به کوفه، شهادت مسلم و هانی(ع)، حرکت امام حسین(ع) به سوی عراق و نزول در کربلا، وقایع روز عاشورا و شهادت امام حسین(ع) و اصحاب و خاندانش، اسارت اهل بیت(ع) و حرکت دادن آنها به سوی کوفه و شام، اقامات و خطبه امام سجاد(ع) و زینب کبری(ع) در کوفه و شام، بازگشت کاروان اسرا به مدینه، مرگ یزید.

اولین مقتل اسلا ز شهیدان، ترجمه و متن کامل مقتل‌الحسین(ع) ابومخنف (وقعه‌الطائف) و اضافات، حسین(ع) و حکومت معاویه آمده است و آنکه به تفصیل به وقایع قیام حسینی(ع) پرداخته است که اهم عناوین آن عبارتند از: ماجرای درخواست بیعت یزید از متغذان عرب و امام حسین(ع) و عدم بیعت آن حضرت، خروج امام حسین(ع) از مدینه به سوی مکه، نامه‌های کوفیان به امام حسین(ع) و گسیل مسلم بن عقیل(ع) به کوفه، وارد شدن ابن زیاد به کوفه، شهادت مسلم و هانی(ع)، حرکت امام حسین(ع) به سوی عراق و نزول در کربلا، وقایع روز عاشورا و شهادت امام حسین(ع) و اصحاب و خاندانش، اسارت اهل بیت(ع) و حرکت دادن آنها به سوی کوفه و شام، اقامات و خطبه امام سجاد(ع) و زینب کبری(ع) در کوفه و شام، بازگشت کاروان اسرا به مدینه، مرگ یزید.

فارسی، رقص (ششیز)، عنوان متن ترجمه شده، مقتل‌الحسین علیه‌السلام.

ابن البرزسی واقعه عاشورا بر اساس روایت شیخ صدوق و با استفاده به‌عامیت چهارده معصوم به‌ویژه امام سجاد(ع) و امام عساق(ع) است. نویسنده ابتدا اوصیت عاشورا(زوجهی و پسرینه مقتل نگاری و قرأت شیخ صدوق از قیام عاشورا را بیان کرده و سپس تولد و حیات حسین(ع) را در عصر پیامبر بررسی کرده است. آنگاه به بررسی اشعار سدهایی درباره شهادت امام حسین(ع) پرداخته است. مسیر شهادت و وقایع آن، شهادت و پس از شهادت، توجه و ندبه در سوگ امام حسین(ع) توسط نویسنده تحلیل و سره از ناسره جدا شده است. ترجمه امام‌الامام‌الحسین علیه‌السلام و مقفله، ابن سعده، محمدبن سعد (۱۶۸-۳۳۰).

مقتل‌الحسین علیه‌السلام او وقعه‌الطائف، آل بجرالمسلم، سید محمدتقی، المکتبه‌الحیدریه، ۲۸۰ ص، عربی، دوزیری.

گزارشی است تاریخی از نهفتن عاشورا و قیام امام حسین(ع)، نویسنده با استفاده از منابع تاریخی و مقتل در ضمن ده مجلس ابتدا به فضیلت کربه و پربانی مجلس عزاداری برای امام حسین(ع) و یاران آن حضرت اشاره می‌کند، سپس به حوادث و چیرمانتی که بین امام و معاویه از یک سو و بین امام و یزید از سوی دیگر رخ می‌دهد می‌پردازد. دعوت یزید از امام برای بیعت و امتناع آن حضرت از بیعت از دیگر بخش‌های کتاب است. مؤلف سپس تاریخ حرکت امام از مدینه به مکه و از آنجا به سوی عراق و حوادث پیش آمده در این سفر خونین و سخنان و خطبه‌های آن حضرت را در قالب تشر و نظم و به شیوه مقتل بیان

می‌دارد و در پایان به چگونگی شهادت امام و بازگشت می‌پردازد. برخی دیگر از مقاتل مشهور عبارتند از:

- مقتل‌الحسین(ع)، آل کاشف‌الغطاء، محمد حسین (۱۸۷۷ - ۱۹۵۹)، نجف، المکتبه‌الحیدریه، ۱۲۸ ص، عربی، رقص (کالیبنگر).
- مقتل‌الحسین(ع)، آل کاشف‌الغطاء، محمد حسین (۱۸۷۷ - ۱۹۵۹)، با تحقیق هادی ملالی، قیدالتبریف‌الرضی، چاپ اول، ۷۵ ص، عربی، دوزیری (ششیز).
- مقتل‌الحسین(ع)، ابن‌اعثم کوفی، احمد بن محمد (۳۱۶)، قم انوار الهدی، ۳۵۲ ص، عربی، دوزیری (ششیز).
- مقتل‌الحسین علیه‌السلام به روایت شیخ صدوق، امام علیه‌السلام و عاشورا از زبان معصومان علیهم‌السلام، ابن‌بابویه، محمد بن علی (۳۱۱ - ۳۸۱)، ترجمه محمد صحتی سررودری (۱۳۲۲)، تهران، هستی‌نما، چاپ اول/ ۲۲۰ نسخه ۳۶۷ ص.

با تحقیق و گردیده سید عبدالعزیز طباطبایی (۱۳۰۸-۱۳۷۴)، قم، موسسه آل‌البیت(ع) لاحیاء التراث، ۱۲۱ ص، عربی، دوزیری (ششیز)، عنوان متن گردیده شده، الطیقات اکبری.

مقتل‌الحسین(ع) اورالطهوف فی قتال‌الطهوف، ابن‌طه‌روس، سید علی بن موسی (۵۹۹ - ۶۹۶)، قم، مکتبه‌الدائوری، ۸۸ + ۵۶ ص، عربی، رقص (کافذی)، خصمه، قصه‌المختار بن عبیده‌اللقفی فی اخذ‌الحسین(ع)، لوط بن یحیی ابن‌مخنف، ص ۵۶.

مقتل‌الحسین(ع) و مصرع اهل بیت و اوصاحبه فی کربلا، ابو مخنف، لوط بن یحیی (۱۵۷ ق)، قم، شریف‌الرضی، ۲۳۱ ص، عربی، دوزیری، ششیز. این اثر تالیف ابی مخنف لوط بن یحیی‌ا‌دی(م ۱۵۷) از مورخان و مقتل‌نگاران مشهور شیعی است که در موضوع مقتل و تاریخ شهادت امام حسین(ع) و به شیوه روایی و گزارشی نگارش یافته است. در مقدمه کتاب، حوادث دوران امامت امام حسن(ع) و امام

دیوان فدایی، مازندران‌ئی (مقتل) سراینده سده سیزدهم هجری قمری تهیه و تنظیم فریدون اکبری، تهران سازمان اوقاف و امور خیریه، معاونت فرهنگی، فارسی.

● حماسه عاشورا پیرامون شخصیت، کلمات و مقاتل امام حسین(ع)، تهیه و تنظیم حسن قاسمیان، قم، مشهور، ۲۶۴ ص، فارسی، وزیری (ششیز).

● مجموعه سخنرانی‌ها و گفتارهایی در بیان حقایق حادثه عاشورا است. نویسنده در دو بخش با عنوان ترفیحات عاشورا و عاشورا بازنگری دینی، مراتب و حقایق معنوی قیام امام حسین(ع) را تبیین و اهداف این قیام را توضیح می‌دهد. مطالب به صورت تحلیلی و گزارشی است و حوادث کربلا همراه سیره امام حسین(ع) در ضمن مفاهمی مانند مراحل آستان در پیشگاه خدای تعالی معنوی، شجاعت، امانت معنوی، فلسفه آفرینش انسان، جذابیت معنوی امام حسین(ع) اصلاحات دینی، ولایت سیاسی، آسیب‌شناسی جنبش ترویج داده شده است. نویسنده در پایان هر گفتار، گزیده‌ای از مصایب و ذکر شهادت امام حسین(ع) را بازگو کرده است.

● مقتل‌الحسین(ع)، اعظم خوارزم، موفق بن احمد. با تحقیق محمد ستاری (۱۸۷۷-۱۹۵۰)، قم در ۱ مجلد(جلد اول - دوم)، قم، انوار الهدی، ۳۲۸-۳۳۲ ص، عربی، دوزیری (کالیبنگر).

شرح ماجرای قیام و شهادت امام حسین(ع) و یاران اوست. نویسنده که از کتاب به روش‌شم‌هجری و حنفی مذهب است، در این کتاب به روش کتابی‌های مقتل، به بررسی این حادثه دردناک و پیامدهای آن پرداخته است. وی ابتدا با ذکر فضایل پیامبر و خدیجه، قاضیه

بیت اسد، فاطمه زهرا (س) و حسین (ع) که به نام‌های مردم کوفه به دعوت امام حسین (ع) به آن شهر و حرکت امام از مدینه به مکه و از آنجا به عراق و سخنان امام حسین (ع) و شهادت آن حضرت و اصحابش پرداخته و در پایان کتاب، با اشاره به قیام نوپیین و مختار به کشته شدن قاتلان حسین (ع) و اصحابش اشاره می‌کند. نویسنده، همچنین به بیان فضیلت تربیت حسینی و برخی از مرثی‌ان آن حضرت که همراه با اشعار عربی از شاعران دلسوخته اهل بیت است، پرداخته است.

● **نواع الاحشاج فی مقل الامام علیه السلام**، امین سید محسن (۱۳۷۱-۱۳۷۲)، تحقیق سید حسن امین بیروت، دارالانبر، ۱۸۸ ص، عربی، وزیری (کالیگراف).

گزیده‌ای از مقل‌ها و تواریخ مربوط به کیفیت شهادت امام حسین (ع) است. کتاب در سه بخش سامان یافته است. در بخش اول، کیفیت روضه خوانی و تاریخ آن را با شیوه‌های مختلف بررسی کرده است. نویسنده با بیان جایگاه ساده‌گرایانه و کیفیت شهادت امام حسین (ع) در بخش دوم، گزارشی از متون عبادت‌ها و روایات‌ها و مقل‌هایی مانند مقل ابی مخنف، تاریخ یعقوبی، مرجع الذهب، الفتح ابی اعمق آورده است. در بخش سوم، روضه‌های ویژه اب نوپیین امام، لباس امام، ساختن اسب بریدن امام، شیرخواره امام و ذوالجناح امام را بیان کرده است.

● **مصباح الهدی در زندگانی سید الشهدا (ع)**، دوازده سخنرانی به انضمام مقل ارشاد شیخ مفید، حاجیان دشتی، عباس قمی، موعود اسلام، ۳۱۲ ص، فارسی، رقصی (کالیگراف).

مجموعه‌ای از سیره و زندگی و فضایل حضرت امام حسین (ع) است. این مطالب حاصل دوازده سخنرانی دینی است که در مجالس وعظ و روضه امام حسین (ع) ایراد شده است. نگارنده در ابتدای هر موضوع مرثیه‌ای در منقبت و معصیت حضرت نقل کرده و سپس به شرح دوران کودکی، کیفیت رشد و معجزات و کرامات، سیره معنوی و جهاد و شادمانی‌های فضیلت اخلاقی سیره معنوی و جهاد و شهادت امام حسین (ع) را بازگو کرده است. کتاب، حاوی روایات قرآنی در فضایل و دوستداری اهل بیت به یونان و یونان (ع) (منظومات، خطبه‌ها و حالات بعد از شهادت است. حمله کربلا و شهادت امام حسین (ع) و اصحاب اهل بیت در این حادثه به گونه‌ای اندیشه‌گراش و نقل شده است.

● **مقل الامام علیه السلام**، با ترجمه نگارنده، حیات عصر ناسوعا تا عصر عاشورا به شیوه مقل خوانی، حائری طبسی، سید محمدعلی (۱۳۲۲-۱۳۸۱)، ترجمه سید مجتبی حائری طبسی (۱۳۲۲-۱۳۸۱)، ترجمه نسخه، ۲۷۸ ص، فارسی، رقصی (شمیر).

● **واقیة نگاری**، حیات عصر عاشورا و شهادت امام حسین (ع) به صورت مقل نگاری و روضه خوانی است. نویسنده بر اساس کتاب‌ها و منابع مقل نگاری و با ذکر روایات تاریخی طی ۲۰۰ نکته اتفاقات و کیفیت شهادت یاران و فرزندان امام حسین (ع) از عصر ناسوعا تا عصر عاشورا را همراه با ذکر فضایل امام حسین تحت عنوان مقل با عباراتی اندک‌نکین و پراکنده بیان کرده است. در میان ذکر این حوادث داستان‌ها و عباراتی از قول عالمان شیعه نقل شده است.

● **مشعل هدایت**، ده گفتار و ده مقل حسینی، قم، نوح، ۲۲۰ ص، فارسی، وزیری (شمیر).

مجموعه‌ای از چند گفتار و مقاله از واعظان معروف ایران در موضوعات مختلف است که برای ارشاد عمومی مردم انجام شده است. موضوعاتی چون: امکان تشریف به حضور امام زمان (عج) هدف اصلی قیام امام حسین (ع) و اموه بودن آن، شرح خطبه قیام امام حسین (ع) در شام، اهمیت پرچم از گناه و برسی شده است. ذکر چند مقل از واقعه کربلا، بخش پایانی این مجموعه است.

● **مقل ابی عبدالله الحسین علیه السلام** من موروث اهل الخلاف، حکیم، زهیر بن علی، ۳ جلد (سلفون).

از مقل‌ها معاصر پرآوازه کربلا و واقع و شهادت امام حسین (ع) است که بر اساس اسناد تاریخی، متون حدیثی و منابع تراجم تدوین یافته

است. روش نویسنده اهتمام به مجموعه روایات هر حادثه است. او روایات صحیح را نقل و به تحلیل آنها پرداخته و از میان آنها مقامات اهل بیت و امام حسین (ع) و یارانش به همراه دانات و پستی دشمنان آنها را تشریح کرده است. کتاب دارای چهارده فصل و شامل موضوعاتی مانند مقامات اهل بیت و ششم، اخبار غیبی بر شهادت امام حسین (ع)، مراحل قیام امام حسین (ع)، کیفیت شهادت امام حسین (ع) و یارانش، فضیلت گریه بر امام حسین (ع) و حوادث طبیعی هنگام شهادت امام حسین (ع) است.

● **شجاع الانبیا فی تبیین مولد خانم الانبیاء** و مقل سیدالشهدا، خراسانی تبریزی، علی بن موسی تبریز، مطبوعه امید، ۹۹ ص، فارسی، رقصی (کاغذی).

● **مقل مطهر**، روضه‌های شهید مطهری، تهران: سلطنت، ۳۲۷ ص، فارسی، وزیری (شمیر).

● **مقل الحسین بن علی بن ابیطالب (ع)**، طبرانی، سلیمان بن احمد (۲۴۰-۵۴۰)، با تحقیق محمد شجاع ضیف، اس. کویت، دارالارواء، ۱۹۹ ص، عربی، وزیری (کالیگراف).

● **مقل الامام حسین علیه السلام**، طبسی نجفی، محمد رضا (۱۲۸۲-۱۳۲۳)، با تحقیق محمد امین امینی، قم، معین، چاپ اول، ۱۵۰۰ نسخه، ۴۰۸ ص، عربی، وزیری (شمیر).

شرح و بیان حوادث و صحنه‌های دلخراش قیام کربلا و شهادت امام حسین (ع) و یاران اوست. نویسنده با بهره‌گیری از متون روایی و تاریخی و

تفسیری شیعه، در سداد است. قیامت‌های مهم حوادث را بیان کند. در باب اول به چگونگی ولادت سید عالم، خلاصی و ذکر آیات و احوال پدیده برخاسته است. به بیانگر خصوصیات و شهادت حضرت بوده است. در این روایات، عظمت زمین کربلا، فضیلت گریه بر امام حسین (ع) و خیرهای انبیا و اولیا در باره شهادت امام حسین (ع) وارد شده است. در باب دوم زمینه‌های حادثه کربلا، حوادث مکه و کوفه، حوادث روز ناسوعا و عاشورا به همراه شادها و رجزخوانی‌ها

● **مقل ابی الاحرار الامام الحسین بن علی (ع)**، فرحانی، محمد آصفی، عباس زین‌نظر محمد مهدی زهیری، بحرانی، قم، انوار الهدی، ۳۳۶ ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل رقیه**، قاسمی، محمد علی (سعدود) (۱۳۶۰)، قم، تصایح، ۸ + ۲۶۲ ص، فارسی، وزیری (شمیر).

شرح حال رقیه دختر امام حسین (ع) و مصائب و کرامات آن حضرت است. نویسنده با بهره‌گیری از منابع مستقل ابتدا این مسئله را بررسی کرده که آیا امام حسین درختی به نام رقیه داشته یا نه و آیا وی در حادثه عاشورا و در شام از دنیا رفته است و آیا مدفن وی در دمشق است؟ نویسنده با بررسی منابع مستقل بر این باور است که رقیه دختر امام حسین (ع) است که در شام در همین حالت فعلی و در دوران اسارت خود مظلومه و غریبانه از دنیا رفته است. وی در پایان با اشاره به برخی کرامات آن حضرت با نقل اشعاری از شاعران اهل بیت به مرثی‌ان آن حضرت پرداخته است.

● **مانند یاران گریستن**، تلخیص مقل دبع الحجوم، ترجمه مقل نفس المهوم، قمی، عباس (۱۲۵۲-۱۳۱۹)، تلخیص ابوالحسن شعرانی (۱۲۸۲-۱۳۲۲)، تهران: شمس الضحی، ۱۶۳ ص، فارسی، رقصی (کالیگراف)، عنوان متن ترجمه شده، نفس المهوم، عنوان متن خلاصه شده: نفس المهوم.

تلخیص از نفس المهوم از مقل معروف معاصر است. در مقدمه شرح حال مختصر و آثار شیخ عباس قمی همراه زندگینامه و مناقب امام حسین (ع) آمده است. نفس المهوم یک دوره گزارش واقعه کربلا به صورت مقل و روضه است. از جمله مناقب آن است که در برصیبت حسین (ع) بیعت گریه برای برید،

عزیمت امام به مکه، ورود مسلم بن عقیل به کوفه، آمدن امام به کربلا، واقف شب و روز ناسوعا و عاشورا، شهادت امام حسین (ع) و وقایع پس از شهادت، ورود امام اهل بیت به کوفه و شام، گریستن امام و زمین برسد شهادت، فضیلت زیارت امام حسین (ع) و شتم مخالفین، قبر شریف آن حضرت نقل ذکر است.

● **ذکره الشهداء**، مقل الامام الحسین (ع)، کتابت، حبيب الله، با تحقیق سید علی جمال شریف، قم، مدین، ۵۲۰ ص، عربی، وزیری (سلفون).

● **پروهنی است درباره شهادت امام حسین (ع)** و یارانش، این کتاب که ترجمه عربی کتاب تذکره الشهداء است به زبان مقل و با بهره گرفتن از منابع تاریخی و مقل در ضمن دوازده مجلس به کت و ضبط رویدادهای عاشورا و شهادت امام حسین (ع) و یارانش می‌پردازد.

● **نویسنده ابتدا به تبیین شخصیت امام حسین (ع)** و اهمیت هواداری بر آن حضرت اشاره می‌نماید، سپس منزلت به منزل به ثبت رویدادهای این حرکت تاریخی می‌پردازد. محور اصلی کتاب شهادت حسین (ع) و یارانش در روز عاشورا است که مولف با اشاره به زندگانی هر یک از این شهدا به چگونگی مبارزه و کیفیت قل آن شهید پرداخته است. پایان بخش کتاب حوادث پس از عاشورا و اسارت کاروان حسینی به کوفه و شام است.

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

● **مقل سید الانبیاء**، و سیدالشهدا، کاظمی، عبدالمتمم (۹۰-۹۰)، بیروت: موسسه الاعلمی، چاپ اول، ص، عربی، وزیری (شمیر).

زهره تیلی

ویژگی‌های آثار برگزیده کودک و نوجوان در گفت و گوی کتاب هفته با کارشناسان

کتاب سال در میهمانی کودکان

مخاطبان کتاب هستند و براساس علاقه‌ها و سلیقه‌های خود به فضاهای کتاب‌های می‌پردازند.

گزینشی برای خود
کودکان، پیش از هر کس دیگری، نیازها و خواسته‌های خود را می‌شناسند و می‌دانند چه می‌خواهند و به دنبال چه می‌گردند، به همین خاطر بهوش است دوران و مسئول آن فرهنگی، زمینه‌های لازم را برای انتخاب مخاطب فراهم آورد تا خود کودکان که مخاطب اصلی جشنواره‌های جشنواره کتاب سال هستند به گزینش آثار مناسب و برتر بپردازند.

مهدی کاموس، مجتبیٰ منتقدان، کودکان و خانواده‌هاشان دوست دارند در جریان خرید کتاب‌ها از دورانی که فرزندشان را در اختیار می‌گیرند و این برعهده‌دهندگان کارکنان فرهنگی و خبرنگاران و روزنامه‌نگاران است که این امکان را در اختیار این گروه‌سنی قرار دهند.

تحریف‌ها را از بین بزداییم
بخش پیام‌آگرم‌اس(آسان‌گرام) نخستین بار و به مناسبت سال‌هایی که نام این بزرگوار مرمین شده است به سایر بخش‌های کتاب‌سال جمهوری اسلامی افزوده شد و دوران به نقد و بررسی کتاب‌های پرداخته‌گر در این زمینه به نگارش درآمده بود.

محدوده حکیمی، یکی از داوران بخش پیام‌آگرم‌اس(آسان‌گرام) با اشاره به تعداد کتاب‌ها می‌گوید: تا توجه به اینکه آسان به نام رسوق(خاصی) مشرک شده و با توجه به حمایت‌های وزارت ارشاد از ناشران در زمینه نشر و توزیع کتاب‌هایی با محوریت پیامبر، شمار بسیاری اثر در این زمینه پدید آمده است و این تعداد فراوان موجب می‌شود که کارهای خوب به چشم نیامده و مردم توانمند اثری در خور را از میان این همه کتاب برگزینند.

وی با اشاره به اینکه نویسندگان نباید از پیامبر اسطره بسازند بیان می‌کنند: ناشران و نویسندگان نباید میان مردم و پیامبر(ص) امتزاج برقرار بکنند و کتاب‌ها را از آنان چه به‌های اسطوری و دست‌نیافتنی بسازند بلکه باید به این نکته توجه کند که این بزرگواران، کتاب‌ها چه بهترین کارهای زنگنه‌های فردی اجتماعی انسان هستند اما انسان‌ها می‌باشند و زمانی که مردم، پیامبر، کتاب و انسان‌ها می‌باشند، مردم بشری چون شماست و تنها به نام وحی می‌شود، دیگر جای چون دجریایی باقی نمی‌ماند.

حکیمی مطالعه و پژوهش را لازمه نوشتن درباره مطالعه چهار لاتوار نمی‌داند و معتقد است: نویسندگان تنها این بزرگوار را برعزت‌نامه‌ها، فصاحت و سجع احاطیت را بیفانند و اسرائیلات را بی‌بندند و تحریف و افراق را آگاهانه از پیکر بین بریدند.

این فرهنگ بپردازند. مهدی کاموس نیز نشان‌دهنده کتاب‌های مناسب به مخاطبان و تشویق نویسندگان و شاعران و قدرتی از ایشان را از مهم‌ترین اهداف هر جشنواره‌ای برمی‌شمارد و می‌گوید: هر جشنواره‌ای با توجه به شرایط و معیارهای خود، کتاب‌هایی را برگزیده و معرفی می‌کند که البته این آثار باید از استانداردهای لازم برخوردار بوده و مخاطبان منتقدان و جامعه ادبی، آنان را بپذیرند و این در صورتی امکان‌پذیر است که ملاحظاتی داری، درست و دقیق باشد و داوران، بدون دخالت دادن عقاید و سلیقه‌های شخصی به فضاهای پرداخته و برترین آثار را انتخاب و به مردم معرفی کنند.

وی، پشتیبانی نکردن آثار برگزیده و نبود پوشش رسانه‌ای مناسب را دو ضعف عمده جشنواره‌ها می‌داند و می‌گوید: هنوز نقد ژورنالیستی در مملکت ما جایگاه ندارد و کتاب‌ها به زبانی ساده و روان برای مخاطبان ملاحظه مند معرفی نمی‌شوند. از طرفی، امکانات و تسهیلات لازم در اختیار ناشران، نویسندگان و ناشران آثار برگزیده، بران فرس و توزیع کتاب‌هاشان قرار نمی‌گیرد و همه اینها موجب می‌شود تا این جشنواره‌ها نتوانند آنچنان که باید و شاید بر رشد ادبیات کودک و گسترش فرهنگ کتابخوانی تأثیر بگذارند و آن را ارتقا دهند.

کاموس با اشاره بر اهمیت، نوع و مقدار جوایز می‌گوید: همان‌گونه که در همه جای دنیا، جوایزی که به برگزیدگان اعطا می‌شود تا مدت‌ها زندگی آنان را تأمین می‌کند، در ایران نیز جایزه‌هایی که به نویسندگان و شاعران داده می‌شود باید در حدی باشد که کمتر مشهود و ملموسی بر زندگی پدیدآورندگان بگذارد.

احترام به شعور مخاطب
مجتبیٰ کارشناسان و دست‌اندرکاران حوزه نشر کودک و نوجوان با فهرست دادن و انتخاب بهترین‌ها مخالف بوده و فکر می‌کنند این کار، خوانندگان را به فکر نکردن عادت می‌دهد درحالی که باید آنان را به خواندن تشویق کند. توضیح خواستن و آنگاه برگزیدن تشویق کرد، اما ایقان‌زاده اینگونه تفکرات را به صورت افراطی، ششگانه و بیست ساله‌دستی می‌داند و می‌پندارد، هیچکس مخالف پرستگری و انتخاب

بیست و چهارمین دوره سال جمهوری اسلامی ایران، دوشنبه ۱۴ بهمن ماه در تالار وحدت برگزار می‌شود و به معرفی و تقدیر از برگزیدگان خود می‌پردازد. کتاب‌های چون امراوه از محمدعلی آذادی‌خواه، «بازیگر در قطار» نوشته محمدکاظم مرینیان، درویش جویی، از احمد آخیریور، «باید خوش بگذرد» اثر علیرضا چوردانی و کتاب «یکی قصه‌اش را می‌گفت» نوشته شکر، قاسم‌آبادی در بخش کتاب‌های تالیفی نوجوانان به مرحله نهایی راه یافته‌اند.

آثاری چون «کلاغ آواز خوانده» از جعفر ابراهیمی نصر، «هی من دوست می‌شوی» نوشته مژگان کلهر، «آفرنگی و گربه نالالا» از فرهاد حسن‌زاده، «امین ترین دوست» اثر کلر زویرت و «بوی خوشمزه» نوشته لاله جعفری برای رهایی به آخرین مرحله داوران کتاب سال برگزیده شدند؛ اما انتخاب کتاب سال و با گزینش‌های اینچنین تا چه اندازه موجب بالا رفتن شمارگان کتاب و گسترش فرهنگ کتاب و کتابخوانی در میان مردم می‌شود؟

محمدشاه یوسفی با اشاره به اینکه کتاب برگزیده اینگونه جشنواره‌ها، همواره اثر منتخب مخاطبان و منتقدان نیست، می‌گوید: هر کدام از جشنواره‌ها و مراسم، معیارها و ضوابط خود را دارند و بعضی نویسندگان هم به جای آنکه به نیاز کودکان بیندیشند به اهداف جشنواره‌ها توجه کرده و مطابق میل آنان می‌نویسند.

معیارها روشن و دقیق باشد
شهرام ایقان‌زاده بر این باور است که انتخاب کتاب سال می‌تواند ناشران و نویسندگان را به خلق آثار زیبا

محمود حکیمی

مهدی کاموس

شهرام ایقان‌زاده

آگاهانه و آزاد نیست اما انتخاب کتاب، چه فردی و چه گروهی، بیرو دوقه، سلیقه، دانش و در نهایت نوع عرضه و تقاضای فرهنگی و هنری است و همه آزادند هر کتابی را که دوست دارند انتخاب کنند اما سطح درک و شناخت افراد با یکدیگر متفاوت است و داوران‌های آگاهانه و درست می‌توانند میزان آگاهی و شعور مخاطبان را بالا برده و به آنان کمک کند تا انتخابی هوشمندانه و نه اتفاقی داشته باشند و گرنه فرایند «گزینش خود به خود» که در جامعه ما وجود دارد و هیچکس مخاطف آن نیست و آن را زلفی نمی‌کند و هیچ داورى هم در صدد تحمیل آرا و سلاطین بر دیگران نیست بلکه هر داورى در نهایت، نوعی انتخاب و عرضه سلیقه، ذوق و دانش است و مخاطب می‌تواند آن را بپذیرد یا نپذیرد.

مهدی کاموس نیز انتخاب و معرفی کتاب‌های مناسب را احترام به شعور مخاطبان می‌داند و می‌گوید:

و ناگزیرگ شوقی کند و انگیزه حضور در یک رقابت سالم را برای آنان فراهم آورد، به شرط آنکه داورى‌ها، درست، دقیق و کارشناسانه و معیارها روشن و شفاف باشد.

شهرام ایقان‌زاده معتقد است: اگرچه مراسمی چون کتاب‌سال، تعدادی از عوارین خوب را معرفی و مطرح می‌کند و موجب بالا رفتن شمارگان این آثار می‌شود اما نمی‌تواند تأثیری عمیق و ماندگار بر پیکره بی‌جان فرهنگی کتاب و کتابخوانی گذاشته و به گسترش آن بینجامد، چرا که این کار، نیازمند یک برنامه‌ریزی دقیق و منظم است و به جهت کردن کتابخانه‌ها، حضور کتابداران آگاه و کارآمد و وجود منتقدان و نشریات حرفه‌ای در زمینه نقد و معرفی کتاب نیاز دارد و به جز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، آموزش و پرورش، صداوسیما و سایر نهادهای مرتبط، اهم از نهادهای مدنی و رسمی، باید دست در دست یکدیگر همتا و به گسترش

بریم سمود

با سیدقاسم یاحسینی ، دربارهٔ کتاب « یک دریا ستاره»

حضور شجاعانه در دفتر خاطرات

برخی یاحسینی را با پهای پیاده روی آب و «رودروری شیطان» می‌شناسند اما کتاب اخیر وی ایکه دریا ستاره» دربارهٔ **خاطرات زهرا تعجب (همسر شهید سمودحبيب) خلعتی**) نا چند هفته آینده به چاپ خواهد رسید. وی که کتاب «زیتون سرخ» را در نوبت چاپ دارد، سال‌هاست دواخواه‌ری را می‌جوید که در نخستین روزهای اشغال خرمشهر به مدت سه سال در خانه‌ای مخفی شده بودند. نگاه یک مرد به مسائل، مشکلات و نقش زنان در جنگ تحمیلی در نوع خود می‌نواند بسیار ناملم برانگیز باشد.

«یک دریا ستاره» را چه به عنوان یک **خاطره** بخوانید و چه رمان یا داستان کوتاه **تفاوتی نمی‌کند**. چرا که در هر سه صورت با اثری رویه‌رو خواهید شد که شاید هیچکدام از موارد بالا نباشد.

نویسنده کتاب ایک دریا ستاره» معتقد است سبک‌پردازی از خاطره‌نویسی جنگ آغاز شده است. سیدقاسم یاحسینی می‌گوید: سبک جدیدی از خاطره‌نویسی در ایران آغاز شده است. من پایه گذار این روش هستم و با تمرکز بر روی یک شخص، روند زندگی او را برای جذاب کردن و پراکنگستن احساس همذات‌پنداری مخاطب از دوران کودکی ذکر می‌کنم. در زمینه خاطره‌نویسی تاریخ شفاهی جنگ تاکنون چنین کاری روی نداده و مابجت این روند بسیار تازه و بدیع است. وی می‌افزاید: کتاب ایک دریا ستاره» حالتی بین داستان و خاطره‌نویسی است؛ با این تفاوت که داستان به طور کل زانیده و محصول تخیل بوده و لوازم خاص خود را دارد اما خاطره یک از ابزار تاریخ است که به طور مکرر مورد استفاده مورخان قرار می‌گیرد اما به دلیل استفاده از سبک روایی حتی می‌توان کتاب را به عنوان یک رمان یا داستان بلند نیز مورد مطالعه قرار داد.

یادداشت

محسن کاظمی

«یک دریا ستاره» خاطرات زهرا تعجب همسر شهید حبیب خلعتی که توسط آقای سید قاسم یاحسینی تدوین شده است اصلاً خاطرات تعجب برانگیزی نیست، اما برگ زبیر است از دفتر هنر مقاومت. خاطرات تعجب قصه نامه ایران و قصه زندگی مردمان آن است. هم هر روز روزی، نه در اسمانی خیالی، بلکه در امواج پر از ستاره دریاي حقیقی. خاطرات تعجب روایت یک زندگی است. دغدگی که در روز سیه فقر سنگین خانواده، اما سرشار از عشق و دوستی رشد می‌یابد. در مدرسه انشا نمی‌نویسد تا خود روزی انشا شود. وقتی ضمه‌های جنگ از زرها ز خاکستر کرد، جای خالی عشق را در دلش احساس نمود و به راه آن شد. زندگی که حتی در میانه‌های آتش جنگ فراخ ران تاب نمی‌آورد زندگی در غربانه‌های جنگ و حضور در دست‌های سینه‌نگاهم کهنه‌های راه نیست بودن با حبیب آسان می‌کند. و فراخ که در پی یک رحمت‌الهی است. آنگاه که بروی امواج جنگلین حلیج فارس دست شفاهتی جام بپوری محبوب داشتگت برای همیشه حضورم ماندگار. حبیب را زوری دیدم از دل تعجب گفت که در این دماستانی است که باقی هموار آن را برای نشن حان می‌راند.

سید قاسم یاحسینی به خوبی توانست در گفت‌وگویی ده‌ساعته به افعال دل‌تعجب رسوخ کندو داستان او ا برای ما همه نسل‌ها به سید قلم کند. یاحسینی ساده‌و روان می‌نویسد تا همه فهم باشد. با موضوع به راحتی برخورد می‌کند و مصاحبه‌خود را با قلم حبیب می‌دهد. او ضمن تبحر در خاطر‌نگاری و مصاحبه‌گری به ویژه در زمینه دفاع مقدس، ورود کافی به تاریخ جنوب کشور دارد و این از آثاری که در خصوص برمه‌ها، رئیس علی دلواری، محمدباقر تنگستانی، علیمیرزا فرابیندی، آیت‌الله لایلی و... منتشر کرده، پیداست. او در پژوهش‌های «سرفا» نشان داد که باستانی نویسنده تیره‌ست.

در کتاب «آشتی در سیر زندگی» به زندگی شوهر آشنی و سازمان جوانان حزب توده و مسویتی‌های کتاب دوره پهلوی و فضاهای فکری جلال آل احمد، حسین دانشرو و خسروگلسترخی پرداخته است. «بار دیگر شرفی» یا به چالش کشیدن خاطرات دکتر محمدمهدی جعفری و اشاره به ناگفته‌هایی از اختلاف نظر مرحوم شرفی و شهید مطهری و دیدگاه‌های شخصیت‌هایی چون شیخ احمد کافانی، آیت‌الله مصباح‌پوری، مهدیس یازگان و... نگاشته شده. سوالاتی جدی برای تاریخ رقم می‌زند.

و خصوصاً «بار دیگر یاحسینی سرعت او در نوشتن آواز آتش است. او نظرم نمی‌ماند کم‌کم از مؤسسه‌ها به او سانسازش کاری دهد. وی هر چه فهمی خود را به موضوع تحقیق بدلی می‌کند. بسیاری از سوزهای خاطره‌نگاری را خوب کشف کرده و مورد مصاحبه و تدوین قرار داده است. غصبت راحت بودن او با موضوعات و قالب‌ها، سبب سرعت کاری است. در ضمن برخورد راگر فایرگرمی‌سازی و مستند کردن مطالب در باورهای ما یی پوشش نمی‌کند. البته برخی گرمی‌سازها از زبان‌روای در میان من موجود است. یاحسینی معتقد است که وقتی نقشه استناد و دآوری به عهد، خوانندگان و دانش‌آشنان است و پژوهشگران و محققان نیز خودیابد. در پژوهش‌هایشان کار تکمیلی برای مستندسازی صورت دهد.

کتاب ایک دریا ستاره» نیز پس از مصاحبه بدون قید و بند ساخاری تدوین شده است. در آن هم قالب روایی و هم قالب داستانی خوبی قابل تشخیص است. یاحسینی ملامت‌لاسی دارد کارهای بدون روش و سانسور منتشر شود این کتاب نیز از این روش مستثنی نبوده است.

نویسنده کتاب «همهان فلشنگ های جنگی» خود را خاطره‌نویسی می‌داند که با سبکی منائر از مکاتب خاطره‌نویسی آمریکا و فرانسه در دهه های ۸۰ و ۹۰ اقدام به نگاشتن می‌کند. او تأکید می‌کند که حتی در کار خود از فرهنگ لغات و واژه‌های راوی استفاده کرده است.

نویسنده کتاب «پای پیاده روی آب» درباره ابزار لازم برای خاطره‌نگاری تصریح می‌کند: باید در این امر با شجاعت وارد شویم، نه اینکه شجاعت را تنها در حد شعار و کلیشه به کار ببریم، بلکه در کار نیز به طور علمی و عینی جسارت شکنستن قالب های کهنه را داشته باشیم.

به عقیده یاحسینی، گاهی نویسندگان خاطره به طور ناخودآگاه و با این فکر که بحث‌های مطرح شده متعلق به حوزه خصوصی راوی است، به سمت ساختارهای کلیشه‌ای می‌روند.

وی در ادامه صحبت‌های خود به نقش راوی خاطره اشاره می‌کند و می‌افزاید: گاهی گویندگان خاطره نیز به دلیل محدودیت‌های موجود از گفتن تمامی اتفاقات ممانعت می‌کنند.

نویسنده «پشت سنگر موج» با بیان اینکه خاطره‌نویس و راوی دو وجه جریان خاطره نویسی هستند، تأکید می‌کند: راوی نیز باید شجاع باشد و اجازه تبدیل شدن حریم خصوصی خود را به قلمرو عمومی بدهد و در حقیقت آن را در تعامل متقابل قرار دهد.

نویسنده کتاب ایک دریا ستاره» درباره دلیل خود برای نگاشتن این کتاب می‌گوید: این مسئله که در اوج جنگ روابط عاطفی و احساسی بین خانواده‌ها چنین پررنگ‌بوده است، در شکل کلیشه‌ای آثار مرعبط با دفاع مقدس پدیدرفته نیست و کمتر کسی به سراغ این موضوعات می‌رود اما این نگاه برای من بسیار جالب بود.

وی پرداختن به مسئله حضور زنان در جنگ و نقش آنان در آن دوران را یکی از مهم‌ترین موارد کمتر دیده شده در ادبیات دفاع مقدس ارزیابی می‌کند. او

کامی نویسندگان خاطره به طو

ناخودآگاه و با این تفکر

که بحث‌های مطرح شده

متعلق به حوزه

خصوصی راوی است.

به سمت ساختارهای

کلیشه‌ای می‌روند

عقیده دارد هر چه کلیشه‌ای‌تر فکر کنید، کمتر هنری هستید و هر چه بیشتر قواعد مرسوم را بشکنید، کاری هنری انجام داده‌اید.

یاحسینی در این باره خاطره‌نشان می‌کند: یکی از مهم‌ترین مسائل پنهان در دوران دفاع مقدس، روایت زنانه از جنگ است. اغلب کتاب‌هایی که حتی به قلم

بانوان نگاشته شده‌اند، نگاهي مردسالارانه دارند.

نویسنده کتاب «رودروری شیطان» با تأکید بر لزوم رعایت جنبه‌های اخلاقی و مسائل ارزشی در روایت از دفاع مقدس می‌افزاید: نیاز شدیدی به تولید آثار جنگ و لحاظ کردن نقش و حضور بانوان احساس می‌شود و بانوان باید در انجام این امر همت بیشتری کنند. از بین پنج هزار کتاب با موضوع دفاع مقدس، تنها ۵۰۰تا متعلق به بانوان است. بنابراین می‌توان دلیل بروز این معضل را مربوط به بانوان دانست. من فکر می‌کنم یکی از پاسخیل‌های ناشناخته جنگ، زنان و مسائل آنان است.

نویسنده کتاب «خرمشهر! پایتخت جنگ» با اشاره به خصوصیات یک خاطره‌نویس تصریح می‌کند: در مرحله اول باید یک نویسنده حرفه‌ای باشد سپس با دیدن کنجکاوانه، خلاق و پویا جزئیات را از دل فرد بیرون بکشد. وی باید بتواند حوزه تخصصی راوی را بدون خدشه وارد شدن به واقعیت‌های موجود به حوزه عمومی تبدیل کند و حتی در یک دیالکتیک، مناسبات و تعامل دو جانبه‌ای برقرار کند.

یاحسینی که خود را یک نویسنده ساختار شکن می‌داند، در تشریح این تفکر می‌گوید: ادبیات دفاع مقدس با مشکل مخاطب و تفاوت زبان برای انتقال به نسل جدید روبه‌رو است. این ادبیات نامتعارف در برخی آثار به زبان دهه ۶۰ سخن می‌گوید به همین دلیل دچار تکرار و تهنگی شده است.

وی کلیشه‌ای شدن برخی روایت‌ها از دفاع مقدس را دلیل کاهش مخاطبان می‌داند.

از نظری وی باید جنگ را به عنوان یک پدیده در بستر تاریخ و از نگاه جامعه‌شناسانه و مردم‌شناسی دید. تمام این عوامل دست به دست هم می‌دهند که در زبان وایت، نگاه و زاویه دید ساختار شکنی بنیادین

وی می‌افزاید: برای انتقال این میراث به نسل‌های بعد، راهی جز تغییر زاویه دید خود درباره جنگ و جنبه‌های مختلف آن نداریم. اینها از لزومات ساختار شکنی است و من سعی کردم تا حد امکان در مباحث تئوری و نظری و نیز در عمل و کتاب‌های خاطره خودان را اعمال کنم.

وی از تآوری‌های دفتر ادبیات و هنر مقاومت به عنوان نقطه عطفی در این زمینه یاد می‌کند که ساختار شکنی را در ابعاد مختلف آغاز کرده و آن را ادامه خواهد داد.

با مجتبی مطهری درباره کتاب «حماسه حسینی»

فلسفه عاشورا در نگاه استاد

مجتبی مطهری فرزند ارشد استاد شهید مرتضی مطهری هم‌اکنون عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی در گروه معارف است. هنر قدسی از دغدغه‌های اصلی وی به شمار می‌آید و رویکردی که به آثار استاد دارد منتسب از نوعی زیبایی‌شناسی دینی است. البته نمی‌توان منکر رویکردهای منطقی او و نقد بی‌پرده اثر نسبت به تحریفات عاشورا بود. سرآغاز او رقیب تا نگاه و برداشت فرزند ارشد استاد را نسبت به کتاب حماسه حسینی جویا شویم باری حاصل این گفت‌وگوی یک‌ساعته پیش روی شماس.

جناب مطهری؛ موضوع گفت‌وگوی ما کتاب حماسه حسینی استاد شهید مرتضی مطهری است. حضرتعالی است اما تصور می‌کنم بهتر باشد با سؤالی حاشیه‌ای شروع کنیم. پرسش نخستین من مربوط می‌شود به شورای نظارت دربارہ انگیزه تاسیس این موسسه نشر پریمان بگوئید و چرایی انتخاب این نام برای موسسه‌ای که قرار است به نشر آثار استاد مطهری برده‌د.

پیش از هر حرف و سخنی باید بگویم که زیربنای این موسسه به دستان و زحمت مرحوم پدر گذاشته شد. ایشان علاقه شدید و حساسیت خاصی به ملاحظه‌های شیرازی داشتند و حتی نام اولین نوه‌شان را صدرا گذاشتند. زیربنای این موسسه نیز به دلیل احترام فوق‌العاده استاد به ملاصدرا و در جهت نشر آثار صدرا شیرازی گذاشته شد. اما پس از شهادت ایشان و توصیه بنیان‌گذار انقلاب اسلامی مبنی بر نشر آثار استاد مطهری، شورایی متشکل از بنده، ادوی (جناب دکتر علی مطهری)، دکتر محقق داماد و دو تن از پژوهشگران دیگر به کار جمع‌آوری و تدوین یادداشت‌های استاد مشغول شدیم که حاصل این تلاش در قالب کتاب‌هایی در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفته و همچنان ادامه دارد.

کتاب حماسه حسینی در چه مقطعی شکل گرفت و چه ضرورتی استاد را برای تهیه یادداشت‌ها و سخنرانی پیرامون حماسه سیدالشهدا واداشته بود؟

ببینید، کتاب حماسه حسینی در دو بخش سامان یافته است. بخش نخست مجموعه

مکتوب شده سخنرانی استاد است و بخش دوم یادداشت‌های ایشان را دربر می‌گیرد. آنچه باعث شد استاد در مقام یک روحانی به دفاع از حماسه حسینی برخیزد ضرورت زمان بود، به این معنی که یکی از مشخصه‌ها و وجوه معیزه شهید مطهری، محی‌الدین بودن و احیای سنت‌های متبرک و معنایی تشیع و اسلام است. این سخنرانی‌ها در اصل اعتراض به تحریفات بود که درباره واقعه عاشورا و قیام سید و سالار شهیدان امام حسین(ع) در طول تاریخ صورت می‌گرفت و متأسفانه به دلیل ناآگاهی به این تحریفات دامن زده شد. احیای دین اسلام و در خلال آن آگاهی بخشی نسبت به آموزه‌های کلیدی نهضت عاشورا از جمله مهم‌ترین دغدغه‌های استاد به شمار می‌آید. باری این کتاب که حاصل روشنگری‌های ایشان طی سال‌های پیش از انقلاب و اوایل پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی است در اصل به آسیب‌شناسی فهم ما از نهضت عاشورا می‌پردازد. آسیب‌هایی که به هر تقدیر در طول تاریخ موجب کژفهمی شیخان و شور فارغ از شعور شده است و از سوی دیگر اسطوره‌سازی و طرح مسائل غلوآمیز نسبت به این حماسه عظیم به همراه دروغ‌پردازی مسائلی هستند که استاد تلاش می‌کند به هر شکلی که ممکن (و منطقی) است در برابر آنها ایستادگی کند تا از جهره این حماسه که در طول تاریخ یا کژفهمی‌های بسیاری همراه بوده عبارزدایی شود.

تا چه حدی این تلاش‌ها تاثیرگذار بود؟ طبعاً این کتاب را نمی‌توان مشمول مرور زمان دانست اما فراموش نکنید امروز تحریفات

یکی از نکاتی که در این کتاب

است برداختن و تحلیل

این مسئله است که

امام حسین(ع) فدیه مسلمانان

و ارادتمندان خویش نیست.

این موضوع در طول تاریخ

باعث کژفهمی‌های بسیار

شده است

عاشورا وجه و شکل دیگری به خود گرفته است. تلاش استاد در آن دوره تاکنون تأثیرات زیادی در زدودن غبار تحریف از چهره حماسه حسینی داشت. عنوان کتاب خود مبین رویکرد مرحوم پدر(ع) است. ایشان کلیت شخصیت امام حسین و قیام فرزند پیامبر را حماسه معرفی می‌کنند. امام حسین(ع) خونین‌شدن صحنه کربلا و تاریخ را می‌خواست تا صدای آزادی که به عالم برسد و از این رهیافت دین پیامبر اعظم(ص) و سنت امر به معروف و نهی از منکر که از ستون‌های دینی مسلمانان است، احیا شود.

منظور من از طرح این پرسش رسیدن به پاسخی بود که شما جز به اشاره بدان نپرداخته‌اید. تاثیر تلاش مرحوم مطهری آیا امروز نیز کاربرد دارد؟ ببینید این تلاش مستلزم مرور زمان نمی‌شود اما نیازمند بازخوانی و بازبینی و از همه مهم‌تر هماهنگی با مقتضیات روز است. بگذارید برای روشن‌تر شدن بحث مثالی بزنم؛ شان و منزلت این قیام که سرشار است از حماسه، عرفان برخوردار انقلابی و احیاء گاه با شمار بی‌شمیری مبتنی بر ریتم ترانه‌های غیردینی و به تعبیری صحیح‌تر غیرقدسی مخدوش می‌شود. طبعاً اگر استاد در قید حیات بودند در برابر اینگونه از عبارذاری‌ها به شکلی کاملاً جدی و روشنگرانه ایستادگی می‌کردند. طبعاً هر جان آزاده و حقیقت‌جویی می‌داند و می‌پذیرد که اگر شور حسینی به شعور حسینی پیوند نخورد ماندگار نخواهد بود. ما امروز تابع مد شده‌ایم از سوی دیگر طرح مسائل غلوآمیز که استاد در این کتاب به آنها اشاره کرده‌اند از جمله می‌استساق که امروز چهره دیگری به خود گرفته‌اند. به یاد داشته باشیم که عبارذاری باید جنبه روشنگرانه، افشاگرانه و هدایتگرانه داشته باشد و نه فقط هنرنمایی بی‌محتوای شورمندان.

برداشتن به این مسائل در این کتاب ناشی از چه رویکردی است؟ ببینید همان طوری که در ابتدای این مجال فراهم شده عنوان کردم یکی از وجوه معیزه استاد محی‌الدین بودن ایشان است و تلاشی که در این سخنرانی‌ها و یادداشت‌های دیگر ایشان صورت گرفته ناظر بر همین رویکرد است. طبعاً ایشان به خوبی دریافته بودند که احیای روحیه حماسی، عرفانی و فوقی لازم برای جوامع اسلامی در دنیای جدید است. به زعم ایشان غنای حماسی و عرفانی در اندیشه اسلامی بسیار

است اما گذر روزگار و تحریفات پیش آمده مسلمانان را از این سرچشمه ناب محروم کرده است. او در این کتاب با نگاهی پدیدارشناسانه قیام اباعبدالله‌الحسین(ع) را مطمح نظر قرار می‌دهد و تلاش می‌کند تا چند نکته را برای مخاطبان این حماسه روشن کند. یکی از مهم‌ترین این نکات تبیین فلسفه حماسه حسینی است تا مخاطب بداند حسین(ع) برای چه قیام کرد و چرا شهید شد؟ از سوی دیگر ایستادگی در برابر جعل روایت‌های موجود درباره این واقعه بود.

یکی از نکاتی که ایشان به کرات بدان اشاره می‌کند و در این کتاب نیز هست پرداختن و تحلیل این مسئله است که امام حسین(ع) فدیه مسلمانان و ارادتمندان خویش نیست. این موضوع در طول تاریخ باعث کژفهمی‌های بسیار شده است، چرا که موجب شده تا تقوای الهی تحت الشعاع عبارذاری‌ها قرار گیرد. به این معنی که مخاطب چنین رویکردی تنها با استناد به این مسئله برداشتی کاتولیکی از قیام عاشورا و حماسه حسینی دارد در حالی که وجه معیزه قیام امام حسین(ع) امر به معروف و نهی از منکر بود. نه بنفشیده شدن گناهان شیعیان و مسلمانان.

جناب مطهری! این کتاب در دو فصل سامان یافته. در بخش اول متن مکتوب شده سخنرانی‌های استاد آمده است و در فصل دوم یادداشت‌ها، گمان می‌کنم این یادداشت‌ها برای خواص نگاشته شده و سخنرانی‌ها برای عموم نظر شما چیست؟

نمی‌توان در این مجال حکم مستقل داد اما تا جایی که من می‌دانم سخنرانی‌هایی که ایشان درباره حماسه حسینی داشته‌اند سطح علمی خاصی را مدنظر قرار نمی‌دهد به طوری که هم عوام و هم خواص آن را درک و دریافت می‌کنند. اما بخش عمده‌ای از یادداشت‌ها، دست‌نوشته‌هایی را شامل می‌شود که قرار بود ایشان در این کتاب را به این شکل بنویسند بقیه می‌توان ... و حرفه آخر.

مقدم امروز حماسه‌ای دیگر باید تا تلاش شهید مطهری ادامه یابد. امروز تحریفات عاشورا چهره دیگری به خود گرفته و مقام معظم رهبری نیز این را به خوبی تذکر داده‌اند و با آن مخالفت کرده‌اند. در این زمینه نیاز به حرکت و تلاش انقلابی وجود دارد.

کتاب و روایت

رضا آخته

تاجبخش فنائیان یکی از پایه گذاران تئاتر با اندیشه اسلامی پس از پیروزی انقلاب اسلامی بوده است. او جزو یکی از افرادی است که در اولین تئاتر بعد از پیروزی انقلاب در بهمن ۵۷ به نام «حروفیه» شرکت داشت. این نمایش که به نهضت حروفیه می پردازد، نوشته شهید حسین قشقایی بود که به کارگردانی داوود دانشور در تالار قشقایی (چهارسوی فعلی) اجرا شد و در آن تاجبخش فنائیان بازی داشت. تالار قشقایی بعد از انقلاب به نام شهید قشقایی نام گذاری شد. بعداً چهارسو دوباره با همین نام فعالیت کرد و تالار جدیدالتاسیسی به نام شهید قشقایی نام گذاری شد که امروز هم یکی از تالارهای فعال در مجموعه تئاتر شهر است.

تاجبخش فنائیان را امروز به عنوان رئیس دانشکده هنرهای نمایشی و موسیقی پردیس هنرهای زیبای دانشگاه تهران و استادیار می شناسیم. او همچنین دانشجوی مقطع دکتری مطالعات عالی هنر دانشگاه تهران است. وی سال هاست به عنوان کارگردان، بازیگر، استاد دانشگاه و نویسنده فعالیت می کند و اولین فعالیت ها را از آغاز انقلاب به شکل جدی پیگیری کرده است. از او به عنوان هم سلولی شهید رجایی در زمان های رژیم پهلوی یاد می کنند و به قول خودش پس از این همه سال اصلاً تغییری در او رخ نداده بلکه به دنبال اهداف خود است. با این انقلابی همچنان به دنبال اهداف خود است. با این تفاوت که از توانایی و مستحکم تر و برخوردار شده و با نگاهی عمیق تر و مستحکم تر به تحقق اهداف خود با استفاده از قالب ها و شکل های نمایشی اقدام می کند.

تاجبخش فنائیان از «شب آخر به کارگردانی خود به عنوان یکی از نمایش های انقلابی یاد می کند. در «شب آخر» تعدادی مجرم پیش از انقلاب قرار است به جرم های مختلف سیاسی و غیر آن اعدام شوند. واکنش اعدای ما در این شب موقعیت نمایشی را شکل می دهد. این نمایش در دانشکده هنرهای دراماتیک اجرا شد و بعدها از طریق تلویزیون پخش شد.

هسته اصلی تئاتر اسلامی در حوزه اندیشه و هنر اسلامی توسط تاجبخش فنائیان، فرج الله سلحشور، سعید کشک فلاح و جمعی دیگر از هنرمندان پایه ریزی شد. در این مرکز سراج (موسیقی)، حسین خسروچرندی و ناصر بلنگی (نقاشی) و قاسمعلی فرست (ادبیات داستانی) از جمله پایه گذاران دیگر رشته ها بودند. در این مرکز اولین فیلم با محتوای انقلاب اسلامی، به نام «توجه» به کارگردانی منوچهر حقانی پرست تولید شد که در آن تاجبخش فنائیان هم بازی می کرد.

تاجبخش فنائیان نمایش نامه «بند» را نوشت و کار کرد. این نمایش فضایی سمبولیک داشت و به روحیات آدم ها در مقابله با جنبه های مادی و معنوی زندگی می پرداخت.

با تاجبخش فنائیان، نمایشنامه نویس

فریاد در صحنه انقلاب

و در حوزه هنری به فعالیت خود ادامه دادند. اکثر این هنرمندان اعتبار پیدا کردند و به صورت حرفه ای به فعالیت های خود ادامه دادند. من خود به دانشگاه رفتم. یکسری به دفاتر فیلمسازی رفتم، برخی به تلویزیون رفتند و برخی نوگ کار و رفتار هنرشان تغییر کرد. از طرفی مراکز دیگر هم رشد کردند و فعالیت های هنری و فرهنگی گسترش یافت.

این استاد دانشگاه ضرورت پژوهش درباره فعالیت های تئاتر در سال های آغازین انقلاب را احساس می کند و خود با آنکه علاقه زیادی به این کار دارد، اما به دلیل مشاغل فراوان نمی تواند به آن بپردازد. بنابراین توصیه می کند، گروه های پژوهشی به این منظور شکل بگیرد.

تاجبخش فنائیان اعتقاد دارد که در زمان حال زندگی می کند و به همین دلیل مدغمه های امروز را دارد. در این سال ها نمایش های «دخترش ریاض» و «کمبریک جادو» را بر اساس متنی مولانا کار کرده و اقتدر به مولانا علاقه مند شده که در سال آینده قصد دارد یک متن جدید بر اساس آن بنویسد و اجرا کند.

از تاجبخش فنائیان ثلث تئاتر «جاده ای» به سوی کعبه» نوشته آتول فوگارد چهارشنبه ها از شبکه چهار تلویزیون پخش می شود و فراز است در دهه فجر اسامال مجموعه تلویزیونی «عبور از تاریخ» به کارگردانی کاظم بلوچی، بازی فنائیان، جمشید جهانزاده، دکتر عزیز، ناصر آقایی و محمود بنفشه خواه از شبکه دوم سیما پخش شود. همچنین کتاب «هنر نمایش در ایران» که به آغاز فعالیت های تئاتری از آغاز تا سال ۵۷ می پردازد، توسط تاجبخش فنائیان نوشته شده که به زودی از طریق انتشارات دانشگاه تهران منتشر می شود.

او همچنین نمایشنامه «ترغیب» را کارگردانی کرد که بعداً از طریق تلویزیون پخش شد. بعداً «صابرین» را نوشت و کارگردانی کرد که در آن به زندگی تعدادی از روستاییان پیش از انقلاب می پرداخت. آنها بر سر مسئله آب با فئودال ها و رژیم مقاله می کردند.

تاجبخش فنائیان در ادامه یادآوری خاطرات گذشته خود به تاسیس و راه اندازی یک مرکز انتشاراتی در حوزه اندیشه و هنر اسلامی اشاره می کند که در آنجا متن هایی توسط نویسندگان

تهرانی به این مرکز علاقه مند شده بودند. این حوزه موفق شد تئاتر کشور را پس از انقلاب نهادینه کند. همچنین به تدریج برجسته های تئاتر گذار و مغلوب آن می افزود. با کارهای که در آنجا تولید و در تئاتر شهر، تالار وحدت و جاهای دیگر اجرا می کرد. مسائل فرهنگی انقلاب را به مرحله اثبات می رساند و به تدریج این جریان در جاهای دیگر پیگیری می شد.

تاجبخش فنائیان از دیگر کارهای موفق حوزه هنری و اندیشه اسلامی به نمایش «حصار در حصار» به کارگردانی محمدرضا هنرمند اشاره می کند که در آن بازی داشته است. نمایش «سره» به کارگردانی فرج الله سلحشور که در تالار وحدت اجرا شد و باهم فنائیان در آن بازی می کرد، یکی از کارهای چشمگیر آن سال ها بوده است.

وی به خاطر می آورد که در سال های آغازین انقلاب تئاترها زیاد فعال نبودند و هرازگاهی اجراهایی در تئاتر شهر که دارای دو سالن بود و نیز در تالار وحدت اجرا می شد. همه فعالیت ها معطوف به برنامه های می شد که در حوزه هنر و اندیشه اسلامی تولید می شد.

فنائیان در ادامه به توفیق این فعالیت ها اشاره می کند و می گوید: افرادی بودند که شناخته شدند

کتاب «هنر نمایش در ایران» که به آغاز فعالیت های تئاتری از آغاز تا سال ۵۷ می پردازد، توسط تاجبخش فنائیان نوشته شده که به زودی از طریق انتشارات دانشگاه تهران منتشر می شود

سایر محمدی

«اسطوره تهران» به قلم جلال ستاری نخستین کتاب منتشر شده از مجموعه کتاب‌هایی است که دفتر پژوهش‌های فرهنگی تحت عنوان «طرح تهران شهر» در دست چاپ دارد. این طرح در پی شناخت و معرفی تهران در وجه گوناگون فرهنگی، اجتماعی و هنری است و در همین راستا کتاب‌های «کاروان فرهنگ» به قلم جلال ستاری، «نمایش در تهران» نوشته لاله نقیان، «سایه روشن امنیت در تهران» به قلم عباسی سیمین و «آب‌نامه تهران» نوشته اسماعیل عباسی منتشر خواهد شد. جلال ستاری که کتاب «کاروان فرهنگ» را درباره اعزام محصل به فرنگ در دست چاپ دارد جزو نخستین گروه دانشجویان اعزامی به اروپا بود که روانه سوئیس شد و به عنوان شاگرد زبان‌پایه در مکتب روان‌شناسی تحصیل کرد و مارکر دکتر آگرفت و پس از سیزده سال به ایران بازگشت. جلال ستاری که نزدیک به هشتاد عنوان کتاب (اعم از تألیف و ترجمه) با کاینک منتشر کرده حول مباحثی چون اسطوره، عشق، روانکاوی و ناتور و دین علاقه بیشتری نشان داده و آثار متعددی با این عناوین در کارنامه اش دارد. آثاری چون «چشم‌اندازهای اسطوره»، «اسطوره در جهان امروز»، «دانش اساطیر»، «بیوند عشق میان شرق و غرب»، «حالات عشق مجنون»، «عشق صوفیانه»، «مرز و مثل در روانکاوی»، «روانکاوی آتش» و «آیین اسطوره در تئاتر»، «برده‌داری و شیبه‌سازی»، «تئاتر و دین»، «رساله در تاریخ ادیان»، «هنر مقدس» و... جلال ستاری در گفت‌وگو با نشریه کتاب‌خانه با حوصله به مسائل مطرح شده در حوزه‌های مورد بحث پاسخ می‌گوید.

جلال ستاری از تازه‌ترین اثر خود می‌گوید

ردپای اسطوره‌ها در تهران

آقای ستاری، اخیراً کتاب «اسطوره تهران» به قلم شما توسط دفتر پژوهش‌های فرهنگی منتشر شده است. چه شد که موضوع تهران را برای نوشتن انتخاب کرده‌اید؟

واقعیت این است که کتاب «اسطوره تهران» بخشی از یک طرح بزرگ است که دفتر پژوهش‌های فرهنگی آن را دنبال می‌کند و نام این طرح هم تهران شهر است. این طرح در پی شناخت فرهنگ تهران است، از دورانی که تبدیل به پایتخت ایران شده (دوران آقامحمدخان قاجار) تا اول انقلاب، منظور این است که پژوهشگران مختلف از جهات گوناگون کلان‌شهر تهران را مورد مطالعه قرار دهند. مثلاً امنیت در تهران طی این دو سست سال چگونه بوده است؟ وجه بارز طرح، این است که این امنیت چه تأثیری در روحیات مردم به جای گذاشته و یا مردم چه نقلی‌ای از امنیت داشته‌اند. بنابراین وضعیت از موسسات تنظیمی نیست یا بنیادها و نهادهایی که متولی نظم و امنیت هستند یا در پی استقرار آن تلاش می‌کنند. چنین مقولایی مدنظر نیست. هدف برخورد ذهنی شهررودان با نهادهای متولی نظم و امنیت است. یا مثلاً شیوه آرای رسانی در تهران چه تأثیری در معیشت مردم داشته یا شبکه لوله‌کشی آب در منازل چه تحولی در نگرش مردم ایجاد کرده یا در زمان‌های گذشته توزیع سنتی آب و مسوئل آن که میراث‌آمیده می‌شد، چه سرنوشتی پیدا کرده. «طرح تهران شهر» به چنین مقولایی می‌پردازد.

بنابراین طرح دفتر پژوهش‌های فرهنگی با آنچه مرحوم جعفر مشهری در کتاب تهران قدیم انجام داده به کلی متفاوت است؟

به طور کلی این طرح با تحقیقات و تالیفات زنده یاد جعفر مشهری متفاوت است، البته آن مجموعه کار بسیار ارزشمندی است اما این طرح از اساس چیزی دیگری است. یعنی در واقع در پی پرش از تاریخ است. نه خود تاریخ که فلاط چنین بوده و یا فلاط قصه را گفته و بهمان کار را کردند.

محرور مسائل و موضوعاتی که در کتاب «اسطوره تهران» مطرح شده، چیست؟

«اسطوره تهران» که اولین کتاب از این مجموعه است، به طرح این سوال می‌پردازد که خیلی از شهرهای جهان براساس یک باور اسطوره‌ای بنیان گذاشته شده‌اند. مثلاً گفته‌اند فلاط شهر را به صورت چهارگوش می‌سازیم و آن را در دایره‌ای محاط می‌کنیم. برای اینکه دایره دایره ملامت آسمان است و چهارگوش رمز زمین است. اول وقت شهرتی که با این نقشه ساخته شود در واقع مظهر پیوند آسمان و زمین تلقی می‌شود. این یک باور اسطوره‌ای است که برخی شهرها براساس این باور ساخته شده‌اند. مثل شهر رم. در کتاب «اسطوره تهران» به دنبال این مسئله بودم که آیا شهر تهران چنین پیشینه‌ای دارد یا ندارد؟ برای اینکه اگر تهران براساس یک باور براساس نقشی‌ای از پیش طراحی شده ساخته شده باشد به این شهر هویت می‌دهد. یعنی شهر دارای شناسنامه است در تحقیق و پژوهش‌های صورت

«اسطوره تهران» به قلم جلال ستاری نخستین کتاب منتشر شده از مجموعه کتاب‌هایی است که دفتر پژوهش‌های فرهنگی تحت عنوان «طرح تهران شهر» در دست چاپ دارد. این طرح در پی شناخت و معرفی تهران در وجه گوناگون فرهنگی، اجتماعی و هنری است و در همین راستا کتاب‌های «کاروان فرهنگ» به قلم جلال ستاری، «نمایش در تهران» نوشته لاله نقیان، «سایه روشن امنیت در تهران» به قلم عباسی سیمین و «آب‌نامه تهران» نوشته اسماعیل عباسی منتشر خواهد شد. جلال ستاری که کتاب «کاروان فرهنگ» را درباره اعزام محصل به فرنگ در دست چاپ دارد جزو نخستین گروه دانشجویان اعزامی به اروپا بود که روانه سوئیس شد و به عنوان شاگرد زبان‌پایه در مکتب روان‌شناسی تحصیل کرد و مارکر دکتر آگرفت و پس از سیزده سال به ایران بازگشت. جلال ستاری که نزدیک به هشتاد عنوان کتاب (اعم از تألیف و ترجمه) با کاینک منتشر کرده حول مباحثی چون اسطوره، عشق، روانکاوی و ناتور و دین علاقه بیشتری نشان داده و آثار متعددی با این عناوین در کارنامه اش دارد. آثاری چون «چشم‌اندازهای اسطوره»، «اسطوره در جهان امروز»، «دانش اساطیر»، «بیوند عشق میان شرق و غرب»، «حالات عشق مجنون»، «عشق صوفیانه»، «مرز و مثل در روانکاوی»، «روانکاوی آتش» و «آیین اسطوره در تئاتر»، «برده‌داری و شیبه‌سازی»، «تئاتر و دین»، «رساله در تاریخ ادیان»، «هنر مقدس» و... جلال ستاری در گفت‌وگو با نشریه کتاب‌خانه با حوصله به مسائل مطرح شده در حوزه‌های مورد بحث پاسخ می‌گوید.

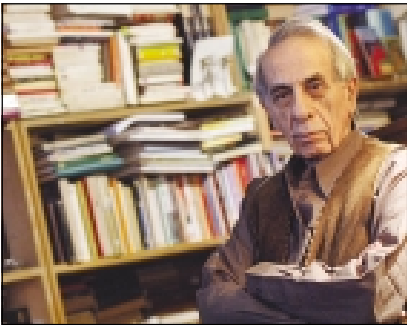
جلال ستاری از تازه‌ترین اثر خود می‌گوید

جلال ستاری از تازه‌ترین اثر خود می‌گوید

این آثار پرداخته نه از دید یک منتقد ادبی که کم و کیف و ارزش سبک شناختی و زیبایی‌شناسی یک اثر را مورد بررسی قرار می‌دهد.

مطالعاتی که روی آثار داستانی درباره تهران داشته‌اید چه نتایجی به همراه داشته؟

همه این رمان‌هایی را که خوانده‌ام، دیده‌ام که بیکر خود شهر یک عنصر غایب در این رمان‌هاست. یعنی شهر در این آثار ساختارمند نیست. شهر ساخته نشده است که با ساختار رمان عجین شده باشد. مثلاً فلاط رمان نویس وقتی صحبت از خانه یکی از شخصیت‌های رمان می‌کند فقط به نام خانه در رمان ساخته نمی‌شود. بنابراین این عنصر، این الگوواره شهر تهران در رمان چندان متعین نیست. این هم مربوط به فرهنگ ماست که از دوران بسیار قدیم با هم همراه بوده است. این بی توجهی به جهان و کار جهان و دنیا و مافیها برای بی اعتنا بودن به آن محل سکونت و در محیط ماست و ما در آن محیط به عنوان زندگی می‌کنیم در افکار و اذهان رسوب کرده است. من در این رمان‌ها خیلی کم دیده‌ام نویسنده‌ای شهر

گرفته به این نتایج رسیده که تهران از چنین سابقه‌ای برخوردار نیست. وقتی تهران از یک روستا تبدیل به شهر بزرگی می‌شود و به عنوان پایتخت برگزیده می‌شود، چنین باورهای در بنیان‌گذاری آن وجود ندارد. بنابراین شهر تهران اسطوره‌ای نیست اما اسطوره دارد. این اسطوره چیست که تهران دارد؟ این اسطوره همان نیروی خیر و شر است که در فرهنگ ما سابقه درازی دارد و در تمام شئون زندگی و باورهای فرهنگی ما ریشه کرده و متجلی است. در مرحله دوم شهر و روستا به عنوان دو نماد و دو مظهر خیر و شر مطرح می‌شوند. یعنی روستا نماد صدق و صفا و خیر است و شهر نماد شرارت و شر.

بنابراین ما اسطوره‌ای را که هیچ ربطی به تهران ندارد و ریشه در جایی دیگر دارد به کالبد تهران پیوند می‌زنیم و در موردش اینگونه داری می‌کنیم. در نتیجه این اسطوره تهران می‌شود ولی مربوط به تهران نیست، مربوط به عقاید و باورهای اسطوره‌ای ماست. این چیزی است که در کتاب «اسطوره تهران» خواستیم نشان بدهیم و روشن کنیم.

آیا در این کتاب به مباحثی چون ادبیات هم پرداخته‌اید؟

به این معنا به ادبیات پرداخته‌ام که گفتیم چه کار کنیم و تجلی آن را در کجا باید ببینیم؟ اگر چنین فرضی درست یا غلط است، بازتاب آن در کجاست؟ همان‌طور که گفتیم آن طرح اولیه الگو ندارد. برای هر موضوع باید الگویی خلق کرد. من دیدم برای مطالعه این موضوع هیچ جایی بهتر از رمان یعنی عرصه تخیل وجود ندارد. برای اینکه در جاهای دیگر به سختی می‌توان چنین مبحثی را یافت. در رمان‌هایی که نویسندگان ایرانی نوشته‌اند شاید بتوان این نکته را پیدا کرد. حدس من درست بود. برای اینکه در تمام رمان‌هایی که خوانده‌ام همین مسأله به صورتی که مطرح کردم، متعین است، به

تهران را به عنوان محل رویدادها و حوادث شخصیت‌هایش ساخته باشد. البته همه آثار هم این گونه نیستند. در برخی از آثار، نویسندگان بسیار قدرتمند عمل کرده است. ما وقتی آثارش را می‌خوانیم شهر در آثارش هویت پیدا می‌کند و ساخته می‌شود. اما در مورد تهران چنین آثاری نداریم. بنابراین کلاً این عنصر شهر، در اینجا شهر تهران «عنصری نیست که زیاد به چشم بخورد. رمان ایرانی بیشتر رمان شخص است. رمان نمی‌تواند. منظورمان از رمان شخص و رمان نمی‌تواند. شعاع وقتی رمان بنویسند و بگویند که می‌خوانید اگر آن فضا را در شهر پاریس نباشد که محل رویدادها و حوادث رمان در شهر پاریس است. رمان فرو می‌ریزد، یا مثلاً شهر لندن در رمان‌های چارلز دیکنز نقش ساختاری دارد. اساس رمان‌های دیکنز بر شهر لندن بنا شده‌اند. و سحنه رویدادها فقط در لندن است. حوادث در لندن اتفاق می‌افتد. چنین ویژگی‌هایی را در رمان فارسی خیلی کم می‌بینیم.

رمان‌هایی که در دو سه دهه اخیر نوشته شده‌اند چگونه به نظر می‌رسد این آثار در مقایسه با آثار قبل از انقلاب در این مورد موفق‌ترند.

فضا چهلتن یکی از بهترین نویسندگان با چنین رویکردی است. به همین خاطر من در کتاب «اسطوره تهران» از آثار ایشان به کرات یاد کرده‌ام. ولی گاهی اوقات آثاری هم هستند که عنوان کردیم تا تهران را یاد می‌کنند. ولی آن چیزی را که شما از آن رمان انتظار دارید، برآورده نمی‌کنند. مثلاً وقتی رمان «تهران مخوف» را می‌خوانید، می‌بینید حوادث این رمان در هر شهر دیگری هم می‌توانست اتفاق افتاده باشد و نام رمان می‌توانست اسفهان مخوف یا شیراز مخوف هم باشد. خوفناک بودن تهران در این رمان به هیچ شکل جلوه‌گر نیست.

آقای ستاری، امروز اسطوره چه کار کردی می توانی داشته باشی؟ با توجه به اینکه حوزه مطالعاتی شما هم اسطوره است.

اسطوره یکی از قدیمی ترین عناصر فرهنگ هر قوم است. حتی بعد از اسطوره ما به افسانه و قصه و حتی حماسه می رسیم. برای اینکه ما بتوانیم به جهت گیری های فرهنگ خودمان با تکریر از مطالعه و شناخت اسطوره هستیم. ششاً آخرین کتاب بنده را که مربوط به اسطوره ایرانی است، نگاه کنید. در آنجا می خواستم این موضوع را روشن کنم، آن چیزی که در فرهنگ اسطوره‌ای ما به عنوان یک الگو یا پیش‌نمون مطرح است، به عقیده من اسطوره نزاع کاهو و ویلدون یا ضحاک است. شب اگر این اسطوره را درست نفهمیده باشیم و آن را درست فهم نکنیم آن موقع جهت‌یابی این فرهنگ‌ها ما پوشیده می ماند. مثلاً در اسطوره های ایرانی، اسطوره‌ای مثل پرومه نداریم. اسطوره پرومه در فرهنگ غرب معنا دارد. برای اینکه پرومه کسی است که با زئوس درگیر می شود آتش را از او می رباید و به بشر تحویل می دهد. چرا؟ برای اینکه زئوس کسی است که همه چیزها را بداند آتش است. ما چنتن اسطوره‌ای در فرهنگ اسطوره‌ای نداریم. اهوزا زئوس نیست. اهوزا ما آدمی است. آدمی هم پاراهوراست. بنابراین ما نمی توانستیم آتش را از بدزهم، آتش در فرهنگ ما چگونه بدید می آید؟ به موجب داستانی که در شاهنامه آمده، هوشنگ یک روز که در نخچیرگاه بود، از دور ماری را می بیند و سنگی را به سوشش پرتاب می کند. آن سنگ به مار نمی خورد و به سنگ دیگری می خورد و جرقه‌ای برمی خیزد. یعنی در نبرد با اهریمن است که آتش کشف می شود. ببینید مقوله کشف آتش در فرهنگ ما در مقایسه با فرهنگ غرب چقدر تفاوت دارد؟ بنابراین اگر این دیدگاه را بشکافیم و درباره اش بحث کنیم و به آن بپردازیم بدیهیم متوجه می شویم سبزی چیزی که برتر از ماست به باخشی یکم امر مافوقی و اعجابات - آن گونه که در غرب مطرح است- در فرهنگ ما مطرح نیست. در فرهنگ ما همکار و همپایر بیشتر مطرح است. به همین دلیل ما اسطوره پرومه نداریم. ولی به جایش اسطوره کاهو را داریم که با فریدون همدمست می شود تا ضحاک را سرنگون کند. اسطوره ما نشانه و مصداق این اندیشه بسیار عمیق ایرانی است که دو نیروی خیر و شر در نزاع با یکدیگر هستند و این راز در همه شئون فرهنگ ایرانی خجلی می بینیم.

اسطوره فرزندشکی که در فرهنگ مااست و همه هم به مرگ سهراب در شاهنامه ارجاع می دهند در واقع اسطوره فرزندشکی نیست. بحث مفصلی دارد که آن شاهالو زمانی آن را باز خواهم کرد. اسطوره مادر سلازلی است. ابدا ربطی به کشتن فرزند به معنای یک اسلانه ندارد. در چه معنای به معنای اینکه، سهراب قرار است وارث تاج و تختی شود که قبل از آن از طرف مادر به فرزند می رسیده نه از طرف پدر. اما در این داستان وقتی سرکشته می شود هنوز مقاومت آن از طرف مادر به اندازه‌ای خطرناک و خطر آفرین می شود که پدر ناگزیر می شود را از میان ببرد. همین مقوله را در اسطوره اودیپ هم می بینیم. در اسطوره اودیپ بسیاری از اسطوره شناسان امروز غرب معتقدند که در این اسطوره اگر پدرکشی مطرح است، باز به دلیل اسلانه است که نوع میان دو نظام مادرسالاری و پدرسالاری در جریان است. بنابراین اسطوره الگوی ما - آن گونه که در خیلی جاها می شنوم، حتی در خارج از کشور هم شاهد بوده‌ام که انتقاد و اعتراض کرده اند- اسطوره شاخص ما، اسطوره برادرخشن ظلم و سوزاندن ریشه شتم است. ریشه پیاداست نه پسرکشی. برای اینکه ما در آنجا وارث نظامی هستیم که در شرف نابودی است. آن نظام هم نظام مادرسالاری است. البته این موضوع جای بسط و بحث بیشتر دارد.

در کارنامه شما کتاب های زیادی دیده می شود ام از تالیف و ترجمه که به مقوله نمایش و تئاتر اختصاص دارد برای بنده این سوال وجود دارد که چرا اسطوره‌ها ما کمتر جنبه نمایشی پیدا می کنند؟

در یک ارزیابی کلی می توان این گونه نتیجه گرفت که وقتی کشورهای دارای اساطیر بسیار قوی بنیاد هستند، ممکن است درام هم از آن اساطیر سوو بیرون آن را تبدیل به پرسوناژهای دراماتیک کند. فرهنگ باستانی ایران با فرهنگ بعد از دوران باستان دارای نیوگی است که استعداد نمایشی شدن ندارد. این نیوگی بیشتر اساس فرهنگ شفاهی شنیداری است.

چرا؟ نه برای اینکه مردم بی سواد قراران بودند و دیدن و شنیدن را به خواندن و مطالعه ترجیح می دادند بلکه در فرهنگ ما کلام قداستی دارد مثل نقالی که گاهی اصحاب آفرین می شود. نفوذ کلام در جامعه ما خیلی بیشتر از نوشتار است. مثل شهزاد قصبه گو، شهزاد پادشاهی را که آدمکش است با سحر کلام تبدیل به آدمی رام می کند. مثل سندیاننامه و پختیارنامه و کلیله و دمنه و طوطی نامه و... اگر این گونه است که هرچه در فرهنگ خود بگردیم، سوابق متن نمایشی و اجرای نمایش نمی بینیم. لایه به قول شما از به جایش کشیدند شخصیت‌ها یا یکدیگر پرهمیز می کردیم. من تصور می کنم هرچه در تاریخ کردیم می بینیم ما نتوانستیم به جایی برسیم که هر هنرمند ما دریا سه نفر را با یکدیگر دو گرم کند نه در هوش نمایش بلکه زوی محته چرا؟ پار آدمی است. آدمی باید هم پاراهوراست. بنابراین ما نمی توانستیم آتش را از بدزهم، آتش در فرهنگ ما چگونه بدید می آید؟ به موجب داستانی که در شاهنامه آمده، هوشنگ یک روز که در نخچیرگاه بود، از دور ماری را می بیند و سنگی را به سوشش پرتاب می کند. آن سنگ به مار نمی خورد و به سنگ دیگری می خورد و جرقه‌ای برمی خیزد. یعنی در نبرد با اهریمن است که آتش کشف می شود. ببینید مقوله کشف آتش در فرهنگ ما در مقایسه با فرهنگ غرب چقدر تفاوت دارد؟ بنابراین اگر این دیدگاه را بشکافیم و درباره اش بحث کنیم و به آن بپردازیم بدیهیم متوجه می شویم سبزی چیزی که برتر از ماست به باخشی یکم امر مافوقی و اعجابات - آن گونه که در غرب مطرح است- در فرهنگ ما مطرح نیست. در فرهنگ ما همکار و همپایر بیشتر مطرح است. به همین دلیل ما اسطوره پرومه نداریم. ولی به جایش اسطوره کاهو را داریم که با فریدون همدمست می شود تا ضحاک را سرنگون کند. اسطوره ما نشانه و مصداق این اندیشه بسیار عمیق ایرانی است که دو نیروی خیر و شر در نزاع با یکدیگر هستند و این راز در همه شئون فرهنگ ایرانی خجلی می بینیم.

بنابراین در فرهنگ ما درگیری بخشی از جامعه با بخشی دیگر آن به گونه ای که خواهان نابودی اش بشود و در زیر سرنگونی اش باشد، به ندرت دیده می شود.

اگر این زمینه ذهنی و اجتماعی نباشد هرگز درام پدید نمی آید. آن چنان که به عقیده من در طول تاریخ در جامعه ما پدید نیامد. **تاثیر به صورت چندصدایی اجرا می شود اما تعزیه نمایشی است که به صورت تک صوتی اجرا می شود به نظر شما این دو چه تفاوتی با هم دارند؟**

بله به همین دلیل تعزیه تئاتر نیست. در تعزیه دو نیرو با هم درگیرند به عنوان نماد خیر و شر که همیشه همانا است و همان بود. اجرای پنجاه ساله قبل با اجرای امروز چندان فرقی با یکدیگر ندارد اما در تئاتر هر اجرا با اجرای دیگر تفاوت دارد. به همین دلیل تعزیه آیینی است. باید تکرار شود، باید به همین شکل اجرا شود تا پیام خودش را به گوش همه برساند. اما وضعیت تئاتر فرق می کند. تئاتر افراد مختلف را از نقاط مختلف گرد می آورد. درگیر می کند. حوادث مختلفی را زندگی می کند، بدون اینکه الگوها ثابت باشند. به همین دلیل باید پذیرفت زمانی که در دوره قاجار تئاتر به ایران می آید و معنا پیدا می کند، ورودش در آن مقطع تاریخی معنادار. تئاتر یکی از نمودهای مدرنیسم است. یکی از جلوه های فرهنگ مدرنیته است مثل رمان که

در فرهنگ ما کلام قداستی

در فرهنگ ما کلام قداستی دارد مثل نقالی که گاهی اعجاب آفرین می شود. نفوذ کلام در جامعه ما خیلی بیشتر از نوشتار است. مثل شهزاد قصبه گو

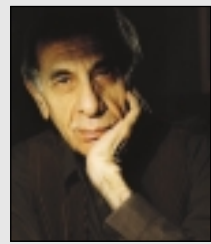
جلوه ای از مدرنیسم است. البته همه این مباحث جای تفسیر و توضیح بیشتر دارد که امکان دارد که کتابی که در دست تالیف و تدوین دارم به شکل مسبوطن به این مقالات برود.

یکی از موضوعاتی که مورد توجه شماست و در عرصان بسیاری از کتاب های شما جای گرفته، مضمون عشق است. شما چگونه به این مبحث نگاه می کنید؟

من مقوله عشق را یکی از سرپیچ های فرهنگ هر قوم و ملتی می دانم. اشتیاق منیع عشق از عشق چه از مرگ در واقع نشان می دهد که آن قوم تا چه اندازه می تواند با جهان هماهنگ باشد و کنار بیاید و کارهای خلاقانه ارائه دهد. برای من این مطرح است که می خواهم ببینم در فرهنگ ما مقوله عشق از منظر همکاری و همدلی دو نوع شکلی می گیرد تا همبگیر را کامل کند و با ایجاد خوددنبایی پر شکوه بسازند.

در آثاری مثل «درد عشق زلیخا» و «قصه سلیمان و بلقیس» به غیر از قرآن دیگر از چه منابعی سود برده اید؟

یکی از مهم ترین منابع تحقیق من تفسیر قرآن بود. یکی از منابع بسیار ارزشمند در باب این قصه‌ها، تفسیرهاست. این تفسیرها مابوری است که گاهی از خود آن نص تجاوز می کنند و مفسر خیلی از مباحث را به کمک تخیل گسترش می دهند. در

درباره ژان پیازه

آقای ستاری، شما دوران دانشجویی دروسن شاگرد ژان پیازه در مکتب روان‌شناسی بودید، چه بردی‌های آن هنرمت جهانی دارد چه خاطره‌ای از او دارید؟

روان‌پیاژه مردی بزرگ و بزرگی بود. آنشا یکپایار سر کلاسی درس عملی‌ای گفت که برای همیشه در ذهن من ماند. و مسیر زندگی مرا عوض کرد. وی گفت: در آن زمان که دانشجوی یکم، دوست داشتیم نمی خواستیم کار روان‌شناسی را عوض بکردیم. کنای دریا بود معرفت‌شناسی نویسم. بعداً با خود گفتیم نمی شود معرفت‌شناسی نوشت. ولی از بزرگ‌سال شروع کرد. بگفته باید دید که مفاهیم عقلانی چگونه از کودکی تصحیح می گردند. مثل علت، حرکت زمان و مکان و... این بود که خود گفتیم باید روان‌شناسی آموخت. به این ترتیب آن پیاژه پس از سی سال کار روان‌شناسی کتاب معرفت‌شناسی نویسی را در سه جلد نوشت. من وقتی این حرف‌ها را شنیدم، مهفوت شدم از اینکه وقت طلعی تا چه پایه است. به خود خرم گفتم. شاید برای اینکه فرهنگ خودمان را شناسیم ابتدا باید به اسطوره‌ها و قصه‌های خودمان بپردازیم به جای اینکه ابتدا دیدن‌های کلاسیک شروع کنیم. این بذری که ژان پیازه آن روز پاشید در من شکفت و مسیر زندگی‌ام را به این شکل تعیین کرد.

واقع مفسر قصه‌های قرآنی را زمانی (داستانی) می‌کند. بنابراین من هم از اصل منبع استفاده کردم که قرآن است و در مرحله بعد به تفسیرهای بسیار زیبایی که داریم رجوع کردم. همچنان که کتابی را که معروف به قصص‌الانبیاء و پیامبران است مورد توجه قرار دادم.

بعضی که امروز در ادبیات مطرح است شکل روایت است. نویسدگان معاصر شکل بدیع روایت را در قصه‌های قرآنی مورد توجه قرار داده‌اند. مثلاً در قصه یوسف و زلیخا روایت بسیار تازه و بدیع است. شما در تحقیقات خود در آثار مقدس این موضوع را هم در نظر داشته‌اید؟

خیر. من به شکل روایت نگاه نکردم. تحقیقات من در این آثار بیشتر روی مضمون و معنا تاکید داشت. ساختار روایتی چندان مورد نظر من نبود. من می‌خواستم ببینم قصه‌ای که قرآن درباره زلیخا و تعریف می‌کند چقدر با قصه‌ای که نورات تعریف می‌کند فرق دارد. بنابراین قصه‌ها را آنالیز محتوایی می‌کردم.

به چه نتایجی رسیدید؟ چه ایده‌هایی از این قصه‌ها دارید؟

در مورد قصه زلیخا می‌توانم این مثال را بزنم. در نورات این زن به عنوان یکی انسان گناهکار مورد

نکوهش قرار می‌گیرد. حال آنکه وقتی در قرآن این قصه را می‌خوانیم می‌بینیم، این زن درباره گناهکار بودن خود اعتراف می‌کند و در پی توبه کردن است. بنابراین تصور می‌کنم خرابدند در قرآن یک‌درا برای پذیرش توبه این زن در ارتباط با نگاه با می‌کند. چنان‌که وقتی تفسیرهای این سوره را می‌خوانید متوجه همین مسئله می‌شوید.

«روانکاری آتش» گاستون باشلار یکی از زیباترین کتاب‌هایی بود که ترجمه کرده‌اید و من آن مطالعه‌مگر آن بسیار لذت بردم. آیا کتاب دیگری هم از این نویسنده به فارسی برگردانده‌اید؟

یکی از مهم ترین آثار گاستون باشلار همین کتاب بروانکاری آتش است. این کتاب را تاثير فقط یک بار چاپ کرد در حالی من می توانست بارها آن را تجدید چاپ کند چون مورد احتیاط مخاطبان بود. کتاب دیگری از گاستون باشلار ترجمه کرده‌ام به نام «شعله شمع». این کتاب در واقع آخرین کتاب دربار شعله شمع خیال پروازهای های بسیار زیبایی این نویسنده بود. هرچند این کتاب هم بسیار زیباست و دارد. ولی کلا اصلی باشلار به بزرگی بود و معلم و استاد تاریخ علم مسووب می شد کتابی که دو سال قبل از آن ترجمه کردم و دفتر پژوهش های فرهنگ چاپ کرده کتاب «معرفت شناسی» است. این کتاب با وجود اینکه کتاب بسیار

کتابخانه

به چه چیزی علم می‌گویند؟ ماهیت علم چیست؟ دانشمندان چگونه کار می‌کنند و چگونه می‌اندیشند؟ راه‌ها و ابزارهای مختلفی تحت عنوان ترویج علم وجود دارد که به وسیله آنها می‌توان به مردم کمک کرد تا به اینگونه سوالات پاسخ دهند. در واقع به وسیله ترویج علم می‌توان به عموم مردم نشان داد که پیچیدگی‌های دانشی از ماهیت علم است ولی مانعی برای درک آن نیست.

کتاب به دلیل ویژگی‌هایش یکی از مهم‌ترین ابزارهای ترویج علم به شمار می‌آید. اما در کشور ما تا چه حدی از آن برای ترویج علم استفاده می‌شود؟ این کتاب‌ها باید چه ویژگی‌هایی داشته باشند تا عموم مردم را به سمت خود جلب کنند؟...

برای بافتن پاسخ این سوالات با دکتر منصور وصالی مدیر گروه پژوهشی ترویج علم مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور گفت‌وگویی انجام داده‌ام. وی دارای دکتری تریک از دانشگاه صنعتی شریف و عضو هیئت علمی دانشگاه شهید رجایی است. از دیگر فعالیت‌های علمی ایشان می‌توان به سردبیری مجله‌های نجوم و دانشگر اشاره کرد.

دکتر منصور وصالی از نقش کتاب در ترویج علم می‌گوید

مطالعه به سبک دانشمندان

گروه پژوهشی ترویج علم چه مدت است که تشکیل شده و چه کارهایی فراوان است انجام دهد؟

این گروه در دوره قبلی وزارت علوم پیشنهاد شده بود ولی در دوره جدید تأسیس شد و تقریباً از ابتدای امسال شروع به کار کرد. به طور کلی مسئله مهمی که در گروه ترویج مورد توجه است این است که علم جزئی از فرهنگ بشری است. در اینجا این سوالات مطرح می‌شود که ویژگی‌های دین و فرهنگ چیست؟ آیا این فرهنگ در کشور ما شکل گرفته است و اصلاً میزان درک مردم از علم چقدر است؟

در واقع پاسخ به این مجموعه سوال‌ها اینکه میزان درک مردم از علم تا چه حد است به سیاست‌گذاران علمی کشور کمک می‌کند تا برنامه‌ریزی‌های خود را به نحو شایسته‌تری انجام دهند.

این مورد از جمله کارهایی است که در این گروه مد نظر ماست ولی فعلاً به طور مشخص روی دو طرح کار می‌کنیم. یکی بررسی وضعیت ترویج علم در چند کشور از جمله هند، چین، ایران و... و دیگری بررسی میزان درک اخلاق علمی بین دانشجویان دکتری دانشگاه‌های ایران است.

ترویج علم و آشنایی عامه مردم با علوم مختلف تا چه حد اهمیت دارد؟

ترویج علم یعنی اینکه مردم نسبت به پدیده‌های اطراف خودشان درک صحیح پیدا کنند. یعنی مردم بدانند که دانشمندان چگونه کار می‌کنند یا می‌اندیشند و اینکه قرائت نیست فقط با یک علم آشنا شوند بلکه در کنار آن با شیوه کار آنها که بر اساس عقلانیت و تفکر است آشنا می‌شوند و یاد می‌گیرند که در حل مسائل خود تمام جوانب کار را در نظر بگیرند. در اصل هدف از آموزش علوم کمک به رشد تفکر انتقادی است.

چه راه‌هایی برای ترویج علم وجود دارد؟

ترویج علم (کتاب، مجلات، مقاله و حتی سایت‌های اینترنتی)، برنامه‌های تلویزیونی و رادیویی، موزه‌ها و خانه‌های علم، جشنواره‌های مختلف علمی که مخاطب آنها عموم باشد همگی از راه‌های ترویج علم به شمار می‌آیند.

از میان اینها مهم‌ترین یا به عبارت بهتر بهترین راه برای ترویج علم در کشور ما کدام است؟ این مسئله نیاز به پژوهش دارد و در واقع جزئی از کارهای گروه پژوهشی ماست.

ترویج علم با ویژگی‌های هر جامعه‌ای مطابقت دارد. مسلمانان دینی و اهدافی که برای ترویج علم داریم مطابق و همسان با کشورهای دیگر نیست.

برای پاسخ به این سوال باید ابتدا ویژگی‌های جامعه شناختی کشورمان یعنی مجموعه

موضوع را نشان داد تا افرادی به ادامه خواندن تشویق شوند یا مطالب به گونه‌ای انتخاب شوند که قسمتی از نیازهای افراد باشند و یا بتوانند مشکلی از آنها را حل کنند که همه اینها نیازمند داشتن اطلاع کافی از روانشناسی مردم است.

بیشتر کتاب‌های ترویج علم موجود در بازار مربوط به چه گروه سنی هستند و چرا از انتشار اینگونه کتاب‌ها استقبال نمی‌شود؟

بیشتر در حوزه کودک و نوجوان کار شده است زیرا یکی از مهم‌ترین گروه‌های هدف اینگونه کتاب‌ها، درگیر معضلی به نام کنکور هستند و تمام زمان خود را به مطالعه کتاب‌های کنکور و تست می‌گذرانند. در نتیجه فرصتی برای مطالعه‌های غیر درسی ندارند.

برای گسترش مطالعه کتاب‌های ترویج علم پیشنهادی دارید؟

ترویج علم به هر شکل نیاز به حمایت دولت دارد. در واقع خرج کردن در این راه هزینه نیست بلکه سرمایه‌گذاری است زیرا خود دولت پس از مدتی نتیجه آن را می‌گیرد. بهترین راه هم ورود به مدارس و در اختیار گذاشتن کتاب‌ها و مجلات ترویجی برای استفاده دانش‌آموزان است. البته باید به این مسئله نیز توجه داشت که وقتی آموزش و پرورش برای ترویج کتاب در مدارس طرح‌هایی اجرا می‌کند باید پیش از آن روی ذهنیت مسئولان مدارس نیز کار کند که این کتاب‌ها قرار است خوانده شوند و حتی پاره شوند نه اینکه در ویترین‌های مدارس چیده شوند و طی مراحل پیچیده در اختیار دانش‌آموزان قرار بگیرند.

کتاب نمی‌روند بنابراین از وجود کتاب‌های خوب هم آگاه نیستند بنابراین کتاب باید بین مردم منتشر شود و اینجاست که نقش تبلیغات و مجموعه‌ای که باید امکاناتی را فراهم کند تا اینگونه کتاب‌ها را به همگان معرفی کند، احساس می‌شود.

کتاب‌های ترویج علم چه ویژگی‌هایی باید داشته باشند؟

مهم‌ترین ویژگی، بیان مطالب به زبان ساده است. البته این به معنای استفاده از لحن خودمانی نیست. اتفاقاً لحن نوشتار باید رسمی باشد. در این مورد باید توجه داشت که بافت و زمینه فکری یک یک پژوهشگر از علم و اصطلاحات آن دارد در ذهن عامه مردم وجود ندارد پس باید به وسیله داستان‌پردازی آن را برای مخاطب تشریح کرد تا او احساس کند که این مطلب واضح به چیست؟ چرا مهم است و چرا باید آن را یاد بگیرد. در اینجا به این اصل توجه می‌شود که انسان چیزی را که در کنار محتوا باید به شکل ظاهر، گرافیک و صفحه‌آرایی اینگونه کتاب‌ها نیز توجه خاصی شود. زیرا اشکال می‌توانند در انتقال مفاهیم موثر باشند. در ضمن ظاهر کتاب می‌تواند نظر افراد را به خود جلب کرده و آنها را به خواندن تشویق کند. این مسئله همچنین در مورد انتخاب عنوان مناسب برای کتاب اهمیت دارد. عنوان کتاب باید به گونه‌ای انتخاب شود که با همگان ارتباط برقرار کند. به گونه‌ای که فرد پاسخ سوالات ذهنی خود را در آن پیدا کند. استفاده از واژه‌های پیچیده و یا برعکس عناوین بسیار ساده و ابتدایی خواننده را جذب نمی‌کند.

در کتاب‌های ترویجی باید بتوان جذابیت یک

ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی و تاریخی را در نظر بگیریم و با توجه به این ویژگی‌ها، راهکارهای مناسب را پیدا کنیم. هر چند فرهنگ مردم ما فرهنگی شفاهی است و اگر موضوعی را برای مردم تعریف کنید بیشتر به آن توجه می‌کنند تا اینکه همان‌را به صورت نوشته درآورید؛ این مسئله به نوعی تعیین مکانیسم‌هایی است که ما باید برای ترویج علم بیشتر به آنها توجه کنیم.

جایگاه کتاب در ترویج علم کجاست؟

یک بخش مهم و حیاتی در ترویج علم استفاده از فرهنگ مکتوب است که البته باید تقویت شود. هدف ما تنها این نیست که علم را ترویج کنیم و بدانیم که چه روش‌هایی برای آن مناسب‌تر است بلکه در کنار آن ایجاد فرهنگ مطالعه نیز جزئی از اهداف ماست. در واقع استفاده از فرهنگ مکتوب هم برای ما معضل و مشکل است و هم هدف. در خصوص کتاب‌های ترویج علم باید به این مسئله هم توجه کرد که حلقه واسطی بین کتاب و مردم وجود ندارد. مردم هم به خودی خود به سمت

بافت و زمینه فکری که یک پژوهشگر از علم و اصطلاحات آن دارد در ذهن عامه مردم وجود ندارد و پس باید به وسیله داستان‌پردازی آن را برای مخاطب تشریح کرد

مقاله

نیمه کاره‌نویس

دنیای دیجیتال هم به مؤلف حق می دهد

اطلاعاتی اند که اطلاعات در آنها به صورت کتاب‌های الکترونیک، مجلات الکترونیک و... ذخیره شده است. در این کتابخانه‌ها محتوای دیجیتال می‌تواند به انواع گوناگون ذخیره و بازیابی شود که حق مؤلف آنها کاملاً بحث‌برانگیز است. ری‌وال در مورد حق مؤلف صفحات چاپی و شکل الکترونیک می‌گوید: شکل الکترونیک هیچ‌گونه حق مؤلفی مانند آنچه در مورد صفحات چاپی به کار می‌رود ندارد بلکه یک نوشتار الکترونیک است که فقط دارای حق مؤلف محتواست.

موضوعات حق مؤلف با آرزوی کردن اطلاعات دیجیتال و حفاظت از منابع دیجیتال نزدیکند و به هم

همانطور که ویلیام‌وی آر‌مورد مقاله‌ایده‌های کلیدی در معماری کتابخانه‌های دیجیتال اشاره می‌کند چارچوب فنی معماری این کتابخانه‌ها درون یک چارچوب فنی و حقوقی است. نظام‌های اطلاعاتی جامع حرفه‌ای با تمرکز خاصی که روی نیازهای خودشان داشته‌اند، ایجاد شده‌اند. در ابتدا تأکید این سیستم‌ها بر دسترسی پایدار بودن اطلاعات و رایگان بودن آن برای همکاران و عموم بوده است. اما پس از مدتی کتابخانه‌های دیجیتال درون یک چارچوب حقوقی - اجتماعی و اقتصادی بزرگ‌تری قرار گرفتند و وظیفه نظام‌های حقوقی، رمزگذاری کردن این چارچوب اقتصادی و اجتماعی به سرعت در حال تغییر است.

حوزه‌های حقوقی مرتبط شامل حق کپی‌برداری، حق اجرا و دیگر حقوق مالکیت فکری، حقوق ارتباطات و حقوق بین‌الملل است.

در عصر دیجیتال، حمایت از حق مؤلف وظیفه کنترول‌های ملی است که این مسئولیت را از دوش مدیران سطح‌بالای مراکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های دیجیتال برانهد و به راحتی آن را در قالب سیستم‌های مدیریت حق مؤلف به اجرا درمی‌آورد.

جمع‌آوری اطلاعات دارد حائز حق و پاسخگوی تولید محتوایش باشد. اما کسی هم که در باره این محتوا تصمیم‌گیری می‌کنند باید رفتار مسئولانه داشته باشند. کتابخانه دیجیتال پیشرفت نمی‌کند مگر اینکه بر محتوا مسئولیت حقوقی داشته باشد. به خصوص روی‌ری که محتوا وظیفه آنها ذخیره و انتقال اطلاعات است. براین در معماری کتابخانه دیجیتال باید بین حوزه‌های مسئولیت و حقوقی، با بخش‌های مختلف دیگر مرز مشخص‌شده باشد. با وجود سیستم‌های مدیریت حق مؤلف، مدیران دیگر هدفه اینگونه مسائل حقوقی را ندارند و حق‌کندن تمام اطلاعات حق مؤلف در بیرون آثار دیجیتال مانند آثار مازگ‌ها باعث مشخص بودن مؤلف و پدیدآورنده هر اثر و نحوه ارتباط با او و گرفتن مجوز از او می‌شود.

بر اساس معماری کتابخانه دیجیتال کان‌اوپن‌سکی یک طرح فنی را فراهم کرده که با ساختار حقوقی مطابق است. در این معماری به حقان اثر واردند مالکیت فکری اجزای نگاشته می‌شود و حق اثر می‌تواند تا یکصدسال و بیشتر دوام داشته باشد.

کتابخانه دیجیتال، کتابخانه‌هایی شامل پایگاه‌های

گروه خورده‌اند برای نمونه مجلات الکترونیک می‌توانند موضوعات بسیار بحث‌انگیزی برای کتابخانه‌ها باشند که به مالکیت و حفاظت رسانه دیجیتال و تعیین نقش‌ها و مسئولیت‌های برای نگهداری و استمرار آرزوی دیجیتال ارتباط دارد.

در نظام‌های مدیریت حق مؤلف، پایگاه‌های اطلاعاتی شامل اطلاعاتی درباره آثار، مؤلفان و دیگر صاحبان حقوق است. این اطلاعات در کمک به فرایند صدور مجوز برای استفاده از آثار به وسیله دیگران مورد نیازند. هسته اصلی این نظام‌ها دو چیز است: شناسایی اطلاعات و حقوق و دیگری ابزار صدور مجوز. استفاده‌کننده به وسیله یک نظام کامل مدیریت حق مؤلف الکترونیک، اطلاعات و حقوق قابل دسترسی را کاش می‌کند و به‌طور پیوسته درخواست مجوز را ارائه می‌کند و بدون هیچ‌گونه دخالت انسانی پاسخ خود را از نظام دریافت می‌دارد.

در واقع نظام‌های مدیریت حق مؤلف تکنولوژی‌های

است که صاحبان حقوق را قادر می‌سازد که به‌طور قابل

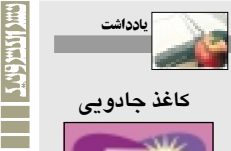
اعتمادی دسترسی به آثار دیجیتالی را اداره و کنترل کنند و به‌طور انومالیک شارژ کنند.

مزیت شبکه‌های دیجیتال در این است که انتشار محتوای دیجیتال را سریع، آسان و غیر قابل شناسایی می‌کند. نظام‌های مدیریت حق مؤلف بر اساس مفاهیم نظام‌های معتدل یا پوشش‌های دیجیتال اینم قرار داده شده است که محتوای یک ری‌ت شده را محافظت می‌کند و دسترسی و کپی گرفتن بعدی فقط در گستره مجاز و دارای اختیار به وسیله صاحب حق مؤلف را اجازه می‌دهد. بشرط آن در صنعت نرم‌افزار در حال تست در نمونه‌ها و مدل اصلی نظام‌هایی که طراحی شده برای یافتن، جلوگیری کردن، محاسبه کردن و وضع کردن دقیق پرداخت‌ها برای استفاده‌هایی که دامنه آن از بارگذاری تا رفعه و

گرفته‌ای از آثار دیجیتال برای راحت دیدن و شنیدن است. سیستم‌های مدیریت کپی‌رایت همچنین در لایق مقرراتی بزرگ نمودار می‌شود. صاحبان حق مؤلف بحث کرده‌اند که حمایت کنترول‌وزکی به تنهایی نمی‌تواند جلوی کپی‌برداری‌های غیرمجاز را بگیرد. مگر آنکه قانون جریمه‌هایی وضع کند برای آزر راه‌یادداشتن تکنولوژی‌ها و دورزدن آن.

در سال ۱۹۹۵ زیروی وظیفه زیربنای اطلاعاتی در وزارت

اجرای کلیتاً یک گزارش کنسی عرضه کرد که دیدگاه‌های دولت را درباره مالکیت فکری و زیربنای ملی اطلاعات توضیح می‌دهد. این گزارش شامل تغییرات پیشنهاد شده در قانون کپی‌رایت است که به مشکلات درک شده و پی‌برده شده درباره کاربرد قانون برای آثار دیجیتال است. می‌پردازد. قانون حمایت ملی زیربنای اطلاعاتی حق مؤلف، ترجمه نمونه‌ها و دقیق طرح‌های پیشنهادی گزارش دولتی است که در پاییز ۱۹۹۵ منتشر معرفی شد. هرچند آنچه قانون حمایت ملی زیربنای اطلاعاتی حق مؤلف در ایالات متحده ملی زیربنای اطلاعاتی باعث مخالفت سخت از سوی گروه‌های مختلفی شده که شامل دانشجویان، کتابداران، ISP، (فراهم آورندگان خدمات اینترنت) و سازندگان تجهیزات الکترونیک مصرفی می‌شد. اما اصعب مشخص این بحث این است که NIPA شامل یک فصل (فصل ۱۲) می‌شد که برای قانون کپی‌رایت برنامهریزی و حمایت از نظام مدیریت حق مؤلف دیجیتال طراحی شده بود.

یادداشت

کاغذ جادویی

کاغذهای دیجیتالی با ظاهر و احساس کاغذهای معمولی، اکنون دیگر پدیده‌ای نیست که فقط در داستان‌های علمی-تخیلی دیده شود. اگرچه کاغذ دیجیتالی کامل با تمام خصوصیات کاغذهای معمولی هنوز وجود ندارد، اما تعدادی از شرکت‌ها هم (کون‌محصول تجاری اولیه از این فناوری را که ممکن است روزی در تایلوهای بزرگ پیام‌های بازرگانی (بیلورده) صفحات نمایش کامپیوتر و یا در کتاب‌های یا قابلیت چاپ مجدد ظاهر شوند، عرضه می‌کنند.

چالش تکنولوژیکی برای کاغذ دیجیتالی این است که نه تنها باید تا حد تعادل پایدار قابل استفاده مجدد باشد، بلکه باید از مقدار نسبتاً کمی برقی نیز استفاده کند. برای مثال، تصاویر باید با استفاده از نور انعکاسی (مانند کاغذ واقعی) به نمایش درآیند نه سطح کردن نور (مانند صفحه نمایش کامپیوتر کثیف یا تلویزیون). این ابداع ممکن است به زودی ماهیت کامپیوترهای دستی (handheld) را دچار تحول کرده و به یک نسل جدید از دستگاه‌های الکترونیک منتهی شود. به علاوه، کاغذ دیجیتالی باید یک ریزپردازنده، یک منبع انرژی و قابلیت اتصال به دنیای خارج یا استفاده از فناوری می‌سیم مانند Bluetooth را داشته باشد.

اما آنچه به این کاغذ جلوه جادویی می‌دهد، جوهر دیجیتالی آن است. اگرچه برای تولید این محصول چند فناوری با یکدیگر به رقابت پرداخته‌اند، اما همه آنها از یک عنصر تصویری مبتنی‌بر سی‌بی‌ام می‌تواند یک نقطه می‌اند. سی‌بی‌ام روی صفحه ایجاد کند، استفاده می‌کنند. در یکی از روش‌ها، عنصر تصویری یک توب کوچک است که یک سوی آن سفید و سوی دیگرش سیاه است. توب می‌تواند با چرخیدن، قسمت سیاه یا سفید را نمایان کند. در فناوری دیگر هر عنصر یک کیسول کوچک است که درون آن ذرات میکروسکوپی جوهر کمرنگ با بار مثبت و جوهر تیره با بار منفی قرار دارد.

یک صفحه مدار چاپی قابل انعطاف حاوی یک شبکه سیمی طریف در امتداد پشت کاغذ قرار می‌گیرد که در پشت هر عنصر تصویری یک نقطه قطع دارد. اگر ولتاژ کمی به یک سیم افقی و یک سیم عمودی داده شود، یک حوزه مغناطیسی کوچک در نقطه قطع این سیم به وجود می‌آید. یک ریزپردازنده، ولتاژ ورودی به شبکه را برای تولید تصویر کنترل می‌کند. هر بار که ریزپردازنده شبکه را فعال می‌کند، یک تصویر جدید روی صفحه نمایش ظاهر می‌شود.

سیم کشی کاغذ دیجیتالی حدوداً تراکم مدارهای مدرن را گسترش داده است. کاغذ دیجیتالی ۱۸۵x۱۱۱ اینچی با درجه وضوح ۳۰۰ نقطه در اینچ را در نظر بگیرید (مانند خروجی یک چاپگر مدل قدیمی). اما کاغذ فقط برای به نمایش آوردن یک تصویر سیاه و سفید به ۸۷ میلیون از این کیسول‌ها نیاز خواهد داشت!

برگرفته از سایت مرکز کتاب‌های الکترونیک ایران

کتابخانه الکترونیک

کتابخانه مرکز تحقیقات صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

کتابخانه مرکز تحقیقات، مطالعات و سنجش برنامه‌ای صدا و سیما در سال ۱۳۷۱ با هدف اطلاع‌رسانی و ارائه منابع اطلاعاتی به پژوهشگران و علاقه‌مندان به کتابخوانی تاسیس شد. در حال حاضر این کتابخانه دارای حدود ۱۷۰۰۰ عنوان کتاب فارسی، ۵۰۰۰ عنوان کتاب لاتین، نزدیک به ۱۰۰۰۰ عنوان گزارش، مونوگرافی، نامه‌نامه و ۳۰۰۰ لوح فشرده فارسی و لاتین است. این کتابخانه از کتابخانه‌های تخصصی است و در آن کتاب‌هایی با موضوع ارتباطات و رسانه، فلسفه و علوم اجتماعی، تاریخ، دین، ادبیات و علوم سیاسی نگهداری می‌شوند. کتابخانه مرکز تحقیقات دارای بخش‌هایی با عنوان مجرن، مرجع، نشریات، آرشید اسناد و مدارک است که بخش آرشید اسناد و مدارک آن بیشترین سایر بخش‌ها را دربر گرفته است. مرکز تحقیقات خود از این بخش بهره می‌گیرد. بخش نشریات این کتابخانه یکی دیگر از بخش‌های فعال آن است که نزدیک به ۳۵۰ نشریه داخلی و خارجی در حوزه علوم انسانی دارد. همچنین در بخش اطلاع‌رسانی خدمات مربوط به بانک اطلاعات، نمایه کتابخانه‌ای و امکانات تخصصی جست‌وجوی سایت‌ها در اینترنت به پژوهشگران ارائه می‌شود. لازم به ذکر است اینجان که در سایت اینترنتی این کتابخانه به نشانی الکترونیک www.rnib.ir آمده است سالانه صدها عنوان کتاب فارسی و لاتین به منابع علمی کتابخانه افزوده می‌شود.

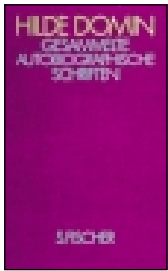

یادداشت

علی عبداللہی

نگاهی به کتاب «روز آبی» سروده هیلده دومین، شاعر آلمانی

ترجمه مه آلود از روزهای آبی

بی آنکه بخواهم درباره کیفیت و کمیت آثار ترجمه شده از آلمانی به فارسی اشاره کنم باید یادآور شوم که به همت مترجمانی که اکنون آثار آلمانی را به فارسی ترجمه کرده‌اند ما به تنگیبه نظرگیری از شعر آلمانی دست یافته‌ایم و نام‌های چون ریلکه، تراکل، سلان، فرید، اوسلندر و … برایمان فقط در حد نام مطرح نیستند بلکه از آنها آثار درخشانی در دست خواننده ایرانی قرار دارد. این ترجمه‌ها به هر نحوی که بوده‌اند، دنیای خوانندگان و شاعرانمان را وسعت بخشیده‌اند. ذکر این مقدمه در واقع به مناسبت انتشار کتابی از «هیلده دومین» به نام «روز آبی» شاعره‌ای کمتر شناخته‌شده به زبان فارسی است که اخیراً به قلم شاعر خ راغی در انتشارات «نقش‌مان» ارائه شده است و در واقع نوع ترجمه این اثر مرا به نگارش این مقدمه واداشت. نقل از هرچیز باید به مترجم در ارائه این اثر دست مرز یاد گفتم، چون ترجمه آثار این شاعر متأسفانه جز یک شعر در کتاب تازه انتشار یافته «شعر و شهود» محمود حدادی و چند شعر در مجلات، دو جای دیگری به فارسی موجود نیست. از این رو کار مترجم قابل تحسین است. حتی نگارنده که به میزان زیادی شعر آلمانی را به ایرانیان معرفی کرده، این شاعره را از قلم انداخته است. هیلده دومین که اخیراً در گذشت شاعر عجیب و غریبی بود، با زندگی جالب و شاعری خاص که در مقدمه مترجم کتاب «روز آبی» از او و آثارش گفته شده‌است، اما آنچه مرا به نوشتن این یادداشت واداشت، کم بودن سبک شاعره یاد شده در این ترجمه است. به سخن دیگر ذکر گوئی زبان شاعر در ترجمه و فحیم شدن بی اندازه آن است. کتاب «روز آبی» در عین پاکیزگی و انتخاب درست و بجا از آثار هیلده دومین، از دو جهت قابل انتقاد است. نخست از نظر تاراپرایی زبان ترجمه با زبان شاعر، دوم در ارائه زبان فارسی نادرست و عبارات نامیجا در مواردی که درک آن نیاز به مقابله با متن آلمانی ندارد. هر کسی که شعرخوان باشد و فارسی امروز را بشناسد یا لذک دقتی گفته نگارنده بی خواهد برد. هیلده دومین به گونه آثارش به زبان آلمانی - از جمله شعرها و رمان بهشت دوم-اش «نویسنده‌ای است با زبانی نرم و قابل اعطاق و اساساً شاعری. زبانی چون زبان اوسلندر، نلی ساسکی و اریش فرید که البته بازی زبانی در آن جایگاه بسیار کم رنگی دارد. این بار هانس کونرگ گادامر در نقد شعری از او در کتاب «تفسیرهای مضامین» به همت خود شاعره به آلمانی و ترجمه وروان و سلیس محمود حدادی به فارسی می توان دید، آنچه شعر دومین را برجسته می کند، جهان شگفتی است که در پس واژه‌های او وجود دارد و اساساً شعری است فحامت‌گریز و سهل و مستقیم همانند شعر شمس لنگرودی، بیژن جلالی وکلاهی اهری در فارسی. این است که نخستین مسئله‌ای که در این ترجمه به ذهن متبادر می شود فحامت زبانی سراینده است. انتخاب جینین زبانی، شاید باعث ورود بسیاری از لغزش‌ها به ترجمه شده است که در بخش دوم این گفتار مبرهنه‌هایش را می آورم. شعر اول، کشاخ/سرور/ این نجیب‌ترین حیوان/ این کشاخ مهربان/چنان است آرام که کسی را توان

شدنش نیست/ که کی می آید و می رود/حیوان خانگی ام /سرور/ و به گاه شنشگی /اشک‌های رویاها را ایس می زند. این شعر با توجه به متن اصلی و به سادگی می توانست این طوری ترجمه شود، کشاخ/شادی/نجیب‌ترین حیوان/کشاخ مهربان/چنان آرام است/ که کسی نمی شودش/ که کی می آید و کی می رود/حیوان خانگی من/ شادی/نشته که می شود/اشک رویاها را می ایسد. عبارت «این» درست است که در متن آلمانی آمده اما با توجه به اختصار شعر و منطق زبان فارسی، ضروری نمی نماید و نیز لازم نیست که مترجم بگوید «چنان است آرام» تا به شعر آهنگ بدهد در صورتی که متن اصلی دعوی وزن ندارد. «توان شدنش نیست» آر کالیپک اثر از متن است و اگرچه این برداشت در بطن متن اشتباه می شود اما «نمی شنودش» ساده تر و شاعرانه تر است. «به گاه شنشگی» باز هم از منطق زبانی شاعر خارج می شود، شاعره می گوید، وقتی نشته می شود/یا «نشته که می شود» - اشک‌های رویاها» نیز به فارسی نادرست است. وقتی دو عبارت جمع بی دویی در جمله‌ای می آید، درست است که در متن آلمانی اروپایی آوردن آن الزامی و درست است. ولی در فارسی نیازی به آن نیست «اشک رویاها» یا «اشک‌های رویا» فارسی تر و درست تر است. این شعر را به این جهت آوردم که متن اصلی زعفران‌ها و پامچال‌ها» ص ۳۱، «کفکشان‌هایی از سربته و دیواره»، «پامچال‌ها» از جمع پندیم، در «سربته‌ها و دیواره‌ها هم همین طور». در آلمانی حتماً باید بگویید *wende* اما در فارسی چهاردیواری» می گویند: «سربته‌ها و چهاردیواری.» قید «همیشه» هم که خودش جمع

است. این موارد متأسفانه از زبان‌های خارجی وارد زبان فارسی شده‌اند و در ترجمه باید به آنها دقت کرد. موارد دیگر از این دست ترجمه اعمال مجهول است. در زبان فارسی در موارد بسیار کمی نیاز به مجهول داریم و می توانیم به جای آن سوم شخص بیابوریم. مثلاً «گفته می شود» را به راحتی می توان گفت: «می گویند» که هدف همان است. مثال‌هایی از کتاب «چون عروس‌های دریایی/ که دیواره‌ها به بیرون شسته می شوند» ص ۲۲، «باد ما را به ساحل پرتاب می کند/چون عروس‌های دریایی را/ که می شوید به برون می افکنند.» «بزها یا پستان‌های سنگین» به گونه‌ها زانده شدند» ص ۲۷. «دانه‌ای افشاندند نمی شود» ص ۲۲. «چنان چه وحشت زده‌ام/ که خوابم گسسته می شود» ص ۲۸. «آن گاه نامشان فر خوانده می شود» ص ۳۱. «باید از تو بازی شود/ هر روز از تو بازی شود» به بیرون نمی شد ص ۳۲. مورد دیگر که در ترجمه از زبان‌های خارجی حائز اهمیت است، به ویژه در آلمانی، ترجمه افعال کمکی است. مثل جمله *Es kam regnen* را نمی شود ترجمه کرد: «می تواند باران بیاید» زیرا فعل توانستن وخواستن معمولاً برای حالتو و آسان به کار می رود. خواست و توان فقط از ذهن زانده برمی آید. پس باید گفته احتمال می رود امکان است باران بیاید. در ص ۹۰ می خوانیم: «بچرا که قطره‌های باران نمی خواهند شماره شوند!» مگر قطره‌های باران چنانند که بخواهند یا نخواهند؟ درست آن شاید این بشود: زیرا قطره‌های باران را نمی شود شماره‌ایا «قطره‌های باران از شمردن مان تن می زنند» یا « از اینکه بشماریم شان گریزانند» چیزی از این دست. نمونه‌هایی از این دست فقط در این ترجمه نیست بلکه در زبان رسامه‌های ما و حتی ترجمه‌ها بسیار است.

عبارت‌های بی معنی در زبان روزمره که «امروز می تواند دریا طوفانی باشد»! را بسیار اینجا و آنجا می شنویم. آوردن این نکته‌ها از آرتوست که نگارنده سال‌هاست به تدریس مشغول است و بارها به دانشجویانش گفته و از طرفی خود در آغاز کار مرتکب این لغزش شده و به تجربه دریافته که ترجمه افعال کمکی یکی از مباحث دشوار و دقیق در ترجمه آموزشی است. اما نمونه‌های فارسی نادرست این ترجمه که نیازی به قیاس با متن اصلی ندارند. «جنترهای سپید»، می توانند که فرود آیند» ص ۹؛ روزی نامعلوم /شاید با کمال میل/ پذیرفته خواهد شد. ص ۲۰. می دانیم که با «شاید» فعل التزامی می آید: پذیرفته شود، توان دل کنند باید او هم نیز/

آنچه شعر «دومین» را برجسته می کند، جهان شگفتی است که در پس واژه‌های او وجود دارد و اساساً شعری است فحامت‌گریز و سهل و ممتنع

ص ۲۵. «هم» و «نیز» مترادفند یکی باید حذف می شد؛ در سایه‌سار رویه رشدش گذاریم ص ۲۷. «رو به رشد» برای اسپاه‌ساره به کار نمی رود! «اما با دلفین‌های برده‌مانه‌اش» ص ۲۹؛نگاه تو گوئی ندانسته/ چون او که به تن ضربتی افند/ ص ۳۱ «استخودوس شکوفته بوده» ص ۳۷. «لاخ‌های کوچک» اثر فارسی «گره‌خراش» می گویند. «در پیش اجاقی» و «سوسک طلاهی را بر زمین می گسترده» ص ۳۸. «دیواره و دیواره»*«پارها»* ص ۴۱. «فاصله لطیف کوچک میان من و توست» ص ۴۲. «بره سیاه کوچک چموش» ص ۴۴ [چموش برای بره به کار نمی رود بلکه برای اسب و الاغ به کار می رود. بره «بازبگوش» و «ناقلا» یا «بومگ» درست است.] «سه سطر پایین تر ددر کدامین طوبیله امن؟» «طوبیله» یا «اصطبل» برای اسب و الاغ گاه به کار می رود. «آغل» درست است. «سگ‌هایت راه خانه فروگذار» ص ۵۵ «سگ‌هایت را در خانه گذار» معنای درست است. «فرو گذاشتن گذاردن» معنای درست است. «نم دهده، مگر شیور»*«ارایردم»* ص ۵۵ برمدان برای آفتاب و گل‌ها با کار می رود. «آدمیان» و «آدمیه»*«اند»* درست است. «چه گاه ورودمان در هر دوره اینجا» *«in der»* دوره ترجمه شده که به هر هر دو دست، درست است [شدنی کشم زده یعنی چه؟ ص ۶۹-سرزمینی که هرگز بر آن «بال‌هایشان را در آفتاب می خشکانند»! «احسنگانند» را نباید به معنای «حسنگ‌دارند»! کار بردص ۷۸. این لغزش در ص ۸۹ هم آمده است. «درخ فلک می گذرد» (به جای می چرخد/ می گردد» ص ۸۳ «که خسورای کردن را می بایست؟» ص ۸۳ «برای خوشش فروتنگای» ص ۹۶ «به معنایی دارد؟» «بایدبگر را تسلی ده» ص ۱۱۷. «به جای همدیگر/ یکدیگر را تسلی دهیم!» استفاده از کلمه «هجرت» در هر دو برد به جای «رفتن» و «کوچیدن» یا «کوچ». می دانیم که «هجرت» در فارسی معنی خاصی دارد و به سفر بزرگان می گویند مثل هجرت پیامبر؛ شاید می شد کلمه «جلاهی وطن» را به جای آن آورد. ص ۱۱۹ و ۱۲۲. نکاتی از این دست باز هم هست که از آوردن آن در می گذرم.

این نوشته را هم از سر وظیفه معلمی به خاطر علاقه‌مندان به ترجمه نگاشتم به هیچ چیز دیگر اما عیب می جمله بگفتی هنرش؛ باید مصفاغه بگیریم که مترجم کتاب «روز آبی» شعرهای خوبی را از شاعر برگزیده و در همه موارد تقریباً هیچ نادرستی و عدم تطابق معنایی یا متن اصلی ندارد و مستند شعرهایی که با همه آنچه گفتیم خوب از آب درآمده‌اند و لغزش ندارند. ر. ک صص ۷۷،۸۷،۸۸،۸۹،۹۰،۹۱،۹۲.

این لغزش‌ها هم در تحلیل ناهلی با مشورت ناسر یا ویستاوری توانا و مترجمی آشنا به زبان آلمانی به سادگی قابل حل خواهد بود. از آنجا که مترجم این کتاب گوید را آلمان زندگی می کند، راهیابی این لغزش‌ها تا حدی طبیعی می نماید چون مترجم در فضای زبان فارسی امروز نمی زید و این مسئله در مورد اغلب مترجمانی که دور از حوزه زبان فارسی هستند، صادق است. برای مترجم وناشر آرزوی توفیق می کنم.

راه‌محمد(ص)

امیرحسین شرافت

در صفحهٔ فهی از دو طریق مختلف و مغایل هم یعنی «سبیل‌الله» و «سبیل‌الغی» نام برده شده است. سبیل‌الله در قرآن مجید حدود ۶۷بار با واژه‌های گوناگون تکرار شده است. گاهی به صورت «سواء السبیل» و گاهی «سبیل‌الرشاد» و بعضاً هم «سبیل‌الرشاد» و در مواردی هم به صورت «سبیل الاسلام» و یا «سبلة» و «سبلی» آمده است و همه این تعاریف گوناگون روشنگر و نشان‌دهنده راه خداست و اینکه راه خدا را می‌نامند مستقیم و عقالنی و نظری. «سبیل الشیطان»، «سبیل‌الغی» و «سبیل‌الطاغوت»، «سبیل‌المفسدین»، «سبیل‌المجرمین» و «سبیل‌الدین لایحسون» قرار دارد که توصف شیطان صفتان، طغیانگران، فسادیشتگان، کهنکاران و جاهلان است.

پس در زندگی دو راه بیشتر ناداریم. یکی راه خدا و راه سعادت و پیروزی و دیگری راه شیطان یعنی راه فقرات و بدبختی و هر کدام از این دو طریق، علائم و مشخصات و آثار مخصوص به خود را دارد و این علائم به طور مستوفی در قرآن مجید و سنت نبوی بیان شده است. از طرف دیگر قرآن مجید صراحت دارد که راه خدا به وسیله پیغمبر او مشخص می‌شود پس «علی‌القول قَدْ افطاع‌الله» هر کس راه‌محمد(ص) را ببیند و از اطاعت کند، راه خدا را پیدا و از خدا اطاعت کرده و اصلاً راه‌محمد(ص) را نمی‌اند که همه خدا می‌دانند آن را انتخاب کنند. اتفاقاً تک‌لم‌فی رسول‌الله صوحسنه که می‌توانید باقتقاد کردن به پیغمبر، خطوط خود را اصلاح و در صراط مستقیم قرار گیرید.

پس اگر راه محمد را بشناسیم و مشخصات و علائم راه او را یاد گرفته و به کار گیریم باز خدا را تشخیص داده‌ایم و با تشخیص راه خدا و قدم گذاشتن در آن، سعادت ابدی و فوز اخروی را از آن خود کرده‌ایم. کتاب «راه محمد(ص)» تألیف مرحوم آیت‌الله سیدرضا صدر که خود تلاشگری خستگی‌ناپذیر در پی‌یون راه خدا و رسولش بود، اثر ماندگاری است که «راه‌محمد(ص)» در آنجا مختلف آن نشان داده شده است. راه‌محمد(ص) در زندگی فردی و اجتماعی، راه‌محمد(ص) در ارتباط افراد خانواده یا یکدیگر، راه‌محمد(ص) در حکومت، راه‌محمد(ص) در ارتباط فرهنگ‌ها یا یکدیگر، راه‌محمد(ص) در ارتباط حکومت اسلامی یا اقلیت‌های مذهبی و راه‌محمد(ص) که ... راه‌هایی است که خواننده را با رسول خدا و سیره و روش علمی زندگی‌اش بیشتر آشنا می‌کند.

مرحوم صدر خود در معرفی کتابش می‌گوید: این کتاب، تاریخ زندگی پیغمبر خاتم‌نبیست؛ چون نویسنده‌اش مورخ نیست، مورخ باید در تاریخ تخصص داشته باشد و چنین تخصصی برای نویسنده نیست. اگر بگویم بهره‌ای است از تاریخ حیات آن حضرت و نگاهی است کوتاه به راه او، شاید گراف گفته باشیم.

آیت‌الله صدر در کمال تواضع ادامه می‌دهد: در این کتاب از سبک شرح حال نویسی صرف‌نظر شد و سبک‌دیگری در نگارش به کار رفت. سحرش‌نث برتر و بالاتر از آن است که چون نمی‌تواند، شرح حال آن حضرت را ننویسد.

ویرایش دوم کتاب راه‌محمد(ص) به اهتمام سیدقادر خسروشاهی در ۳۰۰۰ نسخه و قیمت ۶۰۰۰ تومان از سوی موسسه بوستان کتاب روانه بازار نشر شده است.

یاران امام در روزهای انقلاب

مریم سعود

سی‌وهفتمین کتاب از مجموعه آثار یاران امام به روایت استاد ساراگ دربرگیرنده اسناد مبارزات شهید، حجت‌الاسلام محمدعلی منتظری است. کتاب عهدیه حجت‌الاسلام محمد منتظری بر اساس اسناد موجود در بایگانی ساراگ و دایره بخش از فعالیت‌های وی است که کشف و علفی شده‌بود. در این کتاب برای تسهیل در دسترسی به اسناد و کیم و کشف آنها، ترتیبی واحدی در بالای صفحات آن مورد لحاظ قرار گرفته و توضیحاتی در داخل جو قالب آورده شده است. به علاوه، این گزارش‌ها و منتهایا، به‌منظور سهولت دسترسی در این کتاب به ترتیب تاریخی تنظیم شده‌اند.

کتاب عهدیه حجت‌الاسلام محمد منتظری؛ در ادامه سی‌وهفتمین کتاب‌های یاران امام به روایت استاد ساراگ در ۳۲۸ صفحه به اهتمام تصویر تمام اسناد و عکس‌هایی از این شهید توسط مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات در قطع وزیری، شمارگان یک هزار و ۵۰۰ نسخه و قیمت ۲۰ هزار ریال انتشار یافته است.

دی ماه در تدارک فجر

رضا قربانی

دعه اول دی ماه ۱۳۵۷ یکی از حساس‌ترین دوره‌های تاریخی در انقلاب اسلامی است. بالاگرفتن نطظرات دانش‌آموزی و تعطیلی مدارس از طرف رژیم، تحصن دانشگاهیان در دبیرخانه دانشگاه تهران برای بازگشایی مراکز علمی، قطع صادرات نفت از جزیره خارک و اعتراض رژیم اشغالگر قدس و آفریقای جنوبی، برپا نکردن جشن کریسمس از طرف رهبران ارمانه ایران به پاس خون شهیدان نهضت مردم و شهادت دکتر کامران نجات‌اللهی و نظاهرات و تحصن‌های جدید جماع دانشگاهی از جمله مواردی بودند که مبدا راهپیمایی‌های تازه شد.

تسلیم بخشی از بنده ساواک و گسترش شجاع نفوذ آزادی خواهی مردم در همه قشرها یکی از گزارش‌های استثنایی مندرج در اسناد ساواک است که نشان از همه‌گیر شدن نهضت انقلاب می‌دهد. حضور یک گروه ۱۵۰ نفری از جاسوسان سازمان سی. آی. ای، حضور شاپور بختیار و استعفای ارتشید از هاری در سالگرد کشته شدن طاهرات مردم قم در اعتراض به چاپ مقاله موهن علیه امام خمینی (ره) در روزنامه اطلاعات از جمله عواملی بود که در قیام مردم مشهد و شهادت ۳۰۰ نفر در این شهر موثر بوده است.

جریان اعتصاب کارکنان شرکت نفت که در نهایت منجر به استعفای دسته جمعی بیش از ۲ هزار و ۲۰۰ نفر از آنان و قطع صادرات نفت از جزیره خارک شد یکی از مهم‌ترین رویدادهای تاریخی است. امام خمینی (ره) طی حکمی از دیار نجید، مهندس مهدی بازرگان را مسئول رسیدگی

حروف میخی و دستور زبان و کار کرده آنها، سفری به احوال تاریخ‌باشته باشند.

آموزش خط میخی و انتشارات بهجت در قطع وزیری در ۲۲۸ صفحه با جلد کاغذیگروه به قیمت ۷۵۰۰ تومان راهی بازار کرده است.

گادامر و هرمنوتیک سیاسی

سام حصودی

هانس گونرگ گادامر فیلسوف معاصر آلمانی از جمله اندیشمندان خورشناسی است که اندیشه هایش در ایران مخاطبان و خریداران زیادی داشته و تا کنون نیز با استقبال مواجه بوده است.

شایدبه جرات بتوان گفت که دلیل اصلی چنین استقبال به آثار آرای وی بر خورد میان رشته ای او وخصوصاً تعامل بخشی هرمنوتیک (به مثابه یک روش) بابالگر علوم انسانی است.هرمنوتیک سیاسی پایه قول دکترمهدی رهبری گزارش هرمنوتیکی ازسیاست نمونه ای از تعامل بخشی این دو حوزه کاملاً متمایز از هم به شمار می آید.

گزارش هرمنوتیکی از سیاست در واقع بازگو کننده این حقیقت است که انسان بگونه ای نه‌فقط و نه‌فقط توسط روابط به‌عالم سیاسی می‌پردازد اهمیت بیان و تفکر هرمنوتیکی یک موضوع مربوط به ساعت سیاسی اجتماعی در این است که آن تک‌نویس‌نویانیداهای سیاسی انسان را بازگو کرده و وسط می دهد.بنابراین باید گفت که ارتباط میان هرمنوتیک وسیاست به‌پایدارشناسی قدرت سیاسی بسیار نزدیکتر است تاو دامن به مبانی تاریخی قدرت و آینده آن.

گادامر در کارش گسترده فلسفی اش به بیان ماهیت فهم هرمنوتیکی، از طریق تحلیل نحوه تفهیر متن می‌پردازد. وی تلاش می‌کند اصولی عام برای فهم بهتر اثره نماید که بدین وسیله می‌توان از رابطه میان معرفت و قدرت بر بنیان شناخت سوال کرد چرا که تنها با درک این نکته که فهم بشری دارای چه ویژگی‌های هستی‌شناسانه‌ای است می‌توان از کثرت سخن گفت.

گادامر در مباحثه با رنکه، دارلین، هامبراس، دیلانی، ریگور در خصوص کاربرد وی‌دون نظریه اش یادآور می‌شود که عمل مانند سایر پدیده‌های انسانی به صورت هرمنوتیکی فهمیده می‌شود و مدل موردنظری درباره تفهیر متون در تحلیل عمل نیز کاربرد دارد.

از ضمن تأیید دیلانی به این گفته او استناد می‌کند که زندگی و تاریخ همچون حرف یک کلمه هستند. دومین نشانه این پیش فرض در بحث سبک‌شناسی او ظاهر می‌شود. او به هنگام طرح این نکته که سبک یک واسدیبانی است در این باره نیز بحث می‌کند که اعمال هم حاوی سبکی هستند که در یکسری رویداد بیان شده است. منظور گادامر آن است که نشان دهد تعلیلش از سبک در مطالعه تاریخ سیاسی نیز به کار می‌رود.

واضح عبارت گادامر درباره ارتباط میان اعمال و متون در گفتگویی است تا بیل ریگور آنجا که می‌گوید: «با این پیش فرض که کشف رمز و فهم متن شایع بسیاری به‌مواجه با امر واقع دارد نتیجه این کلیت موضع گیری ما درباره خواندن در جهان، به وسیله متن - فهمی نتیجه می‌شود -

بدین سان به نظر می‌رسد که رویکرد هرمنوتیکی گادامر دارای نتایج سیاسی خاص بوده و می‌تواند پایه‌های معرفی قدرت سیاسی مبتنی بر کثرت را فراهم سازد. دکتر مهدی رهبری نیز با هدف بررسی این مسئله و جهت ورود به مباحث هرمنوتیکی گادامر، ابتدا به نحوه پیدایش این نحله و سیر تحول هرمنوتیک به‌طور عام اشاره نموده و سرانجام ضمن بیان اندیشه‌های گادامر نسبت آن را با کثرت‌گرایی سیاسی بررسی می‌نماید.

هرمنوتیک وسیاست، مروری بر تاریخ سیاسی هرمنوتیک فلسفی هانس گونرگ گادامر» را نشر کوپر در ۲۸۰ صفحه و شمارگان ۱۱۰۰ نسخه منتشر کرده است.

به وضع کارکنان صنعت نفت کرد و وی به همراه حجت‌الاسلام والمسلمین رفعتجانی و مهندس کتیرایی مسئولیت مدیریت مهم‌ترین بخش تولیدی ایران را برعهده گرفت. روزشمار وقایع دوران قبل از انقلاب از اول تا دهم دی ماه ۱۳۵۷ در کتاب بیست و دوم «انقلاب اسلامی» به روایت استاد ساراگ، توسط مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات به چاپ رسیده است. این کتاب در ۶۴۲ صفحه و با شمارگان ۱۵۰۰ نسخه به قیمت ۲۲ هزار ریال عرضه می‌شود.

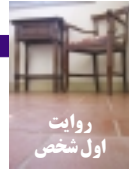
تاریخ باستان به روایت خط میخی

سایر محمدی

کتاب «آموزش خط میخی ابا فارسی باستان» به‌قلم هاشم رضی از سوی انتشارات بهجت چاپ و منتشر شده است. الفبای فارسی باستان الفبایی است جعلی که کتیبه‌های هخامنشیان بدان نوشته شده است. چون این خط به شکل میخ‌های عمودی و افقی بر روی سنگ‌ها کاشته شده بود به خط میخی مشهور شده و با همین نام شناخته می‌شود.

هاشم رضی این کتاب را در دوره بخش تألیف و تدوین کرده است که بخشی اول آموزش الفبای فارسی باستان، بخش دوم حالات هشتگانه اسم و بخش سوم به صفت اختصاص داده است. در بخش‌های بعدی کتاب مباحث دستوری مثل ضمیر انواع ضمیر او حرف اضافه، حرف ربط، قید و فعل تشریح شده است. نویسنده در فصل بعدی کتاب هماننداری ریشه‌های افعال در فارسی باستان و اوستایی را توضیح می‌دهد و تنبیه می‌کند. فصل دهم به نام‌های خاص اختصاص دارد. در فصل پایانی متن کتیبه‌های داریوش در تخت جمشید، در نقش رستم، در دهان، در بیستون کرمانشاه و کتیبه خشایارشا در تخت جمشید، به‌همراه ترجمه آنها و صورت آموزش تألیف شده تا خواننده آموزش کامل را از آن بگیرد و در مطالعات بعدی به عنوان سرمنشقی از آن سود یزد.

با توجه به شناخت و آشنایی و یادگیری خط میخی، دست‌نویاران فرهنگ و هنر قدیم ایران باستان می‌توانند به آسانی علاوه بر آشنایی با

نواندیشی در زبان آموزی

امیر کاظمیان، مولف و مدرس دانشگاه

پس از انتشار آخرین کارم با عنوان «فرهنگ کاربردی اصطلاحات زبان انگلیسی» و «شاه کلید کاربردی زبان انگلیسی» به بررسی و پژوهش پرداختم و در نتیجه احساس کردم که نه تنها زبان آموزان، بلکه به نوعی مدرسان نیز از فقدان یک سیستم عملی برای آموزش و تدریس رنج می‌برند. بنابراین با توجه به تجربیات عینی خودم در این مدت و همچنین انعکاس نامطلوب آن، بر آن شدم کتابی آموزشی و عملی در این خصوص تألیف کنم. این کتاب که با عنوان «مهارت های کاربردی آموزش زبان» توسط انتشارات فراگام در دست چاپ است. سعی دارد، هم استاد و هم زبان آموز را همراه و همگام با تئوری های نظری، بیشتر از جنبه عمل و کاربرد، این فرایند را مورد بررسی قرار دهد.

ویژگی دیگر این پژوهش آن است که اگر در روش های قبلی، زبان آموز از بعد انقلاطی مد نظر قرار می گرفت، در این روش، زبان آموز حتما خود را فعال خواهد دانست. به طوری که آموزش و یادگیری خود را بیشتر مدیون فعالیت عملی خود می داند. در این کتاب، سعی کرده ام، آموزش زبان در قالب ساختار به دانشجوی تفهیم شود به عبارت دیگر زبان آموز خود را ملزم نمی داند که تنها واژگان را حفظ کرده و در نتیجه در اندک زمانی نیز از یاد ببرد. بلکه واژگان با ساختار عینی و عملی در ذهن زبان آموز نقش می بندد. به طوری که فراموش کردن واژگان یادگرفته قبلی به دشواری، اما به خاطر آوردن آنها بسیار آسان خواهد بود. بر اساس دانش به کار رفته در این کتاب ۳۶۰ صفحه ای، یادگرفته های زبان آموز به صورت یک مجموعه تصاویر و فیلم در ذهن او نقش می بندد.

نسخه های فهرست نشده کتابخانه دانشگاه تهران

فریبا افکاری، متن پژوه و فهرست نگار

هم اکنون در حال ویرایش و بازبینی نهایی مجلد نوزدهم فهرست نسخه های خطی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران هستم که توسط انتشارات دانشگاه تهران منتشر خواهد شد. این کتاب دربرگیرنده فهرست توصیفی-تحلیلی پانصد نسخه فهرست نشده کتابخانه دانشگاه تهران (شامل

جنگ ها، مشقات، رسالات فارسی، عربی و ترکی در موضوعات مختلف) و چند هزار عنوان نسخه و کتاب دیگر است.

مجده مجلد پیشین توسط استاد فقید دکتر منوچهر دانش پزوه پیش تر منتشر شده بود و این مجلد با وقفه ای تقریبا طولانی در حال بازبینی نهایی است و تصور می کنم در آینده ای نه چندان دور در دسترس پژوهشگران و متن پژوهان قرار گیرد.

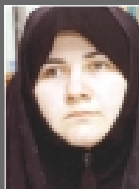
همراه با سیاوش در آتش

نسخه تمثیلی نمایش نامه نویس

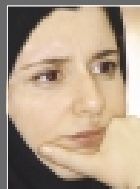
اخیرا نمایش نامه «شکلک» از من توسط نشر فطره منتشر شد و هم اکنون مشغول بازبینی نهایی بر روی پژوهشی هستم که عنوان «کاشانه اساطیر» را بر روی جلد

امیر کاظمیان

امیر کاظمیان

امیر کاظمیان

سگری «دهلوی» را که حدود سه سالی است توسط بنده تصحیح شده روانه بازار خواهد کرد. این کتاب در اصل از جمله ملفوظات خواجه نظام الدین اولیاست و امیر خسرو دهلوی در مورد اهمیت این کتاب می گوید که کاش همه آثارم مال امیر علاه بود و در عوض من فوائد الفواد را تألیف می کردم. کتاب، نثر بسیار شیوایی دارد و می توان گفت که زبان فارسی هندوستان فرزند این کتاب است. البته این کتاب پیش تر منتشر شده اما متأسفانه چاپ درست و کاملی ندارد به طوری که در جاهایی نثر بدل به شعر شده و اشعار نیز در قالب نثر آمده اند. من علاوه بر تصحیح این کتاب، فهرست اعلام خاص را نیز بر آن افزوده ام و با مقدمه ای تحویل ناشر داده ام. البته تحشیه نگاری به آن معنای خاص صورت نگرفته است چرا که شیوایی متن مخاطب را از خواندن حاشیه و توضیح بی نیاز می کند.

اخیرا شاهنامه ای با تصحیح و مقدمه بنده (در دو جلد) از سوی نشر روزنه منتشر شده که هم اکنون در حال بازبینی آن هستم و قصد دارم برای چاپ دوم آن توضیحاتی اضافه و ژواندر را حذف کنم. به احتمال قوی حدود بیست درصد به توضیحات کتاب افزوده خواهد شد.

از آثار مولانا نیز به احتمال قوی کتاب مجالس سبعه با تصحیح و مقدمه بنده از سوی انتشارات کیهان تجدید چاپ خواهد شد. چندی پیش نیز تصحیح من از مثنوی معنوی را در قطع رحلی توسط نشر روزنه به شکل کم غلط تری نسبت به چاپ پیشین، تجدیدنشر شد.

امیر کاظمیان

دارد. این کتاب به رابطه اسطوره و تئاتر می پردازد. نمایش نامه «اسب های آسمان خاکستر می بارند» نیز هم اکنون توسط جناب آقای تینوش نظم جو در حال برگردان به فرانسه است تا در آینده ای نه چندان دور به صورت دوزبانه توسط نشر فطره روانه بازار شود.

این نمایش نامه در اصل یک اقتباس آزاد از داستان سیاوش است که در سه بخش (۹ پرده) تنظیم شده است.

افسانه های کوتاه

سعیرا اصلا ن پور، داستان نویس

پس از انتشار کتاب «هفت دریا شبنم» توسط نشر شهر که زندگی شیخ ربیععلی نکورگویان را در قالبی

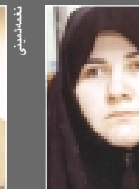
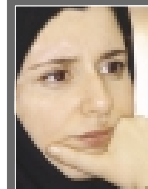
داستانی روایت کرده بودم، مشغول گردآوری و تدوین نهایی مجموعه هشت داستان کوتاه هستم تا به احتمال قریب به یقین در آینده ای نه چندان دور منتشر شوند.

البته باید عنوان کنم که با چند تن از دوستان ناشر صحبت هایی کرده ام اما هنوز این گفت و گوها جنبه فضعی به خود نگرفته اند. عنوان فعلی این مجموعه نیز افسانه نهال و خورشید است که اسم یکی از داستان های این کتاب است. لازم به ذکر می داند که برخی از این داستان ها پیش تر در مطبوعات منتشر شده اند.

نظم و نثر کهن فارسی

دکتر توفیق هاشم سبحانی، مدرس ادبیات و مصحح

نشر زوار به زودی کتاب فوائد الفواد امیر علاه

کتاب هفته آگهی می پذیرد

تلفن تماس ۰۱۹۹۴۰۸۸۴

هفته نامه کتاب هفته از این پس آگهی های بازار کتاب محصولات فرهنگی، آموزشگاههای فرهنگی و هنری و وسایله آموزشی را می پذیرد.